

8 / 2021

RAPPORT

2021

Evaluering av lektorutdanningene: Spørreundersøkelse blant ferdigutdannede lektorer

Hvordan opplever de overgangen fra utdanning
til yrke?

NOKUT – Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen – er et faglig uavhengig forvaltningsorgan under Kunnskapsdepartementet.

NOKUTs samfunnsoppdrag, oppgaver og faglige uavhengighet er definert i universitets- og høyskoleloven og er nærmere spesifisert i forskrifter. I tillegg utfører NOKUT tilsyns- og forvaltningsoppgaver etter delegasjon fra departementet.

Formålet med NOKUTs virksomhet er å sikre og fremme kvalitet i utdanning ved

- å føre tilsyn med, informere om og bidra til å utvikle kvaliteten i norsk høyere utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning
- å godkjenne og informere om utenlandsk utdanning og informere om mulighetene for godkjenning av utenlandsk utdanning og kompetanse i Norge

NOKUTs arbeid skal bidra til at samfunnet kan ha tillit til kvaliteten i norsk høyere utdanning, høyere yrkesfaglig utdanning og godkjent høyere utenlandsk utdanning.

NOKUT bruker sakkyndige i akkrediteringer, tilsyn, evalueringer, godkjenning av utenlandsk utdanning og prosjekter.

Du kan lese mer om arbeidet vårt på nokut.no.

NOKUT er sertifisert som miljøfyrtårn

Tittel	Evaluering av lektorutdanningene: Spørreundersøkelse blant ferdigutdannede lektorer
Forfatter(e)	Kjersti Stabell Wiggen og Eva Fetscher
Dato	29.09.2021
Rapportnummer	8-2021
ISSN-nr	1892-1604

© NOKUT Oppgi NOKUT som opphav ved bruk av materiale.

Forord

Denne rapporten er en del av kunnskapsgrunnlaget i NOKUTs evaluering av lektorutdanning for trinn 8–13 (2020–2022).

NOKUT evaluerer spesifikke aspekter av lektorutdanningene gjennom fem utvalgte evalueringstema som rommer sentrale utfordringer:

1. Nasjonal styring og institusjonell autonomi
2. Ledelse, organisasjon og samarbeid i lektorutdanningene
3. Helhet og sammenheng i lektorutdanningene
4. Lektorstudentenes profesjonelle identiteter og tilhørighet
5. Nye lektorers kompetanse og videre utvikling

Gjennom denne tilnærmingen ønsker vi å frembringe mer kunnskap om viktige elementer i lektorutdanningene, og dermed støtte arbeidet for videre kvalitetsutvikling.

De viktigste bidragene til evalueringens datagrunnlag er institusjonenes selvevalueringer, den sakkyndige komitéens institusjonsbesøk og fem spørreundersøkelser med følgende målgrupper:

- frafalte lektorstudenter
- aktive lektorstudenter
- nyutdannede lektorer
- rektorer, avdelingsledere og andre ledere i ungdomsskoler og videregående skoler
- undervisere på universiteter/høyskoler

Underveis i evalueringen deler NOKUT funn fra disse spørreundersøkelsene gjennom deskriptive rapporter og tematiske analyserapporter. Evalueringens sluttrapport publiseres i 2022.

Innhold

1 Kort om undersøkelsen	8
2 Spørreskjemaet	8
2.1 Generelt om skjemaet.....	8
2.2 Utviklingen av skjemaet	9
3 Gjennomføringen	11
3.1 Datagrunnlaget	11
3.2 Datainnsamling	11
4 Hvem besvarte undersøkelsen?	12
5 Analyseenheter	14
5.1 Institusjoner	14
5.2 Fagretninger	15
5.3 Fagretninger ved de ulike institusjonene.....	16
6 Om resultatene i denne rapporten	17
6.1 Korrelasjoner og signifikanstesting	17
7 Hvorfor velge lektorutdanning?	18
7.1 Interessen for studiefagene var viktig for valg av utdanning.....	19
7.2 Gode jobbmuligheter og liker å lære bort	20
8 Om utdanningen.....	23
8.1 Engelsk og norsk/nordisk er de vanligste studiefagene.....	23
8.2 Godt motivert for studieinnsats.....	24
8.3 Bare seks av ti opplevde at utdanningen motiverte til jobb i skolen.....	26
8.4 Organisering av studieprogrammet	28
8.5 Manglende faglig integrasjon.....	29
8.6 Individuell praksis mest lærerikt	32
8.7 Sterkest tilhørighet til andre lektorstudenter	34
9 To av tre jobber som lektor på trinn 8–13.....	37
9.1 Kort om skolene de jobber ved.....	39
9.2 Lektorenes jobbsituasjon	41
9.3 Undervisningsfag og kvalifisering til jobb	43
9.4 Erfaringer med arbeidsmarkedet for lektorer	46
10 Lektorenes vurdering av læringsutbytte fra utdanningen ..	48

10.1 Høy kompetanse i undervisningsfagene	53
10.2 Praksis forbereder godt.....	58
11 Utfordrende overgang mellom utdanning og yrke	61
11.1 Behov for veiledning	63
11.2 Andre tiltak.....	65
11.3 Tett samarbeid med kollegaer er viktig	65
12 God mestring i jobben som lektor.....	67
12.1 Erfaringer fra masteroppgaven lite nyttige.....	69
12.2 Fagkompetansen mest nyttig, men også minst utnyttet	71
12.3 En av tre opplever gode muligheter til å bidra til utvikling av skolen.....	72
13 Ikke godt nok forberedt til å jobbe på yrkesfaglig utdanningsprogram	73
14 Tre av fire ønsker å fortsette som lektor i skolen	75
14.1 Arbeidsbelastningen en viktig grunn til at noen vil slutte	75
15 De som ikke jobber som lektor i skolen.....	77
15.1 Flere med fagretning nordisk som jobber i skolen	77
15.2 Halvparten ønsker å jobbe i skolen senere.....	77
15.3 En av tre studerer.....	78
15.4 Mange foretrekker en annen type jobb.....	80
Vedlegg 1 Flytdiagram spørreskjema	82
Vedlegg 2 Fordeling fagretning og utdanningsinstitusjon	83
Vedlegg 3 Lektorer som ikke jobber i skolen.....	84
16 Referanseliste	85

Sammendrag

NOKUT gjennomfører en evaluering av de femårige lektorutdanningene for trinn 8–13 i perioden 2020–2022 og har i den sammenheng gjennomført flere spørreundersøkelser. Denne rapporten presenterer svardataene fra spørreundersøkelsen rettet mot personer som fullførte en lektorutdanning i perioden 2018–2020, til sammen 1 301 personer. 574 lektorer deltok i undersøkelsen, det vil si en svarprosent på 44.

Undersøkelsen tar for seg temaer knyttet til utdanningen og erfaringer med å jobbe som lektor i skolen, eventuelt årsaker til at man ikke jobber som lektor i skolen. Formålet med undersøkelsen er å belyse sider knyttet til lektorevalueringens hovedtemaer.

Motivasjon for utdanning og ønske om å bli lektor

Den viktigste årsaken for valg av utdanning er interessen for studiefagene. Videre er karrieremuligheter både innen skoleverket og andre steder, samt at studieprogrammet har god faglig kvalitet, noe mange mener er viktig. Gode jobbmuligheter og at man liker å lære bort er de påstandene som lektorene mener i høyest grad stemmer for ønsket deres om å bli lektor (over 80 prosent). Videre ønsket mange å bli lektor for å jobbe med faget de fordypet seg i, samt det å ha en samfunns viktig jobb og å arbeide med ungdom.

Respondentene var i stor grad motiverte for studieinnsats da de studerte, men likevel opplevde kun 60 prosent at lektorutdanningen ga dem lyst til å jobbe som lektor i skoleverket.

Undervisningsfag

70 prosent av respondentene jobber som lektor for trinn 8–13. Engelsk, norsk og samfunnsfag er de fagene som størst andel har som undervisningsfag. Nesten halvparten av dem som jobber ved ungdoms- eller videregående skoler, underviser i fag de ikke har høyere utdanning i (minst 60 studiepoeng). KRLE er det faget som aller flest oppgir at de underviser i selv om de ikke har høyere utdanning innen dette. Kroppsøving, samfunnsfag og matte går også igjen hos mange.

Lektorene på arbeidsmarkedet

Over 40 prosent av lektorene som jobber i skolen, opplevde det som vanskelig å få seg jobb. En av fem opplevde at fagkombinasjonen var en grunn til at det var vanskelig å få seg jobb, og det var høyest andel blant dem med fagretning «Samfunnsfag» og «Historie/Religion». Omtrent halvparten av lektorene som jobber i skolen, har imidlertid studert eller studerer ekstra for å få flere undervisningsfag, i hovedsak for å øke sjansene for å få jobb som lektor, for å få økt stillingsprosent eller for å kunne undervise i flere fag. Kun en av fire har studert ekstra av egen faglig interesse.

Om kompetansen fra utdanningen

Lektorene som jobber ved trinn 8–13, opplever i størst grad at utdanningen har gitt dem tilstrekkelig kompetanse i selve undervisningsfagene, til å diskutere faglige problemstillinger knyttet til undervisningsfagene og til å forholde seg kritisk til faglitteraturen. De opplever i minst grad å ha fått tilstrekkelig kompetanse til å identifisere og iverksette tiltak overfor elever i vanskelige livssituasjoner og kompetanse i skole-/hjem-samarbeid. Tilpasset opplæring og læring i ulike sosiale og flerkulturelle kontekster er også kompetanseområder hvor et fåtall av lektorene opplever å ha tilstrekkelig kompetanse.

Over 80 prosent opplevde at praksisen de hadde i utdanningen, forberedte dem i stor grad til jobben som lektor, mens rundt halvparten opplevde at det de lærte i fagdidaktikken og i studiefag 1, forberedte dem godt. Når det gjelder pedagogikken, var det bare litt over 20 prosent som opplevde den som en god forberedelse til jobben som lektor i skolen.

Overgang fra utdanning til yrke

Nesten to tredeler av respondentene opplevde overgangen mellom utdanning og yrke som utfordrende, uavhengig av om de jobber på videregående skole eller ungdomsskole. Til sammen hadde over 80 prosent av respondentene fått enten formell eller uformell veiledning i forbindelse med oppstart i jobben som lektor, men det var likevel under halvparten som opplevde å ha fått den veiledningen de trengte.

Nesten alle lektorene som jobber i skolen, mener tett samarbeid med kollegaer har størst betydning for en god overgang fra utdanning til yrke. Tett oppfølging fra leder, tilpasset timeplan og redusert undervisningstid var det også mange som mente hadde stor betydning.

Mestring i jobben og verdsettelse av kompetansen

Et viktig spørsmål i evalueringen er hvordan lektorenes kompetanse blir brukt i arbeidslivet. Rundt to tredeler av lektorene opplever i stor grad god mestring i jobben sin, og over halvparten opplever i stor grad å få brukt kompetansen fra utdanningen sin i jobben som lektor og at kompetansen fra utdanningen blir verdsatt.

Kun en av fire opplever at erfaringen med arbeidet med masteroppgaven i stor grad har vært nyttig i jobben som lektor. De som skrev en fagdidaktisk masteroppgave, opplever i større grad at erfaringer fra arbeidet med masteroppgaven har vært nyttig i jobben som lektor, og det samme gjelder de som jobber ved videregående skoler fremfor i ungdomsskolen, selv om det likevel bare er rundt en av tre.

Rundt en av tre av lektorene opplever i stor grad å ha mulighet til å bidra til utvikling av skolen og benytter seg også av denne muligheten.

Ønske om å fortsette i jobben som lektor

Tre av fire av dem som jobber som lektor i skolen, ønsker å fortsette med det. For stor arbeidsbelastning er den desidert hyppigste årsaken til at noen av lektorene ikke ønsker å fortsette å jobbe i skolen, dernest oppga de vanskeligheter med å få fast stilling i yrket og at de ønsket nye/andre utfordringer. Noen ønsket å slutte som lektor i skolen fordi de opplever å ikke få brukt kompetansen sin tilstrekkelig.

De som ikke jobber i skolen

20 prosent av de ferdigutdannede lektorene jobber ikke i skolen. Av disse er det en stor andel som er i annet type arbeid (61 prosent), mens en tredel studerer – hvorav mange studerer for å få flere undervisningsfag. Den vanligste årsaken til at de ikke jobber som lektor i skolen, er at de foretrekker et annet yrke (41 prosent). Omtrent en av fire svarer også at de ikke jobber i skolen fordi det er så mange søkere til hver jobb, fordi de ikke får jobb i skolen på grunn av fagkombinasjonen de har eller fordi de ønsket å studere videre. Andre oppgir at det handler om kvaliteter ved yrket: 22 prosent jobber ikke som lektor i skolen fordi de mener at det er for stort arbeidspress i yrket. Samme andel foretrekker en mer fleksibel jobb.

1 Kort om undersøkelsen

NOKUT gjennomfører en evaluering av de femårige lektorutdanningene for trinn 8–13 i perioden 2020–2022¹. Prosjektet følger opp NOKUTs kartlegging av lektorutdanningene fra 2019².

Spørreundersøkelsen blant ferdigutdannede lektorer ble gjennomført i februar 2021. Den er en del av informasjonsgrunnlaget som brukes i denne evalueringen. I tillegg kommer blant annet spørreundersøkelser rettet mot andre relevante målgrupper og institusjonenes egevalueringer.

Datagrunnlaget for undersøkelsen ble hentet ut fra Felles Studentsystem (FS) av Unit – Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning.

I det opprinnelige datagrunnlaget inngikk alle som hadde startet på en lektorutdanning i perioden 2013–2019; nesten 8 000 personer. Alle de elleve universitetene og høyskolene som tilbyr femårige lektorutdanninger for trinn 8–13 inngår. Basert på informasjon i datagrunnlaget delte vi populasjonen i tre grupper som ble kontaktet i separate undersøkelser:

- Fullførte: Personer som har fullført en lektorutdanning i perioden 2018–2020.
- Aktive: Personer som startet på en lektorutdanning i 2013 eller senere, og som fortsatt går der.
- Frafalte: Personer som har startet på en lektorutdanning i 2013 eller senere, og som har status sluttet uten å ha fullført utdanningen.

De «fullførte» utgjør rundt 1 300 personer og er populasjonen for denne undersøkelsen.

Formålet med spørreundersøkelsen er å belyse sider knyttet til lektorevalueringens hovedtemaer. Resultatene fra undersøkelsene skal brukes i evalueringen, sammen med blant annet institusjonenes egevalueringer og spørreundersøkelser blant andre grupper.

2 Spørreskjemaet

2.1 Generelt om skjemaet

Spørreundersøkelsen tar i hovedsak utgangspunkt i ett av lektorevalueringens fem hovedtemaer: tema 5 «Nye lektorers kompetanse og videre utvikling». Mange av spørsmålene dreier seg om lektorer som jobber i skolen – hvilken kompetanse de fikk fra utdanningen, om overgangen fra utdanning til yrke og om oppfølging og behov for veiledning i forbindelse med oppstart i jobben som lektor i skolen. I tillegg kommer undersøkelsen også inn på spørsmål om utdanningen, med utgangspunkt i evalueringens

¹ <https://www.nokut.no/prosjekter-i-nokut/evaluering-av-lektorutdanningene/>

² Bore, I-L K. m.fl (2019)»Høyt opptaksnivå, lav fullføring. Kartlegging av lektorutdanning for trinn 8-13». NOKUT-rapport 18/2019.
https://www.nokut.no/globalassets/nokut/rapporter/ua/2019/bakken_bore_boilard_fetscher_hamberg_sinderud_hoyt-opptaksniva-lav-fullforing_18-2019.pdf

tema 2 «Ledelse, organisasjon og samarbeid», tema 3 «Helhet og sammenheng» og tema 4 «Identitet og tilhørighet».

Respondenten svarer på mange av spørsmålene ved hjelp av en fem-delt Likert-skala (I ingen / svært liten grad – I liten grad – I noen grad – I stor grad – I svært stor grad), i tillegg til svarkategorien «Vet ikke / ikke relevant».

Undersøkelsen inneholder også noen innledende faktaspørsmål om man jobber i skolen og eventuelt fakta om skolen og stillingen, eller ev. hvorfor man ikke jobber i skolen.

Flere steder i spørreskjemaet hadde respondenten også mulighet til å skrive fritekstsvar. Helt til slutt i skjemaet ba vi respondentene samtykke til at svardataene kan kobles med bakgrunnsopplysninger.

Vi antar at koronasituasjonen ikke har hatt betydelig innvirkning på besvarelsens innhold i og med at dette er personer som har fullført utdanningen sin før pandemiens inntreden, og fordi spørsmålene i stor grad dreier seg om kompetansen fra utdanningen og nytte av den i arbeidet som lektor. Tolkningen av data må likevel ta høyde for nedstengningen av samfunnet og eventuelle effekter det hadde for dem som jobber i skolen og for dem som har vært på vei ut i arbeidslivet.

Respondentene kunne velge å besvare spørreskjemaet på bokmål eller nynorsk.

Skjemaet inneholder en del *aktiveringer* som gjør at vi styrer grupper av respondenter til enkelte spørsmålsbatterier basert på svarene de har gitt på tidligere spørsmål. Informasjon om dette kommer fortløpende i rapporten, der det er aktuelt. Oversikt over spørreskjemaets temabokker og aktiveringer finnes i Vedlegg 1. Selve spørreskjemaet er tilgjengelig fra prosjektets nettside.³

2.2 Utviklingen av skjemaet

Evalueringens tema, med underpunkter, var sterkt førende for spørretemaene.

Et tidlig element i skjema utviklingen var å kartlegge andre spørreundersøkelser rettet mot lektorstudenter, eventuelt lærerstudenter. Dette for å se hva som var gjort på området fra før og dra veksler på erfaringer og funn fra tidligere prosjekter – ikke bare når det gjaldt resultatene, men også med tanke på det metodiske som tilgang til populasjonen, erfaringer fra datainnsamlingen, spørsmålsformuleringer osv.

Vi studerte rapportene fra SINTEFs undersøkelser om kvalitet i lærerutdanning i forbindelse med GNIST-prosjektet (se Finne m.fl. 2011, 2013 og 2016), og vi hadde samtaler med prosjektansvarlig i SINTEF. Vi hadde også samtaler med prosjektansvarlig i Rambøll for deres evaluering av veiledning av nyutdannede nytilsatte lærere (2016 og 2020).

Videre har vi gjenbrukt enkelte spørsmål og latt oss inspirere av Pedagogstudentenes undersøkelse om motivasjon blant lærerstudenter (2019) og om praksis i lærerutdanningene (2021), samt en undersøkelse de har gjort i samarbeid med

³ <https://www.nokut.no/prosjekter-i-nokut/evaluering-av-lektorutdanningene/>

Direkte lenke til skjemaet:

https://www.nokut.no/contentassets/c0b656d4b92c479a91a403e7838452a9/lektor_fullforte-studenter_endelig_sporreskjema.pdf

Utdanningsforbundet om nye lærere ett år etter endt utdanning (2020). Vi har også gjenbrukt noen spørsmål fra Studiebarometeret⁴.

Når det gjelder motivasjoner (årsaker) for å bli lærer, har vi sett på og blitt inspirert av Løhre m.fl. (2016) samt «FIT-Choice Project: Factors Influencing Teaching Choice»⁵ som omtales av Watt m.fl. (2012). Vi har også blitt inspirert av CATE-prosjektets⁶ spørsmål om innholdet i undervisningen og i praksisopplæring.

Foruten disse har også Arnesen og Aamodts «Fra lærerutdanning til skole» (NIFU 2010) og Lids «PPUs relevans for undervisning i skolen» (NOKUT 2013) vært til inspirasjon.

Alle disse undersøkelsene er imidlertid dels utviklet med andre formål og en annen kontekst enn det som var relevant i lektorevalueringen. Videre tar de ikke spesifikt for seg *lektorutdanning*. For eksempel tar undersøkelsene til Pedagogstudentene og SINTEF for seg all lærerutdanning, mens Løhre m.fl. bare tar for seg grunnskolelærerutdanningene.

Alt dette gjør at vi ikke kan bruke spørsmål som er lagd for bruk i andre kontekster ukritisk. Vi lot oss imidlertid inspirere av dem tematisk, og vi gjenbraker enkelte spørsmålstema. Det teoretiske rammeverket kan også hjelpe oss i analysene av data.

I løpet av 2020 hadde NOKUT totalt 19 innspillmøter med en rekke interessenter: fagforeninger, arbeidsgivere, studentorganisasjoner, høyskoler og universiteter. Her ble evalueringens spørreundersøkelser presentert og kommentert. I de fleste møtene var det godt engasjement rundt temaene, og det kom flere nyttige innspill til tematikk for undersøkelsene.

Vi gjennomførte også kvalitative intervjuer med representanter fra målgruppene for fire av undersøkelsene i evalueringen⁷, der vi innhentet innspill til tematikken, diskusjon rundt begreper som brukes, hva målgruppen kan svare på og ikke svare på m.m. Vi hadde kvalitative intervjuer med til sammen ni ferdigutdannede lektorer. I tillegg hadde vi intervjuer med aktive og frafalte lektorstudenter samt rektorer, veiledere og avdelingsledere ved ungdoms- og videregående skoler. Alle intervjuene hjalp oss med å få mer kunnskap om målgruppene, aktuelle problemstillinger, begrepsbruk osv.

På bakgrunn av innspillmøtene og de kvalitative intervjuene laget vi første utkast til spørreskjema. Dette ble testet av noen frivillige i målgruppen (rekruttert gjennom de kvalitative intervjuene), ansatte i NOKUT og av evalueringens sakkyndige komité. Formålet med testingen var å få konkrete tilbakemeldinger på spørsmålsformuleringer, hvordan de oppfattet spørsmålene, begrepsbruken, om svarkategoriene var dekkende og gjensidig utelukkende og om det var spørsmål eller tema de mente manglet. Tilbakemeldingene var verdifulle og bidro til noen justeringer av spørreskjemaet.

⁴ Se <https://www.studiebarometeret.no/no/artikkel/2> for informasjon om Studiebarometerets spørreskjema

⁵ <http://www.fitchoice.org/>

⁶ CATE er et europeisk samarbeid innen lærerutdanning. Har utviklet et spørreskjema med mange detaljerte spørsmål primært om innholdet i undervisninga, praksis og veiledning. Mer info: <https://www.uv.uio.no/ils/english/research/projects/cate/Instruments/>

⁷ Aktive og frafalte lektorstudenter, ferdigutdannede lektorer samt rektorer og avdelingsledere/inspektører ved ungdoms- og videregående skoler.

3 Gjennomføringen

3.1 Datagrunnlaget

Populasjonen for undersøkelsen er personer som hadde fullført en 5-årig integrert lektorutdanning i perioden 2018–2020, i alt 1 301 personer.

NOKUT trengte data om hver enkelt av disse fra de studieadministrative systemene for å kunne gjennomføre undersøkelsen. Disse dataene er primært kontaktdata (private e-postadresser og telefonnummer). Via de studentadministrative systemene fikk NOKUT også noen personlige bakgrunnsvariabler (kjønn, alder, opptaksgrunnlag med flere) og en del andre data (navn på institusjon, navn på studieprogram, NUS-kode med flere).

NOKUT fikk tillatelse fra hver institusjon til å innhente disse dataene fra Felles studentsystem (FS). Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning (Unit) har tilgang til FS hos alle institusjonene og foretok uttrekket av data for NOKUT. Unit har hjulpet NOKUT til å utarbeide gode spesifikasjoner for uttak av data. Ved å bruke én aktør til å trekke ut samme type data, med de samme spesifikasjonene, sikres et godt og sammenlignbart datagrunnlag for de fleste institusjonene. I tillegg er dette en svært ressurseffektiv måte å gjøre denne jobben på.

Respondentene måtte aktivt samtykke til at svardataene fra spørreskjemaet kunne kobles til personlige bakgrunnsvariabler. 89 prosent av respondentene samtykket til å koble opplysningene. Det var også mulig for de personene i populasjonen som ikke ønsket å delta, å reservere seg mot bruk av bakgrunnsopplysninger. Dette ble det opplyst om i invitasjonen til å delta i undersøkelsen. Kun tre personer kontaktet oss for å slette bakgrunnsopplysninger.

Alle dataene ble kontrollert og kvalitetssikret. Dubletter er ikke ønskelig for å unngå utsending til samme person flere ganger og for at personen kun skal være oppført med ett studieprogram. Ved dubletter ble den eldste oppføringen fjernet.

Datakvaliteten er jevnt over god. Data for de fleste variablene (kontaktinformasjon, kjønn, alder, NUS-kode etc.) finnes for alle studentene i målgruppen, mens karakterdata fra videregående opplæring manglet for 6 prosent av populasjonen (79 personer).

3.2 Datainnsamling

Datainnsamlingen ble gjennomført i februar 2021. Alle i populasjonen fikk tilsendt invitasjon med unike lenker til sitt eget spørreskjema via deres private e-postadresse. Det ble sendt ut tre påminnelser på e-post, og i tillegg sendte vi en påminnelse via SMS. Totalt ble det sendt (maksimalt) fem henvendelser.

Det er en risiko for at ulike e-postleverandører (Gmail, Outlook, osv.) kan oppfatte utsendingen som søppelpost («spam») slik at e-postene ikke kommer frem i innboksen til mottakerne. I tillegg er det en viss usikkerhet knyttet til om e-postene som kommer frem, faktisk blir *lest* av mottakerne; enkelte av mottakerne kan jo oppfatte e-posten som spam og ignorere eller slette den. Noen e-postkontoer kan også være inaktive; selv om vi mottok få automatiske meldinger, kan flere kontoer ikke være i bruk og dermed i praksis inaktive.

For å få flest mulig til å besvare undersøkelsen var interesseorganisasjoners promoteringsinnsats en viktig faktor. Vi fikk hjelp fra Skolelederforbundet og Lektorlaget til å promotere undersøkelsen blant medlemmene deres. NOKUT utarbeidet korte promoteringstekster om undersøkelsene som interesseorganisasjonene publiserte på Facebook-sidene sine eller videresendte til medlemmene sine på annet vis. Det ble også laget en promoteringsvideo. Det er vanskelig å vurdere betydningen av denne innsatsen.

Det var en relativ jevn økning i svarprosent gjennom hele datainnsamlingsperioden, med markante hopp i svarprosenten de dagene det ble sendt ut påminnelser. Totalt besvarte 574 lektorer skjemaet, noe som tilsvarer en svarprosent på 44 prosent: 41 prosent fullførte hele spørreskjemaet og 3 prosent falt fra underveis. Dette anser vi som en høy svarprosent.

I gjennomsnitt besvarte respondentene 136 spørsmål, av 164 mulige. Merk at noen av spørsmålene ble stilt basert på tidligere svar («aktiveringer») i undersøkelsen, og derfor kan det maksimale antallet spørsmål variere mellom respondentene.

Tidsbruken på utfyllingen av spørreskjemaet lå på rundt 13 minutter (median). Det var mulig å gi fritekstsvar på noen av spørsmålene i skjemaet, og to tredeler av respondentene ga minst ett fritekstsvar (378 av de 574 svarende). Respondenter som ga minst ett fritekstsvar, brukte lenger tid i spørreskjemaet enn de som ikke ga noen fritekstsvar (15 minutter mot 9 minutter i median).

All informasjon som samles inn, behandles konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Det vil ikke bli offentliggjort data som kan identifisere den enkelte. Prosjektet ble vurdert til å være i samsvar med personvernlovgivningen av NSD – Norsk senter for forskningsdata AS.

4 Hvem besvarte undersøkelsen?

Totalt var det 574 ferdigutdannede lektorer som svarte på minst ett spørsmål i undersøkelsen. Det utgjør 44 prosent av alle i populasjonen. Dette anser vi som en god svarprosent, spesielt med tanke på at dette er en målgruppe som har vært i en presset situasjon med en ekstra krevende arbeidshverdag på grunn av pandemien.

Det er vanlig at respondenter faller fra underveis i en spørreundersøkelse. I denne undersøkelsen var frafallet underveis lite: Det var 40 respondenter som falt fra underveis i undersøkelsen.

Nesten 600 respondenter gir oss et solid datamateriale, men det er likevel en viss risiko for at de som velger å delta i en slik undersøkelse skiller seg ut fra de som ikke deltar. Vi kan kontrollere for systematiske skjevheter mellom populasjonen og de som svarte på undersøkelsen (nettoutvalget), etter kjente variabler som kjønn, alder, hvilken utdanningsinstitusjon de tok lektorutdanningen ved, hvilken fagretning de har, karaktersnitt fra videregående skole og karakterer fra høyere utdanning.

Tabell 4.1 viser en frafallsanalyse, hvor vi sammenligner respondentene som svarte på undersøkelsen (nettoutvalget) med alle i populasjonen. Det er kun for karakterer fra VGS at det mangler informasjon for noen av personene i populasjonen, men det gjelder svært få (79 personer, eller 6 prosent av populasjonen).

Tabell 4.1 Fordeling i populasjon og nettoutvalg etter kjente variabler.

	Populasjon	Nettutvalg	Differanse
Kjønn			
Kvinner	66 %	71 %	4,2 %
Menn	34 %	29 %	-4,2 %
Alder			
23–26 år	24 %	24 %	0,4 %
27–31 år	69 %	70 %	0,5 %
Over 31 år	7 %	6 %	-0,9 %
Median	28,0	28,0	0,0
Fagretning			
Fremmedspråk	21 %	22 %	1,0 %
Historie/religion	13 %	12 %	-0,6 %
Kroppsøving	1 %	1 %	-0,4 %
Nordisk	19 %	20 %	1,6 %
Realfag	22 %	22 %	0,3 %
Samfunnsfag	20 %	22 %	1,8 %
Ukjent/diverse	4 %	0 %	-3,7 %
Institusjon			
Høgskolen i Innlandet	2 %	2 %	0,0 %
MF vitenskapelig høyskole	3 %	3 %	0,1 %
NMBU	3 %	3 %	-0,5 %
Nord universitet	2 %	2 %	0,6 %
NTNU	30 %	32 %	2,0 %
UiT Norges arktiske universitet	7 %	7 %	-0,6 %
Universitetet i Agder	6 %	4 %	-2,3 %
Universitetet i Bergen	10 %	11 %	1,2 %
Universitetet i Oslo	29 %	29 %	-0,2 %
Universitetet i Stavanger	6 %	5 %	-0,6 %
Universitetet i Sørøst-Norge	2 %	3 %	0,2 %
Snittkarakter fra VGS			
Under 4,0	10 %	8 %	-1,6 %
4,0–4,49	26 %	23 %	-3,1 %
4,5–4,99	41 %	43 %	1,7 %
5,0 og over	22 %	26 %	3,1 %
Median	4,67	4,72	0,05
Karakterpoeng fra høyere utdanning⁸			
1,5–2,4	4 %	3 %	-1,0 %
2,5–3,4	51 %	51 %	0,0 %
3,5–4,4	43 %	44 %	1,0 %
4,5–5,0	2 %	2 %	0,0 %
Median	3,42	3,45	0,03

Vi ser en liten overrepresentasjon av kvinner i nettoutvalget sammenlignet med populasjonen. Det er kjent fra andre spørreundersøkelser også, at kvinner er mer tilbøyelige til å svare enn menn. Ellers er fordelingen etter alder, utdanningsinstitusjon,

⁸ Variabelen vektes med hvert emnes størrelse, målt i studiepoeng. Beregnes slik: A=5, B=4, C=3, D=2, E=1, F=0. Emner med karakterene Bestått / Ikke bestått inngår ikke i beregningen.

fagfelt og karakterer fra videregående skole og høyere utdanning i nettoutvalget noenlunde tilsvarende som i populasjonen.

Alt i alt indikerer dette at resultatene fra undersøkelsen er representative for populasjonen, og det er ingen store skjevheter for de variablene vi her ser på. I analysesammenheng bør en likevel være klar over de forskjellene som vises i tabellen, for eksempel dersom analysene inkluderer variabler der det er store forskjeller mellom kjønn.

5 Analyseenheter

I denne rapporten vil vi presentere noen av dataene på institusjonsnivå og etter fagretning. Under gjør vi rede for disse nivåene.

5.1 Institusjoner

For enkelthets skyld brukes stort sett forkortelser for institusjonsnavnene, se tabell 5.1 for oversikt. Tabellen viser antall i populasjon og nettoutvalg som har utdanningen sin fra de ulike institusjonene.

Tabell 5.1: Antall i populasjon og nettoutvalg, og svarprosent, etter utdanningsinstitusjon.

		Populasjon	Nettoutvalg	Svarprosent
HINN	Høgskolen i Innlandet	27	12	44 %
MF	MF vitenskapelig høyskole	40	18	45 %
NMBU	Norges miljø- og biovitenskapelige universitet	40	15	38 %
Nord	Nord universitet	20	12	60 %
NTNU	Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	384	181	47 %
UiT	Universitetet i Tromsø - Norges arktiske universitet	96	39	41 %
UiA	Universitetet i Agder	84	24	29 %
UiB	Universitetet i Bergen	132	65	49 %
UiO	Universitetet i Oslo	374	164	44 %
UiS	Universitetet i Stavanger	73	29	40 %
USN	Universitetet i Sørøst-Norge	31	15	48 %
Totalt		1 301	574	44 %

Antall ferdigutdannede lektorer varierer sterkt mellom institusjonene. De to største er NTNU og UiO, med henholdsvis 384 og 374 i populasjonen og nesten 181 og 164 i nettoutvalget. Nord, HINN, USN, MF og NMBU er minst og har mellom 20 og 40 i populasjonen og mellom 12–18 personer i nettoutvalget.

Det er relativt små forskjeller i svarprosent mellom de fleste institusjonene, men med noen unntak. De høyeste og laveste svarprosentene finner vi blant de institusjonene med få antall svarende: UiA (29 prosent, 24 respondenter) og NMBU (38 prosent, 15 respondenter) og Nord (60 prosent, 12 respondenter). Svarprosenten ligger ellers jevnt mellom 40–50

prosent. Som vist i forrige kapittel er representativiteten god langs de dimensjonene vi kan måle.

I analysen viser vi enkelte steder svarfordelingen fordelt etter hvilken institusjon respondenten har lektorutdanningen sin fra. I kapittel 8 «Om utdanningen» vises resultater for seks institusjoner med flest antall svarende, mens i påfølgende kapitler hvor det er færre antall respondenter totalt presenterer vi resultater for fem av institusjonene.

5.2 Fagretninger

Vi har fordelt studieenheter på seks fagretninger. Vi har tilordnet enheter til fagretning ved å bruke navnet på studieprogrammet eller studieretningen hvor de ferdige lektorene var registrert ved.

For UiA var det 70 personer som det ikke var mulig å tilordne en fagretning på bakgrunn av den informasjonen vi hadde om studieprogrammet. De tilhørte programmet «Lektorutdanning for trinn 8–13, 5-årig masterutdanning». De er plasserte i kategorien «Ukjent». Av disse var det 20 som besvarte undersøkelsen, og vi tilordnet dem dermed fagretning på bakgrunn av hva de oppga som studiefag 1 i spørreskjemaet⁹.

På UiOs lektorprogram inkluderer studieretningen «Kultur- og samfunnsfag» også historie, slik at i dataene våre kan vi ikke skille gruppene. Lektorer fra UiO som har hatt studieløp med historie som spesialisering, er derfor kategorisert under fagretning samfunnsfag.

Tabell 5.2 viser oversikt over antall i populasjon og nettoutvalg for de ulike fagretningene, og det endelige antallet respondenter innen hver fagretning (etter tilordning av respondenter fra UiA).

Tabell 5.2: Populasjon og nettoutvalg - fagretningene

	Populasjon	Nettoutvalg	Svarprosent	Endelig antall respondenter
Fremmedspråk	272	122	45 %	129
Historie/religion	167	70	42 %	70
Kroppsøving	14	4	29 %	4
Nordisk	240	114	48 %	117
Realfag	282	125	44 %	127
Samfunnsfag	256	119	46 %	127
Ukjent	70	20	29 %	0
Totalt	1 301	574	44 %	1 301

⁹ Syv oppga engelsk, spansk eller tysk som studiefag 1 og ble plassert i kategorien «Fremmedspråk». Tre oppga norsk/nordisk som studiefag 1 og ble plassert i kategorien «Nordisk». To hadde hatt matematikk som studiefag 1 og ble plassert i kategorien «Realfag». Og åtte oppga samfunnsfag som studiefag 1 og ble plassert i kategorien «Samfunnsfag». I forkant av denne fordelingen ba vi om innspill fra UiA. De mente denne metoden er unøyaktig, da respondentenes forståelse av hva som er studiefag 1 ikke nødvendigvis er masterfaget, altså det de tar flest studiepoeng i. Vi har vært i kontakt med bl.a. studentforeninger, og svarene derfra går klart i retning av at studiefag 1 forstås som masterfaget, både på UiA og på andre læresteder. Imidlertid kan vi ikke se bort fra at forståelsen varierer og vil dermed ta forbehold i analysene og presentasjonene våre.

Andel svarende innen hver fagretning er nokså lik (mellom 42–48 prosent), med unntak av «Kroppsøving» med kun 29 prosent svar og 4 respondenter.

Metoden vi har brukt for å tilordne fagretning for dem som hadde utdanning fra UiA, medfører at vi ikke får beregnet presis svarprosent per fagretning, da vi ikke kjenner studiefagene til de som ikke svarte. Uansett er antall svarende for alle fagretningene god nok, unntatt for «Kroppsøving» og «Ukjent» som vi ekskluderer i videre analyser.

5.3 Fagretninger ved de ulike institusjonene

Senere i rapporten vil vi presentere data fordelt på de største institusjonene og fagretningene. Derfor er det relevant å vise på hvilke fagområder institusjonene har sin tyngde og vice versa.

De institusjonene med flest antall svarende er NTNU, UiO, UiB, UiT, UiA og UiS, målt ved andel respondenter på denne undersøkelsen, se tabell 5.3.

Tabell 5.3 Antall respondenter, fordelt på fagretning og institusjon.

	I alt	Fremmed- språk	Historie/ religion	Kropps- øving	Nordisk	Realfag	Samfunns- fag
HINN	12	10	0	0	2	0	0
MF	18	0	18	0	0	0	0
NMBU	15	0	0	0	0	15	0
NTNU	181	40	21	4	24	51	41
Nord	12	0	0	0	0		12
UiT	39	8	10	0	6	9	6
UiA	24	7	0	0	3	6	8
UiB	65	22	0	0	21	22	0
UiO	164	30	0 ¹²	0	51	23	60
UiS	29	12	8	0	8	1	0
USN	15	0	13	0	2	0	0
I alt	574	129	70	4	117	127	127

Se også vedlegg 2 for prosentvis fordeling etter både fagretning og institusjon.

For fagretningen «Fremmedspråk» har en tredel utdanningen sin fra NTNU, og en fjerdedel har utdanningen sin fra UiO.

Ferdigutdannede lektorer med fagretning «Historie/religion» har utdanning enten fra MF, NTNU, UiT, UiS eller USN, hvorav flesteparten fra de to førstnevnte.¹⁰

Ferdige lektorer med kroppsøving som fagretning tilhørte alle NTNU.

UiO er den institusjonen som har utdannet flest lektorkandidater innen fagretningen «Nordisk», men en viss andel har også utdanningen sin fra NTNU eller UiB.

¹⁰ Lektorer fra UiO som har tatt historie, ligger under fagretning samfunnsfag.

Når det gjelder fagretningen «Realfag», har størsteparten utdanningen sin fra NTNU. Det er også en god del med utdanning fra UiO, UiB og NMBU innen denne fagretningen.

Innen fagretningen «Samfunnsfag» har nesten halvparten av kandidatene utdanningen sin fra UiO, mens en tredel har utdanningen fra NTNU. Vi minner her om at fagretningen «Samfunnsfag» ved UiO også inkluderer «Historie».

6 Om resultatene i denne rapporten

Aktiveringer i spørreskjema: En del av spørsmålene er ikke stilt alle respondentene, men er betinget deres tidligere svar i undersøkelsen. Denne «aktiveringen» vil videre omtales der det er relevant.

Analysenivåene: Analysenivåene vi opererer med, er primært fagretning og institusjon, men også hva slags skole lektorene jobber ved (om det er ungdomsskole eller videregående skole). Det er få svarende på mange av institusjonene, og vi viser i hovedsak bare svarfordelinger for institusjoner med 20 svarende eller mer på de aktuelle spørsmålene. Når det gjelder fagretning, viser vi ikke tall for «Kroppsøving», da det kun var fire respondenter med den fagretningen.

Tallene vi presenterer: På holdningsspørsmål, der vi typisk har en fem-delt skala om «I hvilken grad ...», viser vi stort sett svarfordelingen for alle svarkategoriene, men i noen tilfeller viser vi kun summen av andelen som har svart «I stor grad» og «I svært stor grad», altså de to mest «positive» svaralternativene. Dette gir et litt forenklet bilde, men gjør det også lettere å lese hovedtrekkene.

I omtalen av resultatene slår vi i hovedsak sammen kategoriene «I stor grad» og «I svært stor grad» og omtaler det under ett – det samme gjelder «I liten grad» og «I svært liten grad».

Koblinger mot andre data og undersøkelser: Vi bryter i liten grad ned resultater på andre variabler; som kjønn, alder, karakterpoeng fra VGS etc.

Mange av spørsmålene i undersøkelsen er tilsvarende spørsmål som er stilt til andre målgrupper som aktive studenter, frafalte studenter og ledelse i skolen. I denne rapporten viser vi ikke til relevante funn fra spørreundersøkelsen vi rettet mot disse målgruppene, da det vil komme i en egen analyserapport.

Vi viser heller ikke til funn i andre spørreundersøkelser, som f.eks. Studiebarometeret og Pedagogstudentenes studentundersøkelser. Dette vil gjøres i egne *analyserapporter*, der vi vil ta for oss lektorevalueringens ulike hovedtema. Denne rapporten er dermed primært deskriptiv, hvor vi presenterer svardataene fra spørreundersøkelsen.

6.1 Korrelasjoner og signifikanstesting

Om korrelasjoner mellom variabler (påstander)

Vi omtaler i en del tilfeller sammenhengen mellom påstander (variabler) og måler denne sammenhengen ved hjelp av korrelasjonsmålet «Pearson's r ». Vi omtaler sammenhenger mellom påstander i tilfeller der det er en viss størrelse på korrelasjonene.

En sterk korrelasjon mellom to påstander innebærer at mange har svart i liten grad / svært liten grad på *begge* påstandene og/eller at mange har svart i stor grad / svært stor grad på *begge* påstandene. Mulige verdier på korrelasjonskoeffisientene går fra -1 til 1 , der -1 en perfekt negativ korrelasjon og 1 en perfekt positiv korrelasjon. Tallet 0 indikerer ingen korrelasjon mellom variablene. Merk at bivariate korrelasjoner ikke kan fortelle oss noe om en eventuell kausalsammenheng mellom variablene, men er et mål på retningen og styrken på det statistiske forholdet (i hvilken grad og hvordan variablene samvarierer).¹¹

Vi har testet korrelasjonene og funnet at de helt ned mot $0,30$ er signifikante på $0,01$ -nivå, som er en streng grense. Vi omtaler ikke signifikans i forbindelse med korrelasjoner senere i rapporten; korrelasjonene vi nevner vil nærmest utelukkende være statistisk signifikante.¹²

Om (signifikante) forskjeller

Vi omtaler forskjeller mellom fagretninger og institusjoner av en viss størrelse, og gjerne de med lavest og høyest andel respondenter som valgte de to mest positive svaralternativene (i stor grad / svært stor grad).

Da utvalgene per fagretning og per institusjon er små, er det mange av forskjellene som ikke er signifikante.¹³ Vi omtaler i teksten dersom en forskjell ikke er signifikant. Verdt å merke er at statistisk signifikans ikke sier noe om hvor stor forskjellen mellom to grupper er, og at en svært liten forskjell kan være signifikant om det er mange respondenter, mens en stor forskjell ikke trenger å være signifikant ved få respondenter.¹⁴

7 Hvorfor velge lektorutdanning?

I dette kapitlet skal vi se på hva lektorene svarte på spørsmål om hva som var viktig for deres valg av utdanning og for ønsket deres om å bli lektor. Knyttet til evalueringstema 4 om lektorstudentenes identitet og tilhørighet, men også med utgangspunkt i et mer overordnet perspektiv om motivasjon og frafall i utdanningen, var det relevant å se på lektorenes motivasjon for valg av utdanning. Identiske spørsmål ble også stilt til aktive studenter og frafalte studenter.

¹¹ Det finnes ingen autoritativ definisjon på hva som er en sterk, moderat og svak korrelasjon. I denne type undersøkelser er det vanlig å operere med begreper som «sterk» eller «høy» på korrelasjoner over $0,50$ (eller under $-0,5$ om sammenhengen er negativ), mens korrelasjoner på mellom $0,30$ og $0,50$ ofte betegnes som «moderat». Imidlertid vil andre kanskje sette grensene på $0,70$ og $0,50$.

¹² Beregningene av signifikans er gjort med basis i alle som besvarte undersøkelsen. Korrelasjonene vi omtaler i teksten er signifikante på $0,01$ -nivå, viser tester på Pearson's r . Dataene våre er på ordinal-nivå, derfor er «Spearman's ρ » strengt tatt et mer korrekt korrelasjonsmål å bruke. Signifikanstester på Spearman gir imidlertid samme resultat som for Pearson.

¹³ Måling av signifikans er gjort ved bruk av t-tester, med et signifikansnivå på $0,05$.

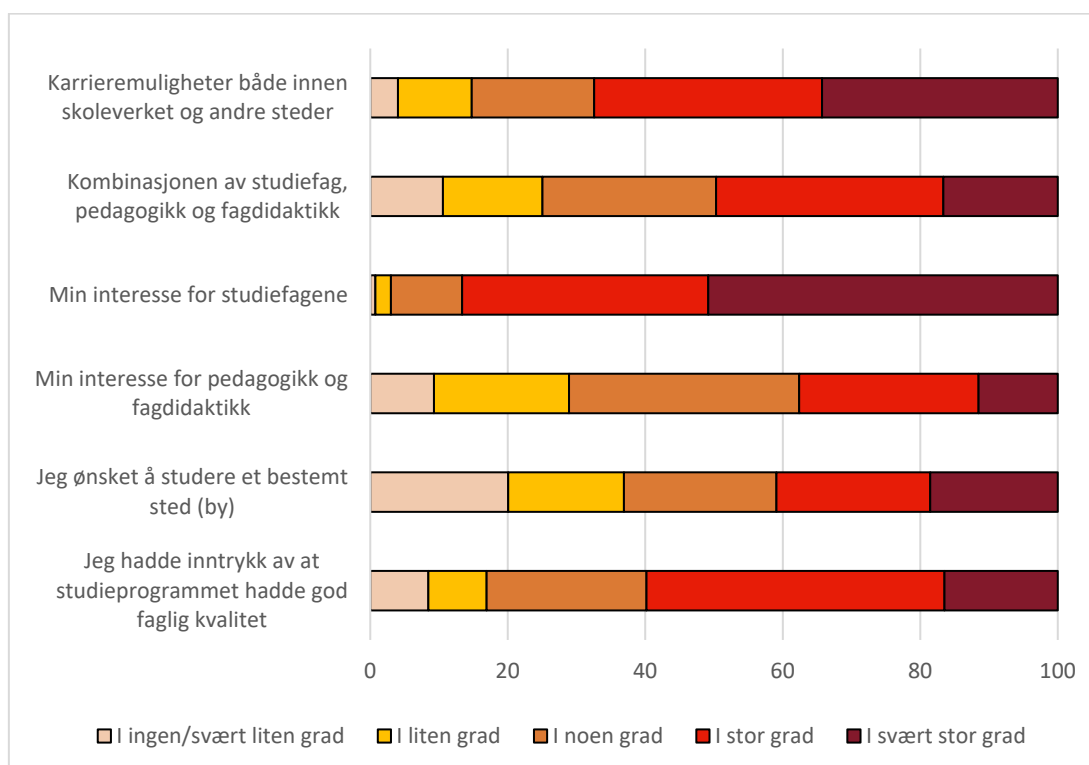
¹⁴ Verdt å merke er at statistiske tester tar utgangspunkt i at populasjonen er uendelig (stor), mens vår populasjon er begrenset og kjent. Eksempelvis er 30 svarende *svært få* av en uendelig populasjon, men i vår virkelighet er 30 svarende av 60 i en (del)populasjon *ganske mange*. Det kan derfor sies at testenes krav til signifikans er for strenge.

Spørsmålene var plassert bakerst i spørreskjemaet og gikk til alle respondentene i undersøkelsen. Det var 534 respondenter som svarte på spørsmålene¹⁵.

7.1 Interessen for studiefagene var viktig for valg av utdanning

Lektorene ble bedt om å ta stilling til en rekke påstander om hva som var viktig for valg av utdanning: «Tenk på tiden før du startet på lektorutdanningen: I hvilken grad var det følgende viktig for ditt valg av utdanning? *Med studiefag mener vi disiplinfagene dine (ofte kalt fag 1 og fag 2).*» Svarkategoriene var fra «I Ingen / svært liten grad» til «I svært stor grad». I tillegg kom kategorien «Vet ikke / husker ikke» – andel som svarte dette var på 0–4 prosent, med unntak for den siste påstanden hvor andel som svarte «Vet ikke / husker ikke» var 11 prosent. De som valgte den svarkategorien, er ikke tatt med i beregning av svarfordeling i figur 7.1.

Figur 7.1 «Tenk på tiden før du startet på lektorutdanningen: I hvilken grad var det følgende viktig for ditt valg av utdanning?» Svarfordeling. Prosent.

Interesse for studiefagene er helt klart noe som var viktig for lektorenes valg av utdanning – nesten 90 prosent svarte «I stor grad» eller «I svært stor grad» på det. Videre var karrieremuligheter både innen skoleverket og andre steder og at studieprogrammet hadde god faglig kvalitet, noe mange mente var viktig (henholdsvis 67 og 60 prosent).

¹⁵ Siden spørsmålene kom til slutt i undersøkelsen, var det 40 av de 574 som startet å svare på skjemaet som hadde falt i fra underveis.

Det var en lavere andel som mente at kombinasjonen av studiefag, pedagogikk og fagdidaktikk, samt egen interesse for pedagogikk og fagdidaktikk, var viktig for at de valgte å ta lektorutdanning. Rundt halvparten vektla kombinasjonen av studiefag, pedagogikk og fagdidaktikk, mens under 40 prosent vektla interessen for pedagogikk og fagdidaktikk.

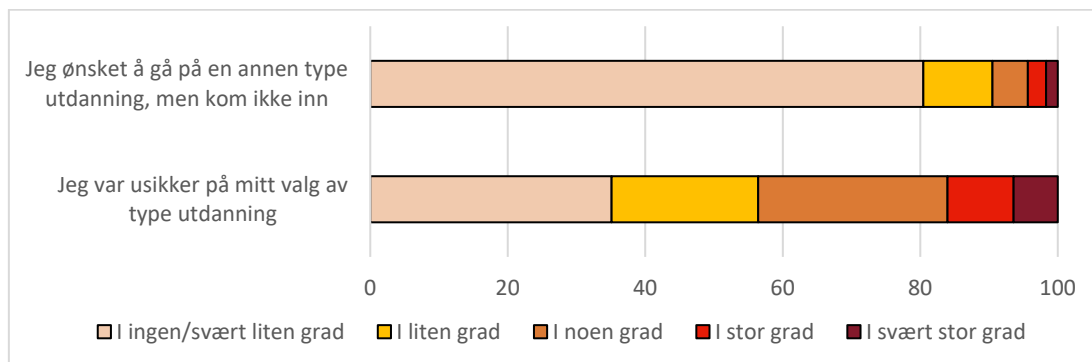
Ønsket om å studere et bestemt sted (by) var viktig for rundt 40 prosent av lektorene.

Interessen for pedagogikk og fagdidaktikk var i større grad viktig for valg av utdanning for dem som jobber i skolen enn for dem som ikke jobber i skolen: For lektorene som jobber for trinn 8–13 per i dag, var det 40 prosent som oppga at interessen deres for pedagogikk og fagdidaktikk i stor grad var viktig for valg av utdanning, mens for dem som ikke jobber i skolen, var tilsvarende andel 27 prosent.

Når vi ser på korrelasjon mellom spørsmålene i dette batteriet, finner vi sterkest korrelasjon mellom spørsmålene «Kombinasjonen av studiefag, pedagogikk og fagdidaktikk» og «Min interesse for pedagogikk og fagdidaktikk» (0,37), og nest sterkest mellom «Kombinasjonen av studiefag, pedagogikk og fagdidaktikk» og «Jeg hadde inntrykk av at studieprogrammet hadde god faglig kvalitet» (0,35).

Figur 7.2 viser svarfordelingen på to andre spørsmål om hva som ble vektlagt ved valg av utdanning. De aller fleste lektorene ser ut til å ha valgt lektorutdanning som førsteprioritet og ikke bare fordi de ikke kom inn på en annen utdanning. Over halvparten var også i liten eller ingen grad usikker på sitt valg av utdanning.

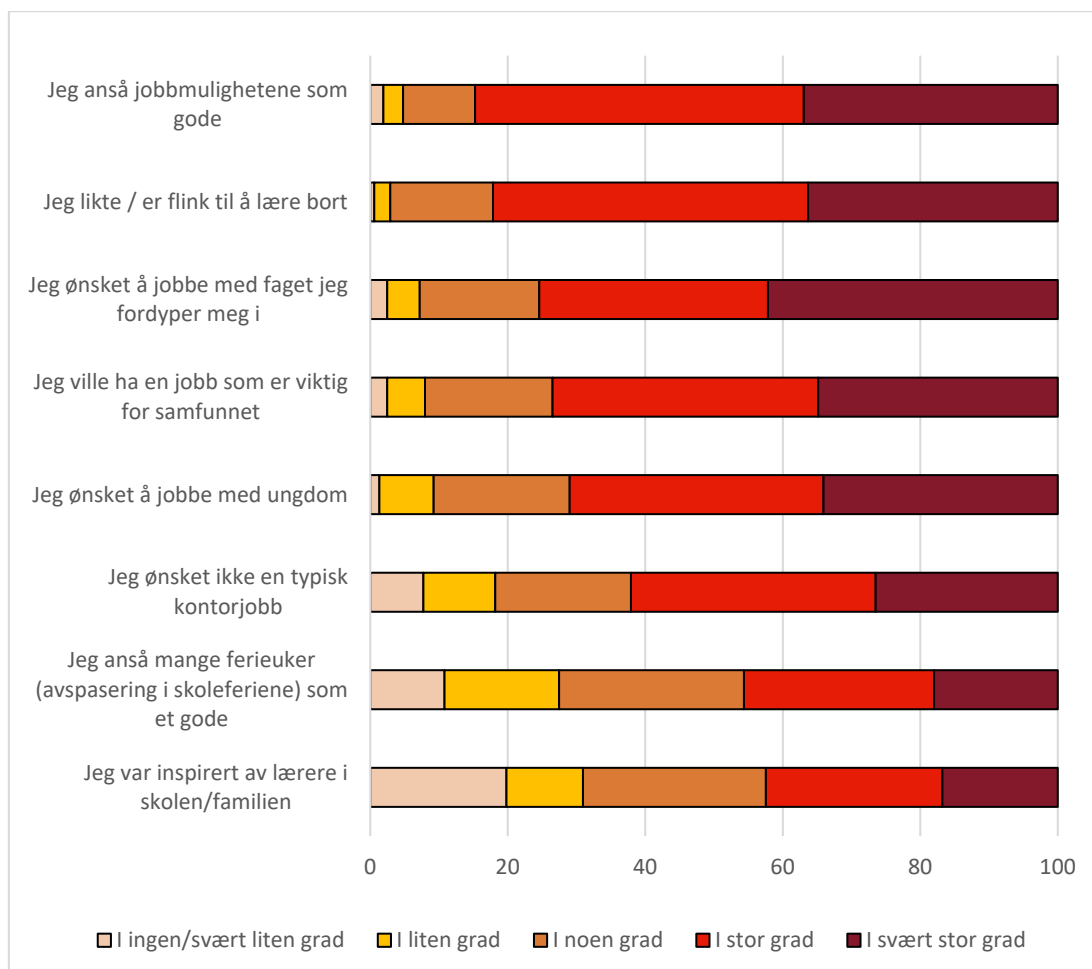
Figur 7.2 «I hvilken grad stemmer dette for ditt valg av utdanning?» Svarfordeling. Prosent.

7.2 Gode jobbmuligheter og liker å lære bort

Til slutt fikk lektorene et spørsmål hvor de skulle ta stilling til om ulike påstander stemte for deres ønske om å bli lektor. Innledningsteksten var «I hvilken grad stemmer dette om ditt ønske om å bli lektor?». Svarkategoriene var også her fem-delt fra «I Ingen / svært liten grad» til «I svært stor grad». I tillegg kom kategorien «Vet ikke/husker ikke» – andel som svarte dette var på 0–3 prosent. Disse er ikke tatt med i beregning av svarfordeling i figur 7.3. Påstandene i figuren er rangert etter høyest andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad».

Figur 7.3 «I hvilken grad stemmer dette om ditt ønske om å bli lektor?» Svarfordeling. Prosent.

Alle påstandene fremstår som viktige for rundt halvparten eller et klart flertall av lektorene, da mange oppga at dette i stor eller svært stor grad var viktig for dem.

Gode jobbmuligheter og at man likte å lære bort er de påstandene som høyest andel av lektorene mente at i stor grad stemte for deres ønske om å bli lektor (over 80 prosent). At gode jobbmuligheter skårer høyt her henger godt sammen med funnene i figur 7.1 om at karrieremulighetene for mange var viktig for valg av utdanning. Korrelasjonen mellom disse to spørsmålene er 0,40.

Ønsket om å jobbe med faget man fordyper seg i var det også mange som mente stemte i stor grad for deres ønske om å bli lektor (75 prosent). Dette henger også sammen med det vi så i figur 7.1 om at interessen for studiefagene for mange var viktig for valg av utdanning. Korrelasjonen mellom de to spørsmålene er 0,55.

En samfunns viktig jobb og ønsket om å jobbe med ungdom var det også mange som oppga som årsak til at de ønsket å bli lektor (litt over 70 prosent). Korrelasjonen mellom disse to påstandene er også relativ høy (0,43). Det å ikke ha en typisk kontorjobb var det rundt 60 prosent som oppga at stemte for deres ønske om å bli lektor. Korrelasjonen mellom denne påstanden og påstanden om at man ønsket å jobbe med ungdom er på 0,38.

Avspasering i skoleferiene var det litt under halvparten som oppga at stemte for deres ønske om å bli lektor. For rundt en av tre stemte det i liten eller ingen grad. Det samme gjelder inspirasjon av lærere i skolen eller av andre i familien.

De fleste respondentene oppga at flere av disse åtte årsakene i stor grad stemte for deres ønske om å bli rektor: Hele 45 prosent av respondentene svarte i stor/svært stor grad på seks til åtte av påstandene, mens 33 prosent svarte i stor/svært stor grad på fire–fem av påstandene. 14 prosent mente at to til tre påstander i stor eller svært stor grad stemte, og bare 1 prosent av respondentene svarte opplevde at ingen eller bare én av påstandene stemte.

Respondenter kunne spesifisere i et eget fritextfelt om det var andre årsaker som bidro til deres ønske om å bli lektor, eventuelt utdype mer om hvorfor de ønsket å bli lektor. 61 la inn kommentar her, og to temaområder ble tatt opp av spesielt mange. Det første var ønsket om å gjøre en positiv forskjell for elever, som 32 kommentar dreidde seg om. Et par eksempler er:

«Jeg har hatt mange lærere i "hver sin ende av skalaen", mange ekstremt dyktige og totalt ubrukelige. Jeg ønsket å være en av de dyktige fordi jeg merket på meg selv hvor mye en god lærer har å si for både det faglige utbytte og generelle trivselen til elevene.»

«Ville jobbe med barn og unge. Være tilstede for dem, undervise og hjelpe.»

Noen av disse ga uttrykk for at kombinasjonen av faginteressen og å jobbe med mennesker var en viktig årsak, som denne respondenten:

«Jeg ønsket å jobbe med mennesker og bruke realfagsbakgrunnen. Ønsket ikke å gå i helseerfning, så falt for lektorutdanning som alternativ»

Den andre årsaken som ble nevnt av mange respondenter (15), var gode jobbmuligheter eller jobbsikkerhet. Noen påpekte at de kombinerte interessen for studiefag med lektorutdanningen for å øke jobbmulighetene, dels fordi de syntes lektoryrket ga bedre jobbmuligheter enn kun disiplinutdanning og dels fordi lektorutdanningen også åpnet for karrieremuligheter utenfor skolen.

«Muligheten for å ta master i disiplinutdanning og dermed ha flere jobbmuligheter dersom læreryrket ikke fristet etter endt utdanning.»

Et par av disse påpekte imidlertid at de hadde tatt feil om at jobbmuligheter var gode:

«Jeg trodde på forhånd at jobbmulighetene kom til å bli gode, dette har vist seg å ikke stemme.»

Andre årsaker som ble nevnt var gode arbeidstider, for eksempel ikke turnus eller skiftarbeid, og lønn.

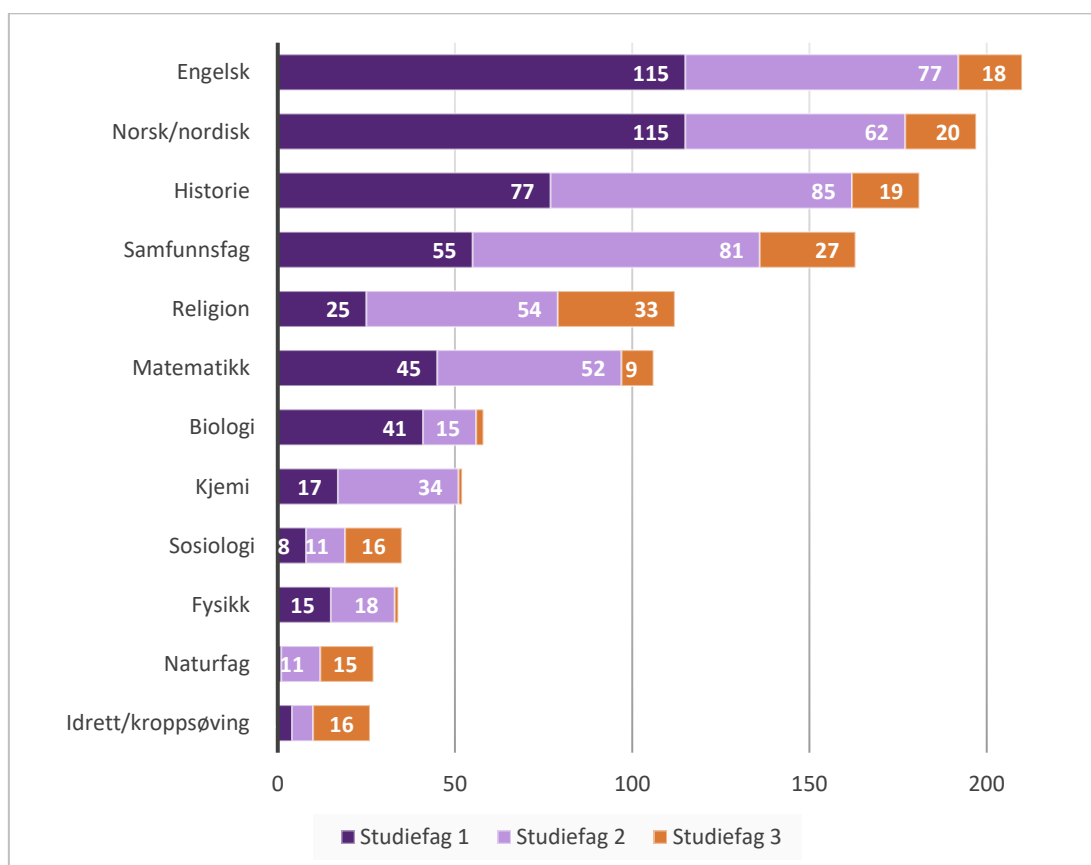
8 Om utdanningen

Alle respondentene fikk også spørsmål som dreide seg om tiden som student på lektorutdanningen, knyttet til evalueringstema 2 om organisering, tema 3 om helhet og sammenheng og tema 4 om identitet og tilhørighet. Disse spørsmålene ble også stilt til aktive lektorstudenter.

8.1 Engelsk og norsk/nordisk er de vanligste studiefagene

Første spørsmål i denne delen av spørreskjemaet var en kartlegging av hvilke studiefag de hadde fra utdanningen. Med studiefag mener vi disiplin fagene, ofte kalt fag 1 og fag 2. Her kunne de velge inntil tre studiefag. Figur 8.1 viser antall respondenter som oppga de ulike studiefagene, for de fagene som flest av respondentene krysset av for.

Figur 8.1 Studiefag 1, 2 og 3. Antall respondenter per fag. De hyppigste fagene.

Engelsk og norsk/nordisk er de fagene som flest respondenter hadde som studiefag 1 (figur 8.1). Til sammen hadde 42 prosent av respondentene en av de to fagene som sitt studiefag 1. Deretter kommer historie med 77 respondenter, noe som utgjør 14 prosent. 55 respondenter hadde samfunnsfag, dvs. 10 prosent.

Blant realfagene er det matematikk som er det vanligste, med 45 som hadde det som sitt studiefag 1. Dette utgjør kun 8 prosent av respondentene.

Historie, samfunnsfag og engelsk er de tre fagene som flest hadde som studiefag 2. Til sammen hadde nesten halvparten av respondentene et av disse tre fagene som studiefag 2.

249 respondenter – nesten halvparten av alle respondentene – oppga også et tredje studiefag. Religion, psykologi og samfunnsfag var blant de vanligste fagene å ha som et tredje studiefag.

Til sammen var det 210 respondenter som hadde engelsk som studiefag 1, 2 eller 3 og 197 som hadde norsk/nordisk. 106 respondenter hadde matematikk som studiefag 1, 2 eller 3.

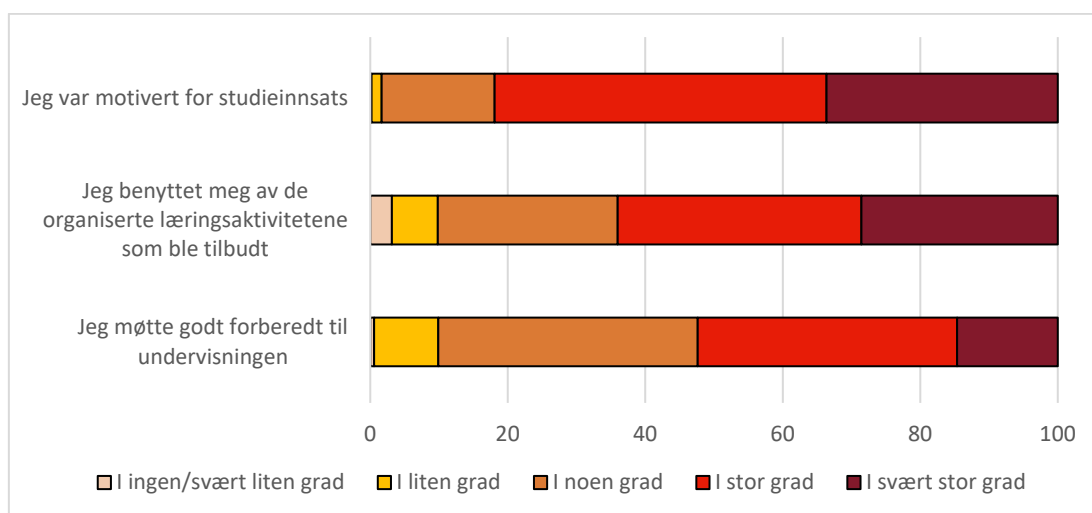
De som svarte «Annet» eller som ikke fant faget sitt på lista (til sammen 50 respondenter), ble bedt om å spesifisere. Det var varierende hva de oppga der, men norsk som andrespråk og musikk gikk igjen flest ganger (fem ganger). I tillegg var det en del som opplyste at de hadde tatt annen utdanning før de begynte på lektorutdanningen.

8.2 Godt motivert for studieinnsats

I tilknytning til evalueringstema 4 om lektorstudenters tilhørighet og identitet ønsket vi å få mer kunnskap om lektorenes opplevelse av motivasjon, innsats og trivsel på studiet. Vi stilte derfor blant annet tre spørsmål som handlet om motivasjon for studiene, se figur 8.2.

Spørsmålet ble besvart av 548 respondenter. Det var fem svarkategorier; fra «I Ingen / svært liten grad» til «I svært stor grad». I tillegg kom kategorien «Vet ikke / ikke relevant». Andel som svarte «Vet ikke / ikke relevant» var 0–2 prosent på disse spørsmålene, og de er ikke tatt med i beregning av svarfordeling i figuren.

Figur 8.2 «I hvilken grad stemmer det følgende?». Svarfordeling. Prosent.

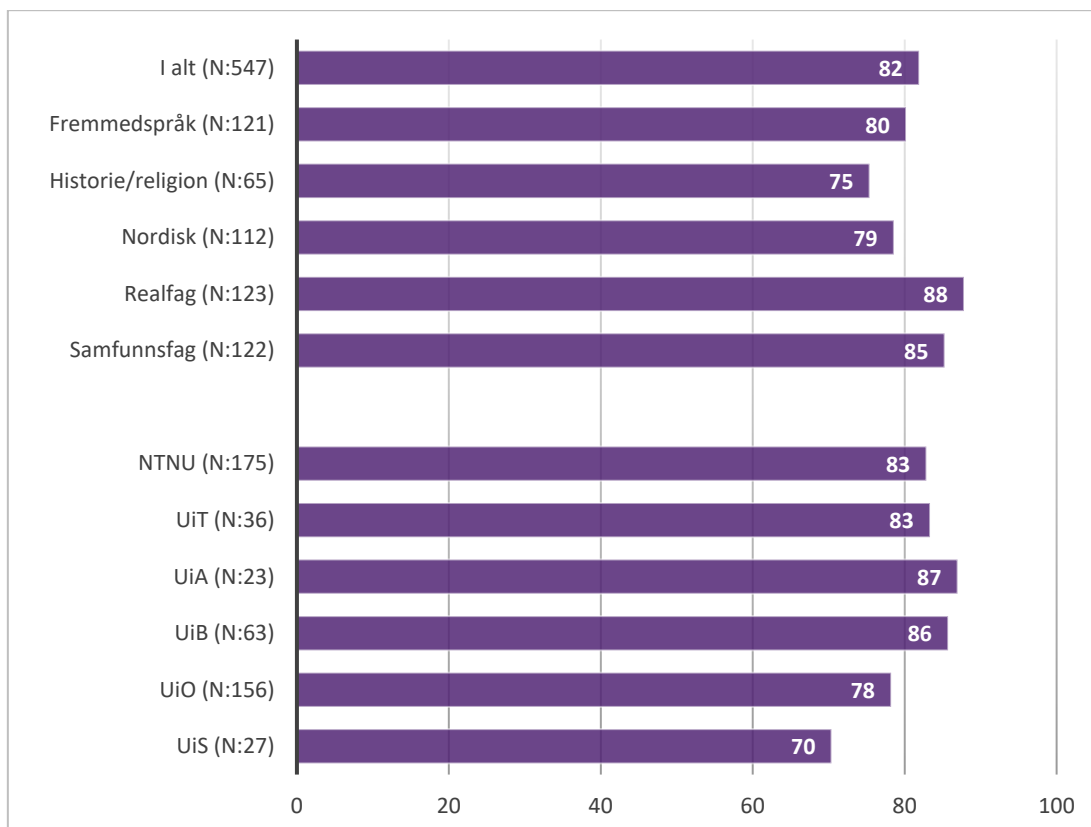

Respondentene var i stor grad motivert for studieinnsats da de studerte. Hele 82 prosent svarte i stor/svært stor grad på dette spørsmålet (figur 8.2).

Når vi sammenligner de som jobber som lektor for trinn 8–13 med de som ikke jobber i skolen, er andelen som svarte at de i stor grad var motiverte, lik for de to gruppene (hhv 85 prosent og 81 prosent).

Hvor motiverte de ferdigutdannede kandidatene opplevde at de var, er også veldig jevn når vi fordeler etter fagretning og institusjon (figur 8.3). For fagretninger er det høyest andel som oppgir at de i stor grad var motiverte for studieinnsats blant dem med lektorutdanning innen realfag (88 prosent) og lavest blant dem med lektorutdanning innen historie/religion (75 prosent). For institusjon er det høyest andel motivert blant dem med utdanning fra UiA og UiB (86–87 prosent) og lavest andel blant dem fra UiS (70 prosent)¹⁶.

Figur 8.3 Andel som svarte «I stor grad» eller «I svært stor grad» på spørsmålet «Jeg var motivert for studieinnsats», etter fagretning og institusjon. Prosent.

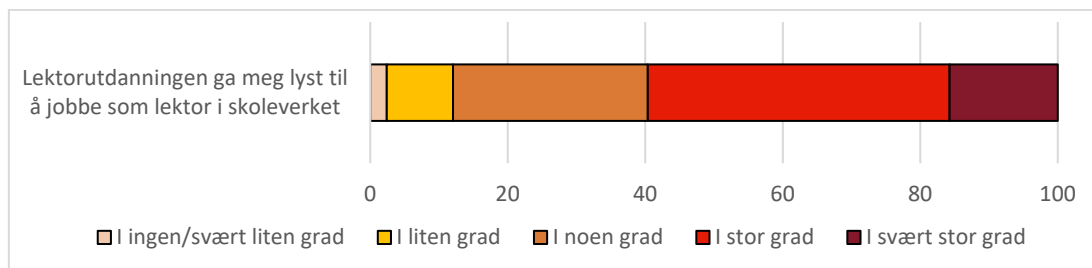
64 prosent svarte at de i stor grad benyttet seg av de organiserte læringsaktivitetene som ble tilbudt, og litt over halvparten – 53 prosent – møtte godt forberedt til undervisningen (figur 8.2). Korrelasjonen mellom disse tre spørsmålene er ikke spesielt høy: 0,33 for spørsmålene om man var motivert til studieinnsats og om man benyttet seg av de organiserte læringsaktivitetene som ble tilbudt. For de andre spørsmålene er korrelasjonen nær 0.

¹⁶ Andel som i stor grad er motivert for studieinnsats er signifikant forskjellig mellom fagretning «realfag» og «Historie/religion». Forskjellene mellom institusjonene er ikke signifikante.

8.3 Bare seks av ti opplevde at utdanningen motiverte til jobb i skolen

De ferdigutdannede lektorene fikk også i samme batteri et spørsmål om hvorvidt lektorutdanningen ga dem lyst til å jobbe som lektor i skoleverket. Knappe 1 prosent av 548 respondenter svarte «Vet ikke» på dette spørsmålet. Svarfordelingen, foruten de som svarte «Vet ikke», vises i figur 8.4.

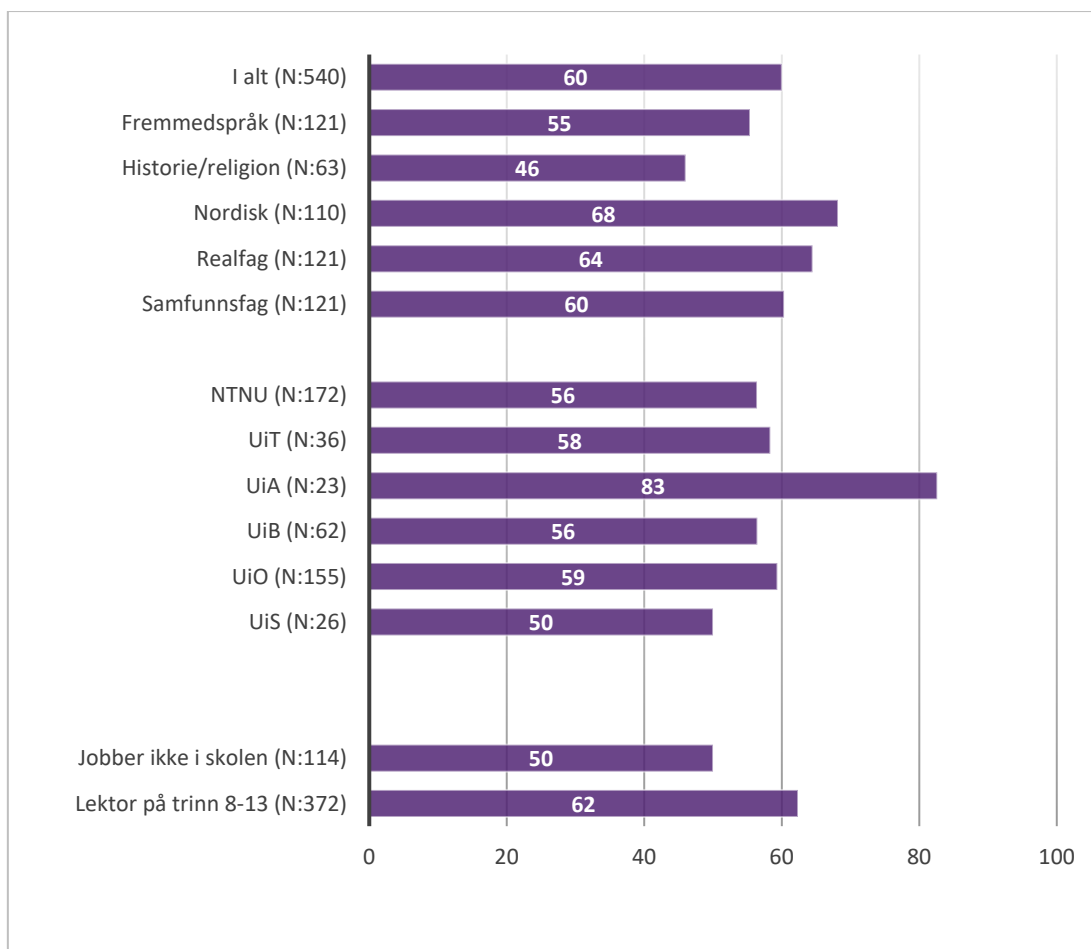
Figur 8.4 «I hvilken grad stemmer det følgende?». Svarfordeling. Prosent.

60 prosent av de ferdigutdannede lektorene mener at lektorutdanningen hadde gitt dem lyst til å jobbe som lektor i skoleverket. 28 prosent svarte «I noen grad», mens 12 prosent mente det i (svært) liten eller ingen grad. Det er oppsiktsvekkende at ikke mer enn 6 av 10 opplevde at utdanningen ga dem lyst til å jobbe i skoleverket med tanke på at det er en profesjonsutdanning.

Figur 8.5 viser hvordan resultatene er for de ulike fagretningene, utdanningsinstitusjoner med flest antall svarende og etter hvorvidt lektorene faktisk jobber i skoleverket eller ikke.

Figur 8.5 Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad» på spørsmålet «I hvilken grad stemmer det følgende: Lektorutdanningen ga meg lyst til å jobbe som lektor i skoleverket.». Prosent.

Når vi ser andelen som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad» på spørsmålet hvorvidt lektorutdanningen ga lyst til å jobbe som lektor i skoleverket, er resultatene ganske like på tvers av fagretningene. Ytterpunktene dannes av fagretning «Nordisk» og «Historie», og andelen er her signifikant forskjellige fra hverandre, ellers ligger de andre fagretningene på noenlunde samme nivå.

Resultatene for utdanningsinstitusjonene er helt på det jevne, med unntak at UiA som her skiller seg positivt ut med hele 83 prosent som mente at lektorutdanningen hadde motivert dem til å jobbe som lektor i skolen.

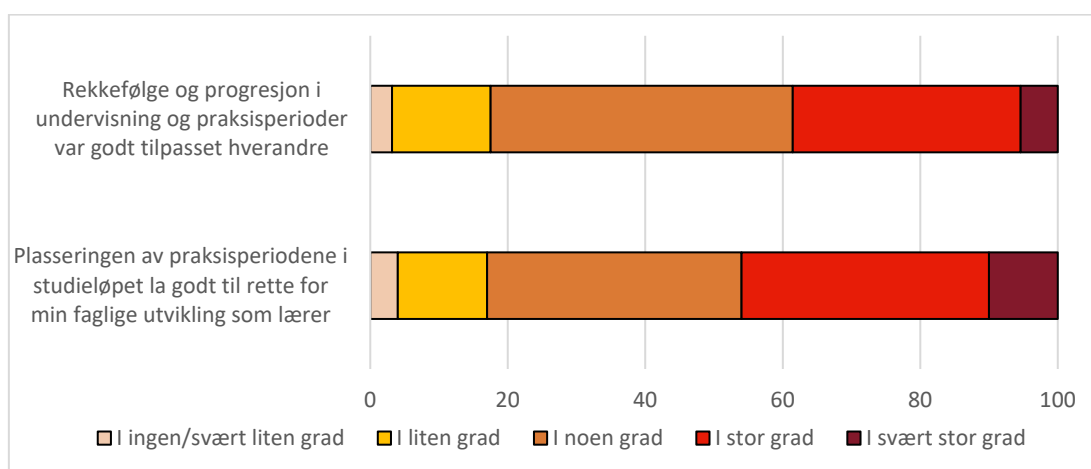
Det er en liten (og signifikant) forskjell når vi ser de som faktisk jobber som lektor i skolen opp mot dem som ikke jobber som lektor i skolen: Andelen som i stor grad mener at lektorutdanningen ga dem lyst til å jobbe som lektor i skolen, er noe lavere blant dem som ikke jobber i skolen per i dag.

8.4 Organisering av studieprogrammet

Et av evalueringstemaene omhandlet helhet og sammenheng i lektorprogrammene (tema 3), og vi ønsket kunnskap om hvorvidt organiseringen bidro til god sammenheng mellom de ulike delene av lektorutdanningen. Vi stilte respondentene to spørsmål i tilknytning til dette.

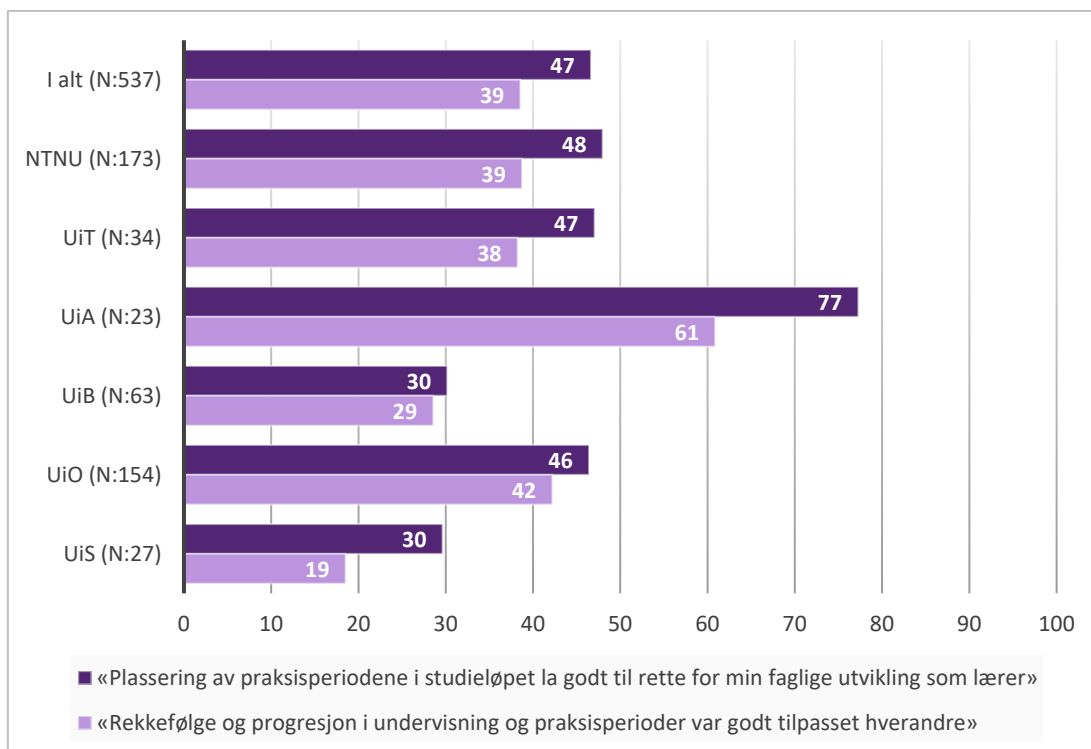
Det var fem svarkategorier; fra «I Ingen / svært liten grad» til «I svært stor grad». I tillegg kom kategorien «Vet ikke / ikke relevant» som ble benyttet av 0–2 prosent av de 537 respondentene som svarte. Disse er ikke tatt med i beregning av svarfordeling i figur 8.6.

Figur 8.6 «I hvilken grad stemmer det følgende?» Svarfordeling. Prosent.

På spørsmålet om «Rekkefølge og progresjon i undervisning og praksisperioder var godt tilpasset hverandre» svarte bare 38 prosent at det i stor grad stemte. Når det gjaldt spørsmålet «Plassering av praksisperiodene i studieløpet la godt til rette for min faglige utvikling som lærer», var det 46 prosent som mente dette stemte i stor grad. Det kan være interessant å se på disse to spørsmålene etter utdanningsinstitusjon, se figur 8.7. Her har vi tatt med resultatene for utdanningsinstitusjonene med flest antall svarende.

Figur 8.7 Andel som svarte «I stor grad» eller «I svært stor grad» på spørsmålene «Rekkefølge og progresjon i undervisning og praksisperioder var godt tilpasset hverandre» og «Plassering av praksisperiodene i studieløpet la godt til rette for min faglige utvikling som lærer», etter institusjon.

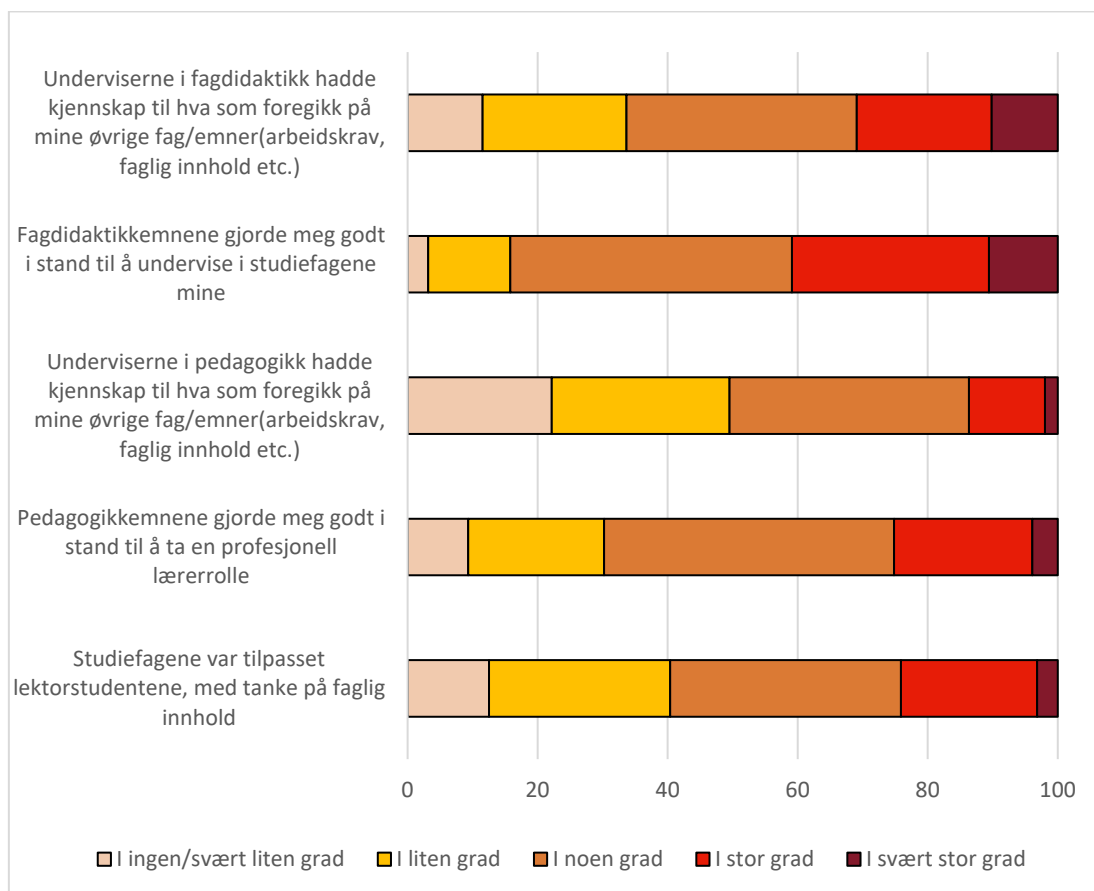

Vi ser det er store likheter mellom institusjonene i andel som opplevde at disse to utsagnene stemte. Utvalgene per institusjon er små slik at det er få av institusjonene som er signifikant forskjellige fra hverandre. UiA skiller seg imidlertid ut med en høy andel som opplevde at plasseringen av praksisperiodene la godt til rette for den faglige utviklingen (77 prosent), mens UiB og UiS skiller seg ut med laveste andeler (30 prosent).

Når det gjelder om rekkefølge og progresjon i undervisningen og praksisperioder var godt tilpasset hverandre, er det de samme institusjonene som skiller seg ut med høyeste (UiA) og laveste (UiB og UiS) andeler.

8.5 Manglende faglig integrasjon

Spørreskjemaet hadde også fem spørsmål som omhandlet den faglige integrasjonen. Det var samme svarkategorier her, og rundt 542 svarende. Andel som svarte «Vet ikke», var rundt 6 prosent på de to spørsmålene om underviserne hadde kjennskap til hva som foregikk på øvrige fag/emner, og 1 prosent på de tre andre spørsmålene. Figur 8.8 viser svarfordelingen uten «Vet ikke».

Figur 8.8 «I hvilken grad mener du at?». Svarfordeling. Prosent.

Hovedbildet her er at når det gjelder kjennskap til hva som foregikk på øvrige emner, opplevde lektorene i liten grad at underviserne i fagdidaktikk og pedagogikk hadde denne kjennskapen, selv om underviserne i fagdidaktikk hadde det i noe større grad enn underviserne i pedagogikk.

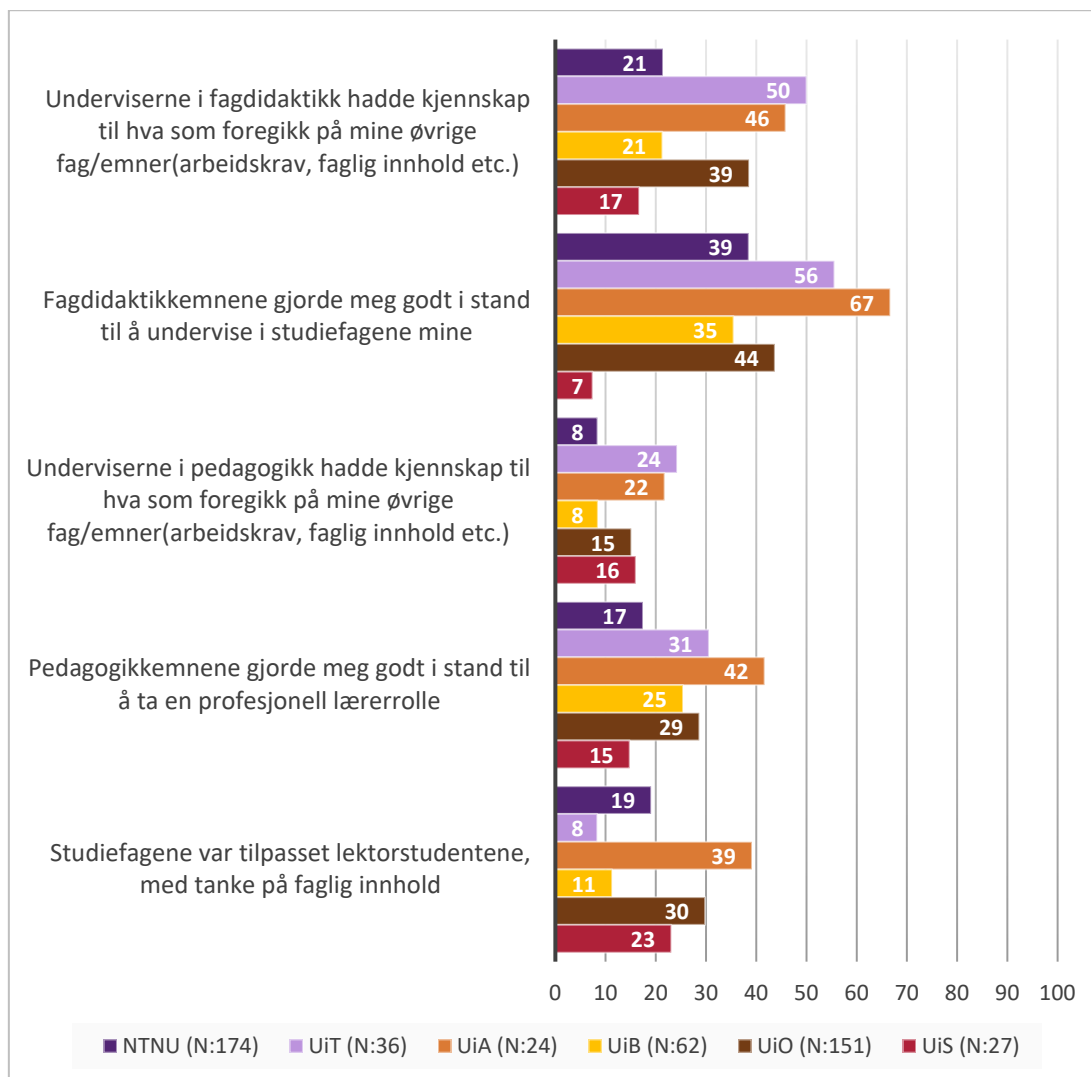
Lektorene ser ut til å i større grad ha opplevd at fagdidaktikkemnene satte dem godt i stand til å undervise i studiefagene – rundt 40 prosent opplevde det i stor grad. Når det gjelder pedagogikkemnene derimot, var det bare 25 prosent som opplevde at de i stor grad gjorde dem i stand til å ta en profesjonell lærerrolle. Like stor andel opplevde det i (svært) liten eller ingen grad.

Lektorene ser heller ikke ut til å ha opplevd i særlig stor grad at studiefagene var tilpasset lektorstudentene med tanke på faglig innhold. Hele 40 prosent svarte i (svært) liten eller ingen grad på dette spørsmålet.

Det er en høy korrelasjon mellom spørsmålet om underviserne i fagdidaktikk hadde kjennskap til hva som foregikk på øvrige emner og spørsmålet om fagdidaktikkemnet gjorde en godt i stand til å undervise i studiefagene (0,48), og spørsmålet om underviserne i pedagogikk hadde kjennskap til hva som foregikk på øvrige emner (0,58). Tilsvarende er det også en høy korrelasjon mellom spørsmålene om underviserne i pedagogikk hadde kjennskap til hva som foregikk på de øvrige emnene og om pedagogikkemnene gjorde en godt i stand til å ta en profesjonell lærerrolle (0,50).

Figur 8.9 viser svarfordelingen på disse spørsmålene etter hvilken utdanningsinstitusjon lektorene har utdanningen sin fra, for de utdanningsinstitusjonene med flest antall svarende.

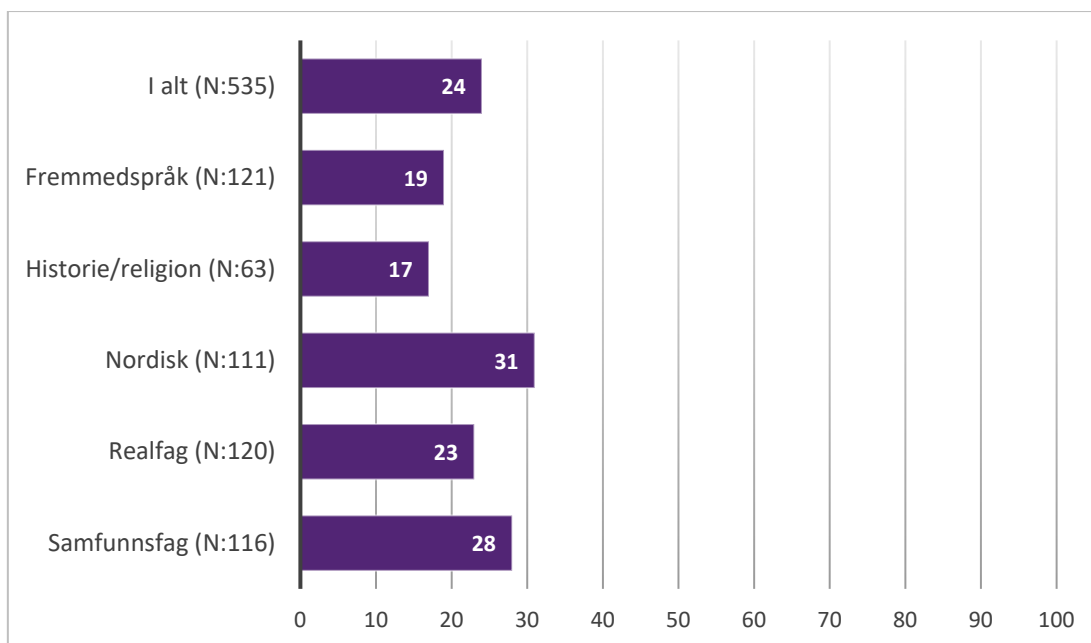
Figur 8.9 Andel som svarte «I stor grad» eller «I svært stor grad» på spørsmålene, etter utdanningsinstitusjon.

Det er små utvalg per institusjon, noe som gjør at det skal store forskjeller til for at resultatene skal være signifikant forskjellige. I hovedtrekk ser vi her at det er en tendens til at en høy andel svarer «I stor grad» eller «I svært stor grad» blant lektorer med utdanning fra UiA.

Figur 8.10 viser andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad» på det siste spørsmålet – om studiefagene var tilpasset lektorstudentene med tanke på innhold – etter fagretning. Resultatene per fagretning er jevnt over like, med «Nordisk» (31 prosent) og «Historie/religion» (17 prosent) som ytterpunktene.

Figur 8.10 Andel som svarte «I stor grad» eller «I svært stor grad» på spørsmålet «Studiefagene var tilpasset lektorstudentene, med tanke på faglig innhold», etter fagretning. Prosent.

8.6 Individuell praksis mest lærerikt

Vi stilte respondentene spørsmål om hvilken type praksis de opplevde som mest lærerik. Formene for praksis som de skulle ta stilling til her var ikke gjensidig utelukkende – f.eks. kan gruppepraksis også være undervisningspraksis.

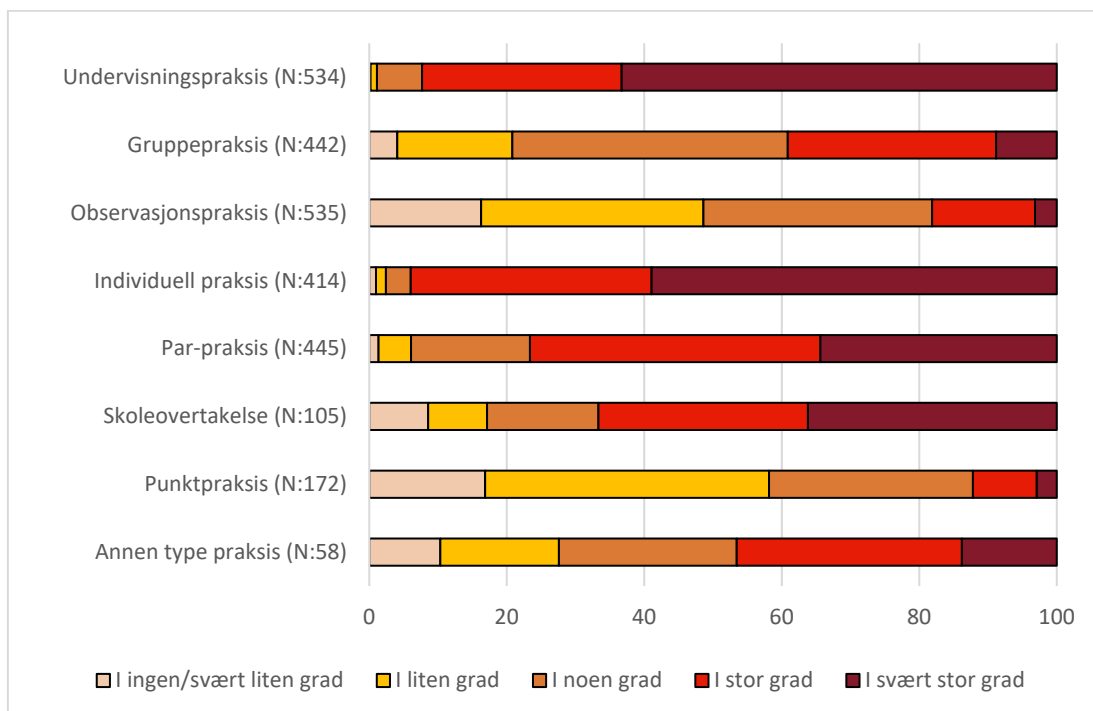
Det var fem svarkategorier; fra «I Ingen / svært liten grad» til «I svært stor grad». I tillegg kom kategorien «Vet ikke / Hadde ikke denne formen for praksis». Andel som svarte dette, vises i tabell 8.1. I svarfordelingen i figur 8.11 er de som svarte «Vet ikke / Hadde ikke denne formen for praksis» ekskludert.

Tabell 8.1 Andel som svarte «Vet ikke/Hadde ikke denne formen for praksis» på spørsmål om «I hvilken grad var de ulike formene for praksis lærerike».

Type praksis	Andel som svarte «Vet ikke / Hadde ikke denne formen for praksis»
Undervisningspraksis (være lærer)	1
Gruppepraksis (i en praksisgruppe på totalt 3 personer eller mer)	18
Observasjonspraksis	1
Individuell praksis	23
Par-praksis	17
Skoleovertakelse (studenter overtar en hel skole)	80
Punktpraksis (enkelt dager i praksis)	68
Annen type praksis	89
Antall svarende	538

Ut ifra andel som har svart «Vet ikke / Hadde ikke denne formen for praksis», kan vi anta at undervisningspraksis og observasjonspraksis er noe alle respondentene hadde hatt, mens skoleovertakelse i den andre enden var noe bare et fåtall hadde hatt.

Figur 8.11 «I hvilken grad var de ulike formene for praksis lærerike?» Svarfordeling. Prosent.

På spørsmål om i hvilken grad de ulike formene for praksis var lærerike, er det helt klart undervisningspraksis og individuell praksis som lektorene i stor grad opplevde som lærerike. Disse to kategoriene er ikke gjensidig utelukkende, da individuell praksis gjerne er undervisningspraksis. Dernest kommer par-praksis, hvor tre av fire i stor grad opplevde denne formen lærerik.

Det var et mindretall som hadde hatt skoleovertakelse som praksisform, men av dem som hadde hatt det, opplevde to tredeler den formen for praksis som i stor grad lærerik.

Observasjonspraksis og punktpraksis var de praksisformene som lektorene i minst grad opplevde som lærerike.

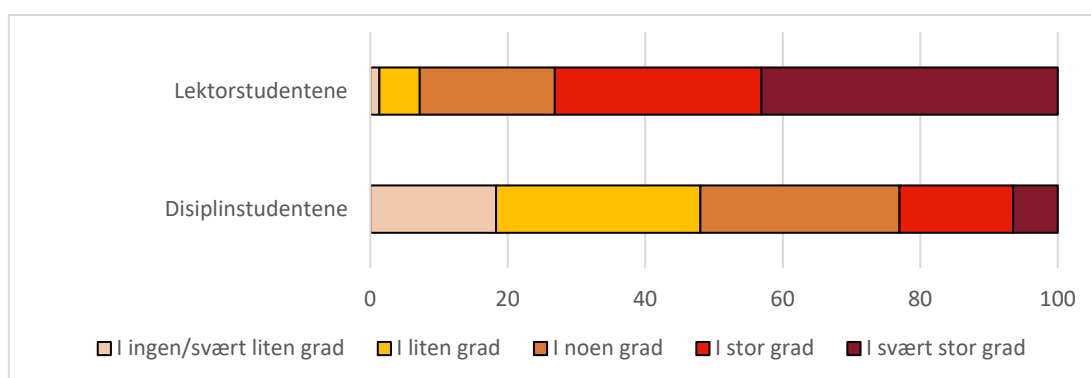
8.7 Sterkest tilhørighet til andre lektorstudenter

Tilhørighet er et av temaene evalueringen tar for seg, jamfør evalueringstema 4. Vi ønsket å utforske hvilke medstudenter lektorene følte sterkest tilhørighet til da de studerte – om det var de andre lektorstudentene, eller om det var disiplindefagstudentene som de tok studiefagene sammen med. Vi ønsket også å se på deltakelse i ulike aktiviteter med lektorstudenter og andre studenter, og hvordan ulike faktorer kan påvirke tilhørigheten.

Vi stilte først de ferdige lektorkandidatene spørsmål om i hvilken grad de følte tilhørighet til henholdsvis lektorstudenter og disiplindefagstudenter.

Svarkategoriene var også her fem-delt, fra «I Ingen / svært liten grad» til «I svært stor grad». I tillegg kom kategorien «Vet ikke / ikke relevant» – andel som svarte dette var henholdsvis 1 og 5 prosent (av 535 respondenter). Disse er ikke tatt med i beregning av svarfordeling i figur 8.12.

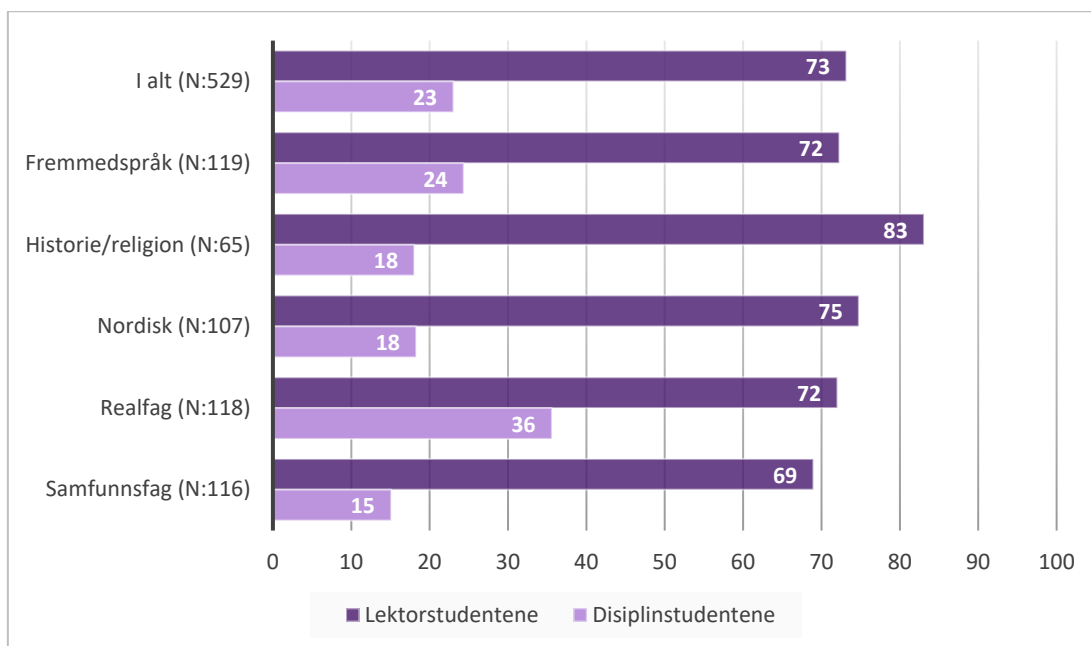
Figur 8.12 «Du tok fag sammen med både lektor- og disiplindefagstudenter. I hvilken grad følte du tilhørighet til?» Svarfordeling. Prosent.

De ferdigutdannede lektorene opplevde i størst grad å føle tilhørighet til andre lektorstudenter – tre av fire svarte i stor grad på dette spørsmålet, mens bare en av tre svarte i stor grad på spørsmålet om de følte tilhørighet til disiplindefagstudentene. 13 prosent av respondentene oppga at de i stor grad følte tilhørighet til *både* lektor- og disiplindefagstudentene.

Rundt halvparten opplevde i ingen eller liten grad å føle tilhørighet til disiplindefagstudentene, mens 3 prosent oppga at de i ingen eller liten grad følte tilhørighet til noen av gruppene.

Figur 8.13 Andel som svarte «I stor grad» eller «I svært stor grad» på spørsmålet «I hvilken grad følte du tilhørighet til ...?», etter fagretning. Prosent.

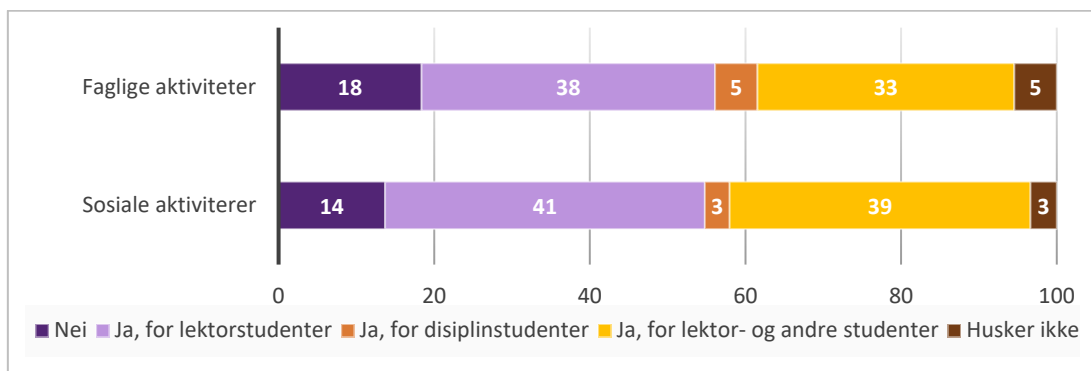
Fordelingen på disse to spørsmålene er jevnt mellom de ulike fagretningene (figur 8.13), med en liten tendens til at lektorstudentene innen fagretningen «Realfag» i noe høyere grad enn de andre fagretningene følte tilhørighet til disiplinstudentene.

8.7.1 Størst deltakelse i aktiviteter for lektorstudenter

Tilhørighet kan utvikles gjennom deltakelse i ulike sosiale og faglige aktiviteter sammen med andre studenter. Vi spurte derfor om de deltok i faglige eller sosiale aktiviteter utenom undervisningen og relatert til utdanningen sin, og i så fall – aktiviteter beregnet på hvilke studenter. Som hjelpetekst til dette sto det «*Eksempler på dette kan være faddertilbud, mentorordning, tilstelninger på kveldstid (også digitale treff), turer etc.*».

Svarkategoriene var «Nei», «Ja, for lektorstudenter», «Ja, for disiplinstudenter», «Ja, for lektor- og andre studenter» og «Husker ikke». Svarfordelingen vises i figur 8.14.

Figur 8.14 «Deltok du i noen av følgende aktiviteter, utenom undervisningen og relatert til utdanningen din?» Svarfordeling. Prosent. N=533.

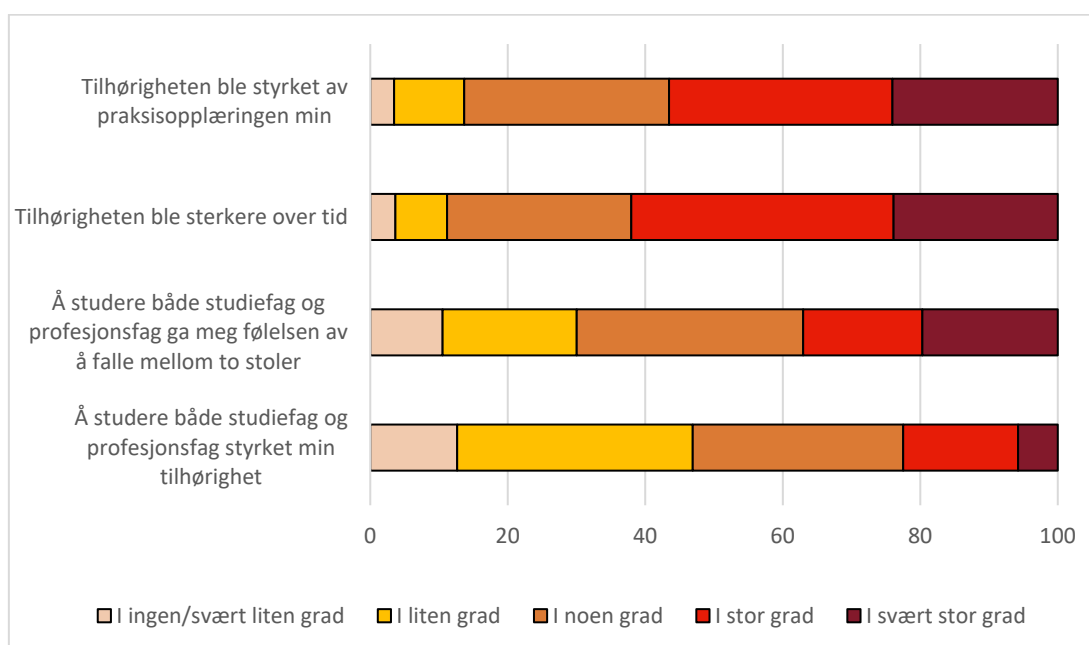

En stor andel av respondentene hadde deltatt i faglige eller sosiale aktiviteter for lektorstudenter – enten for lektorstudenter alene eller for lektor- og andre studenter. Et mindretall på 18 og 14 prosent oppga at de ikke hadde deltatt på noen faglige eller sosiale aktiviteter utenom undervisningen i det hele tatt i løpet av studietiden.

8.7.2 Praksis styrker tilhørigheten

Videre hadde vi et spørsmålsbatteri med fire utsagn om tilhørighet. Svarkategoriene var fra «I Ingen / svært liten grad» til «I svært stor grad». I tillegg kom kategorien «Vet ikke / ikke relevant» – andel som svarte dette var på 3–4 prosent, med unntak for den siste påstanden hvor andel som svarte «Vet ikke / ikke relevant» var 13 prosent. Disse er ikke tatt med i beregning av svarfordeling i figur 8.15.

Figur 8.15 «I hvilken grad stemmer disse påstandene om din tilhørighet som lektorstudent?» Svarfordeling. Prosent.

Rundt seks av ti opplevde at tilhørigheten som lektorstudent ble styrket av praksisopplæringen, og at tilhørigheten ble sterkere over tid. Korrelasjonen mellom disse to spørsmålene er 0,48, slik at det er en tendens til at de som har svart høyt eller lavt på det ene spørsmålet, har svart tilsvarende på det andre.

Litt under 40 prosent opplevde i stor grad at det å studere både studiefag og profesjonsfag ga dem følelsen av å falle mellom to stoler, mens en nesten like stor andel opplevde det i liten eller ingen grad.

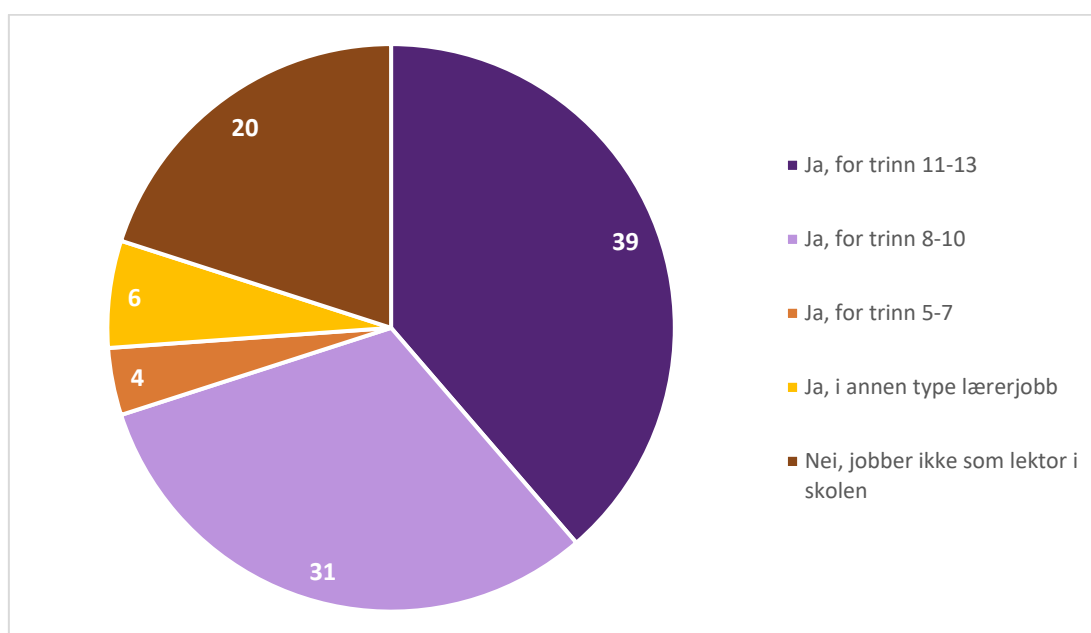
Kun et mindretall opplevde i stor grad at det å studere både studiefag og profesjonsfag styrket tilhørigheten deres. Halvparten av lektorene opplevde dette i liten eller ingen grad.

9 To av tre jobber som lektor på trinn 8–13

Innledningsvis i spørreundersøkelsen fikk respondentene spørsmål om de jobbet som lektor i skolen nå og i så fall for hvilket trinn. Spørsmålet fungerte som en aktivering for videre spørsmål i undersøkelsen: De som svarte at de jobbet som lektor for enten trinn 11–13 eller trinn 8–10, fikk spørsmål knyttet til jobben som lektor. De som svarte at de ikke jobbet som lektor i skolen, fikk spørsmål knyttet til hva de gjorde og årsaker til at de ikke jobbet i skolen.

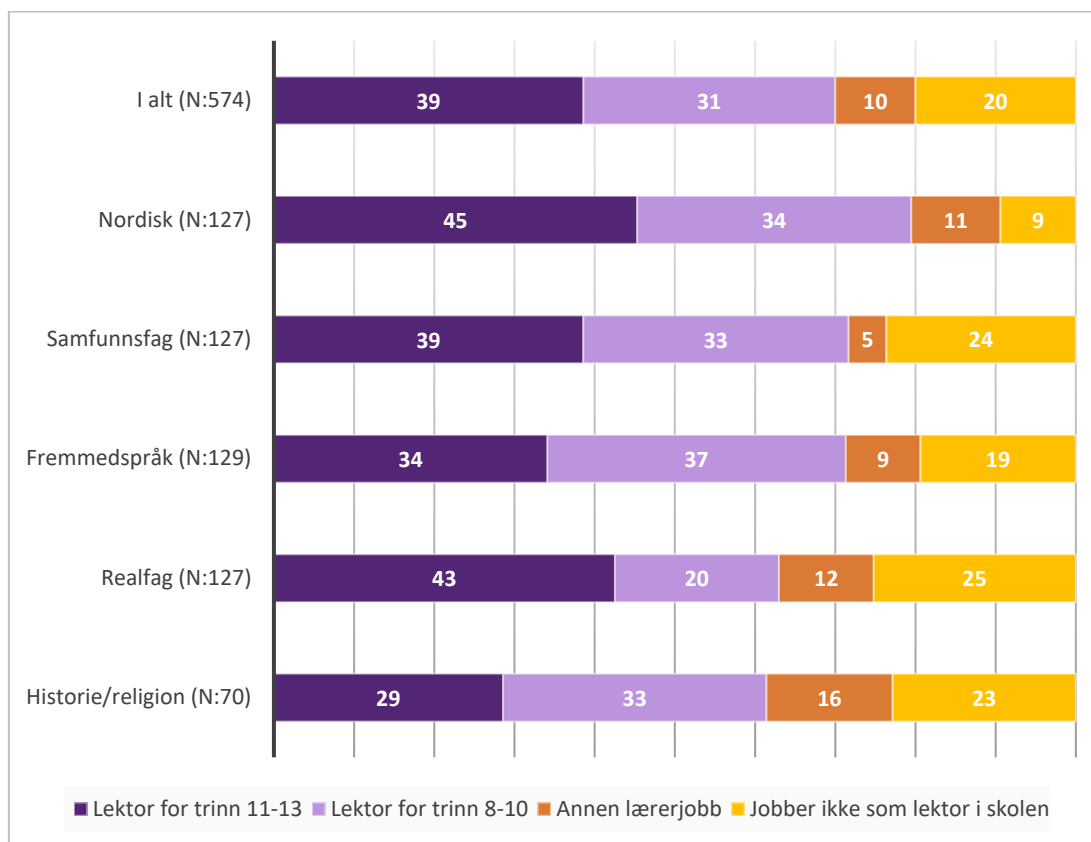
Dette var det aller første spørsmålet i undersøkelsen og gikk til alle som startet å besvare undersøkelsen (574 respondenter). Svarfordelingen på inngangsspørsmålet vises i figur 9.1.

Figur 9.1 «Jobber du som lektor i skolen nå?» Svarfordeling. Prosent.

70 prosent av de som deltok i undersøkelsen – altså 402 av 574 respondenter – jobber som lektor på ungdomsskole (31 prosent) eller videregående skole (39 prosent). Noen få (til sammen 10 prosent) jobber i barneskole eller i annen type lærerjobb, mens 20 prosent ikke jobber som lektor i skolen.

Figur 9.2 og figur 9.3 viser hvordan fordelingen er når vi ser på fagretning til respondentene og hvilken institusjon de har utdanningen sin fra. Her har vi slått sammen de som jobber for trinn 5–7 og de som har annen lærerjobb (til sammen 57 respondenter) til en samlet kategori som vi kaller «Annen lærerjobb».

Figur 9.2 «Jobber du som lektor i skolen nå?». Svarfordeling etter fagretning. Prosent.

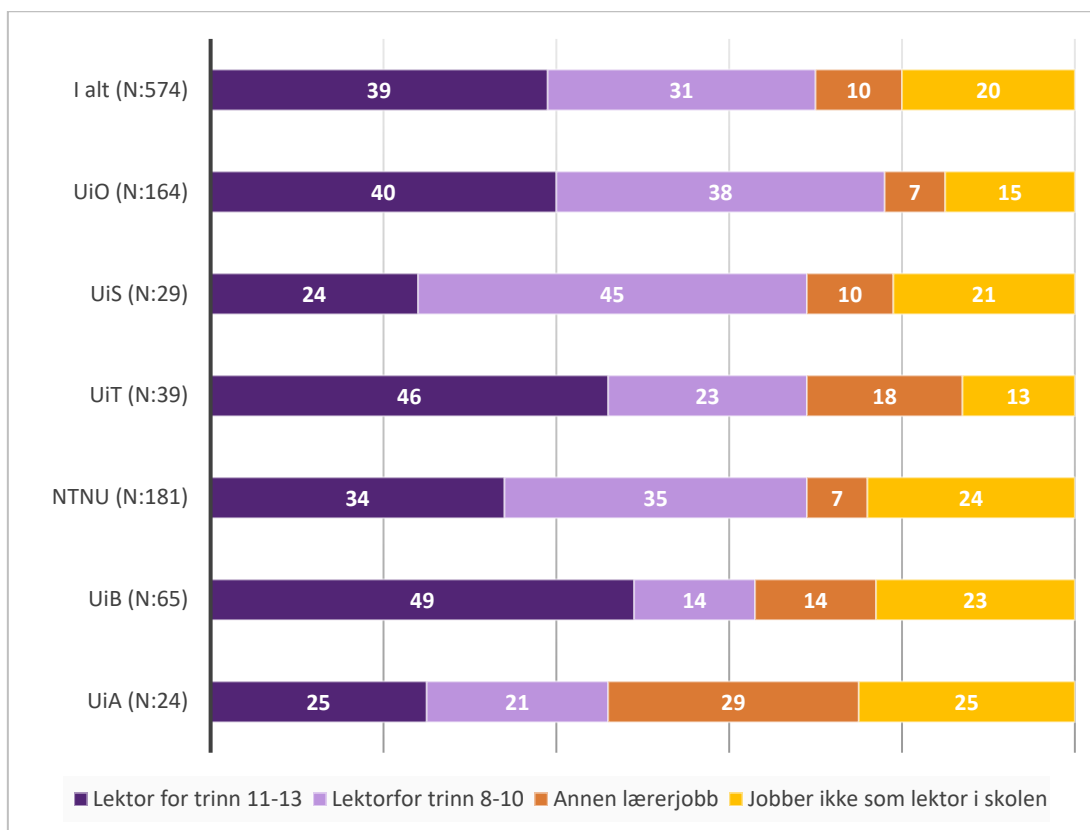
Høyest andel som jobber som lektor for trinn 8–13, finner vi blant dem som har utdanning innen fagretning «Nordisk» – her er til sammen 79 prosent av de ferdigutdannede kandidatene i jobb som lektor ved enten ungdoms- eller videregående skole. Dernext kommer lektorer med utdanning innen fagretningene «Fremmedspråk» og «Samfunnsfag» med henholdsvis 71 og 72 prosent. Blant lektorer med utdanning innen fagretningene «Historie/religion» og «Realfag» er det litt i overkant av 60 prosent som jobber ved ungdoms- eller videregående skole.

Blant realfagslektorene finner vi høyest andel som *ikke* jobber som lektor i skolen (25 prosent), tett fulgt av lektorer innen samfunnsfag (24 prosent) og innen historie/religion (23 prosent). Blant lektorer innen nordisk er det kun 9 prosent som ikke jobber i skolen.

Vi skal også se på fordeling etter hvilken institusjon respondentene har utdanningen sin fra. Det er imidlertid stor forskjell på antall respondenter fra de ulike utdanningsinstitusjonene: De minste institusjonene – med færre enn 20 svarende – er ikke inkludert i figur 9.3. De er kun representert med mellom 12–18 respondenter: HINN og Nord (12 respondenter hver), NMBU og USN (15 respondenter hver) og MF (18 respondenter).

De to største – UiO og NTNU – har henholdsvis 164 og 181 respondenter. Resultatene har større usikkerhet knyttet til seg for institusjoner med få svarende.

Figur 9.3 «Jobber du som lektor i skolen nå?» Svarfordeling etter institusjon. Institusjoner med mer enn 20 svarende. Prosent.

De uteksaminerte lektorkandidatene fra UiO er de som i høyest grad jobber som lektor ved ungdoms- eller videregående skole, med til sammen 78 prosent. Blant lektorer med utdanning fra NTNU er det 69 prosent som jobber som lektor ved ungdoms- eller videregående skole, og for lektorer med utdanning fra UiB er tilsvarende andel 63 prosent.

15 prosent av lektorene med utdanning fra UiO jobber ikke i skolen. Blant lektorene med utdanning fra NTNU og UiB er det henholdsvis 24 og 23 prosent som ikke jobber i skolen.

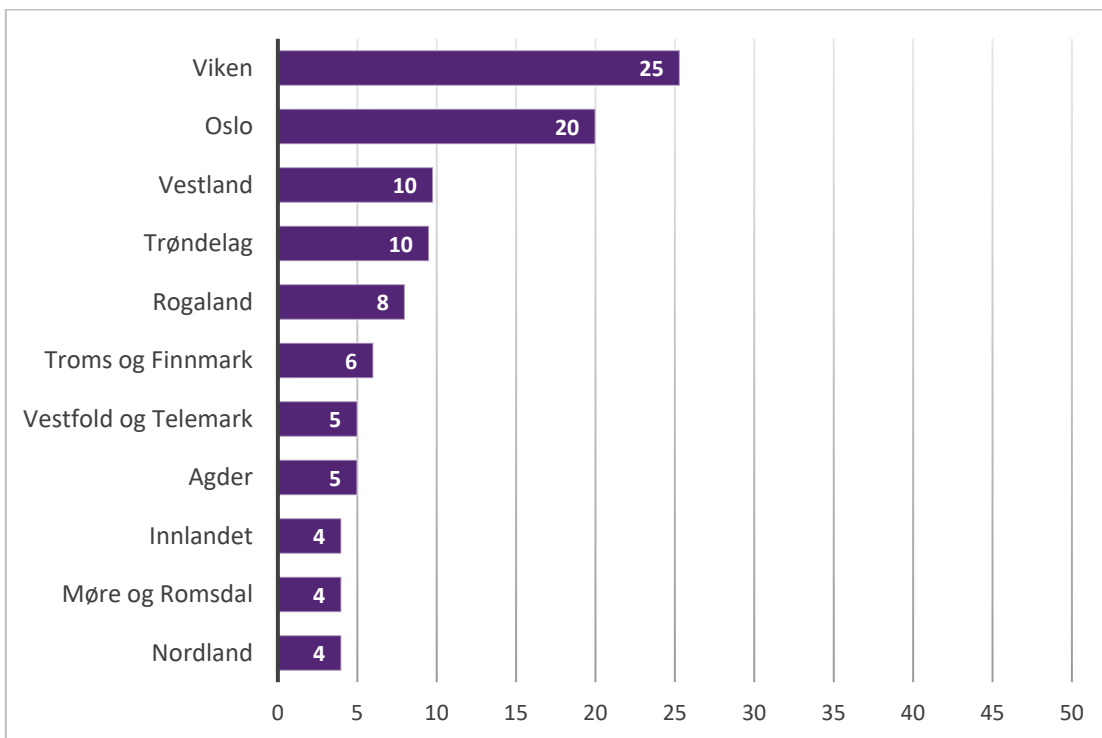
Lavest andel av lektorene som jobber ved ungdoms- eller videregående skole, finner vi blant dem med utdanning fra UiA (til sammen 46 prosent, 11 respondenter).

Vi skal i de følgende kapitlene se litt nærmere på de respondentene (70 prosent av nettoutvalget) som jobber som lektor for trinn 8–13.

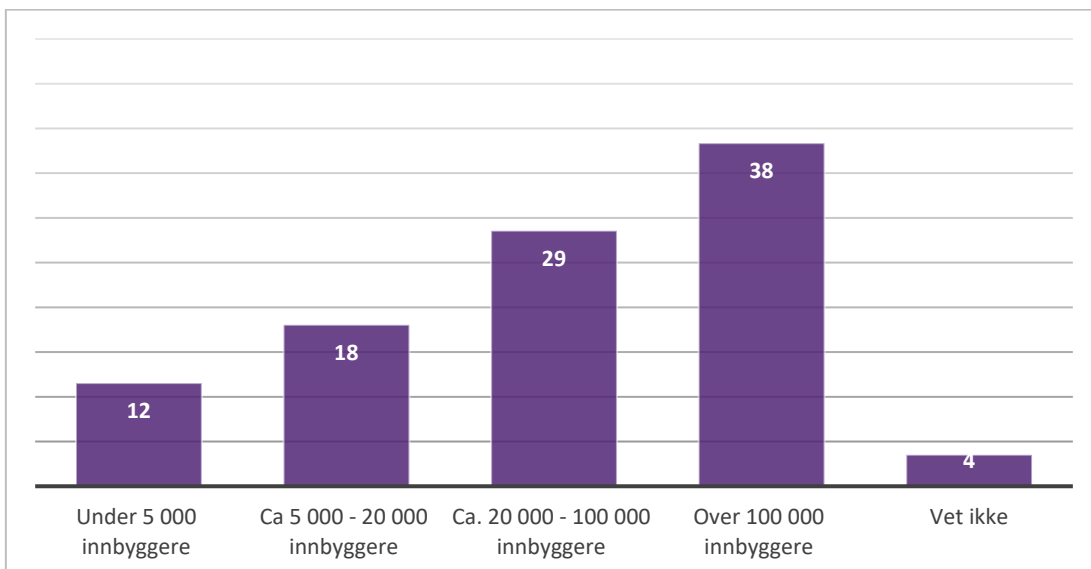
9.1 Kort om skolene de jobber ved

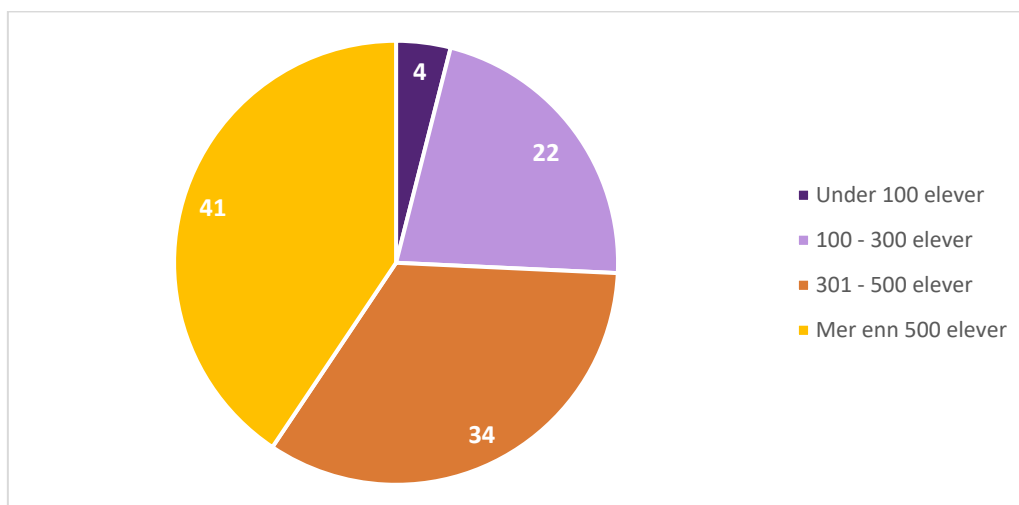
De som opplyste at de jobbet ved en ungdoms- eller videregående skole, svarte videre på noen faktaspørsmål om skolen: Hvilket fylke den ligger i, hvor mange innbyggere det er der skolen lå, om skolen er offentlig eller privat og hvor mange elever det er ved skolen. 90 prosent av respondentene jobber ved en offentlig skole. Figur 9.4–9.6 viser svarfordelingen for spørsmålene om fylke, innbyggere og antall elever.

Figur 9.4 «I hvilket fylke ligger skolen du jobber ved?». Svarfordeling. Prosent. N=399.

Figur 9.5 «Ligger skolen i eller ved et sted/by med ...?». Svarfordeling. Prosent. N=399.

Figur 9.6 «Hvor mange elever er det ved skolen?». Svarfordeling. Prosent. N=398.

Nesten halvparten av respondentene jobber ved en skole som lå i Oslo eller Viken fylke, og mange av skolene lå i tilknytning til steder med over 100 000 innbyggere. 40 prosent av lektorene jobbet ved skoler med mer enn 500 elever.

Det er naturlig at lektorer som jobber ved store skoler eller skoler som ligger i store byer, er i flertall, da det er flere ansatte ved disse skolene, og det er også flere skoler på steder med mange innbyggere. Vi ser også at lektorer som jobber ved de mindre skolene eller skoler som ligger i tilknytning til steder med færre innbyggere, også er representert i utvalget: 12 prosent jobber ved skoler som lå i tilknytning til steder med under 5000 innbyggere, og til sammen 26 prosent jobber ved skoler med færre enn 300 elever.

Om dette bildet er representativt for hele populasjonen vet vi ikke, da vi ikke har denne informasjonen for lektorene som ikke svarte på undersøkelsen.

9.2 Lektorenes jobbsituasjon

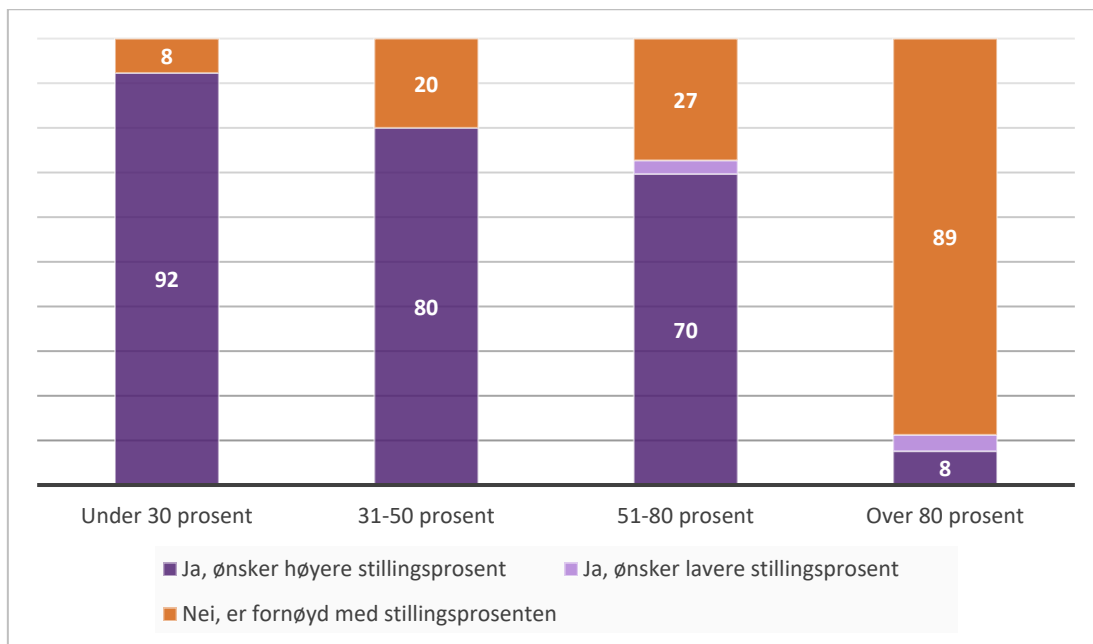
Lektorene ansatt i ungdoms- og videregående skoler, fikk videre noen spørsmål om jobbsituasjonen deres: Hvor lenge de har jobbet i skolen, om de har fast eller midlertidig stilling, hvor stor stillingsprosent de har, om de jobber ved flere skoler samtidig og om de har kontaktlæreransvar.

Omtrent halvparten av respondentene har jobbet ved skolen i under ett år (47 prosent). En noe mindre andel har fast stilling (41 prosent). Kun 6 prosent jobber ved flere skoler samtidig.

Over halvparten av respondentene som jobber ved en videregående skole underviser ved både studiespesialisering og yrkesfag. En tredel underviser kun ved studiespesialisering og 15 prosent kun ved yrkesfag.

De aller fleste (83 prosent) har en stillingsandel på 80 prosent eller mer. På spørsmål om de ønsker en annen stillingsprosent enn det de har, oppgir de aller fleste som har mindre enn 80 prosent stilling, at de ønsker en høyere stillingsprosent, se figur 9.7.

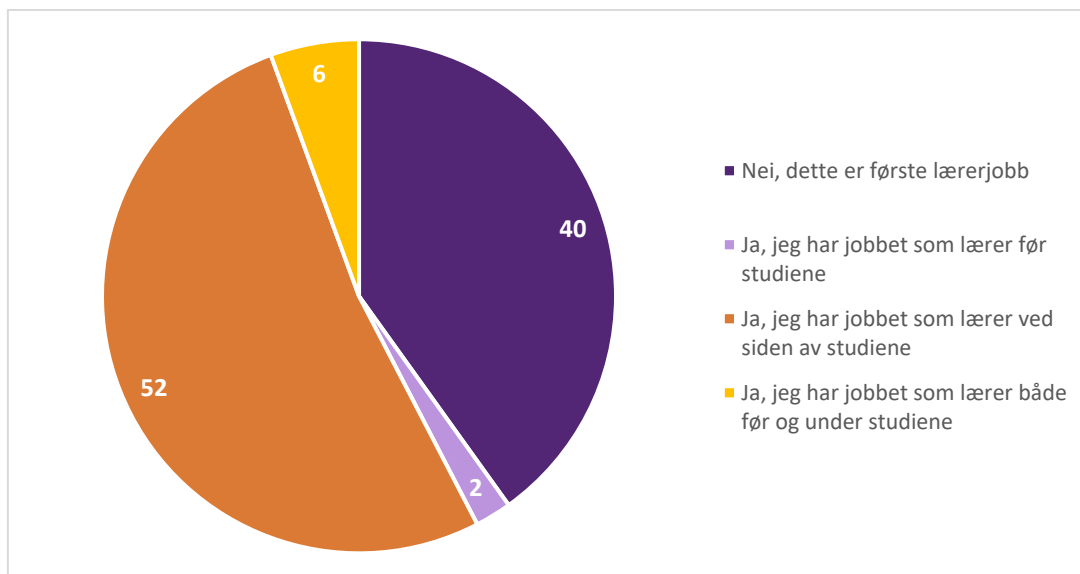
Figur 9.7 Andel som ønsker endret stillingsprosent, etter hvilken stillingsprosent de har. Prosent. N=395.

Til sammen har over halvparten av respondentene kontaktlæreransvar – enten alene (21 prosent) eller at de deler med andre (35 prosent). 44 prosent oppgir å ikke ha kontaktlæreransvar.

Respondentene fikk også spørsmål om de hadde jobbet som lærer tidligere, utenom praksis (figur 9.8).

Figur 9.8 «Har du erfaring som lærer tidligere, utenom praksis?». Svarfordeling. Prosent. N=394.

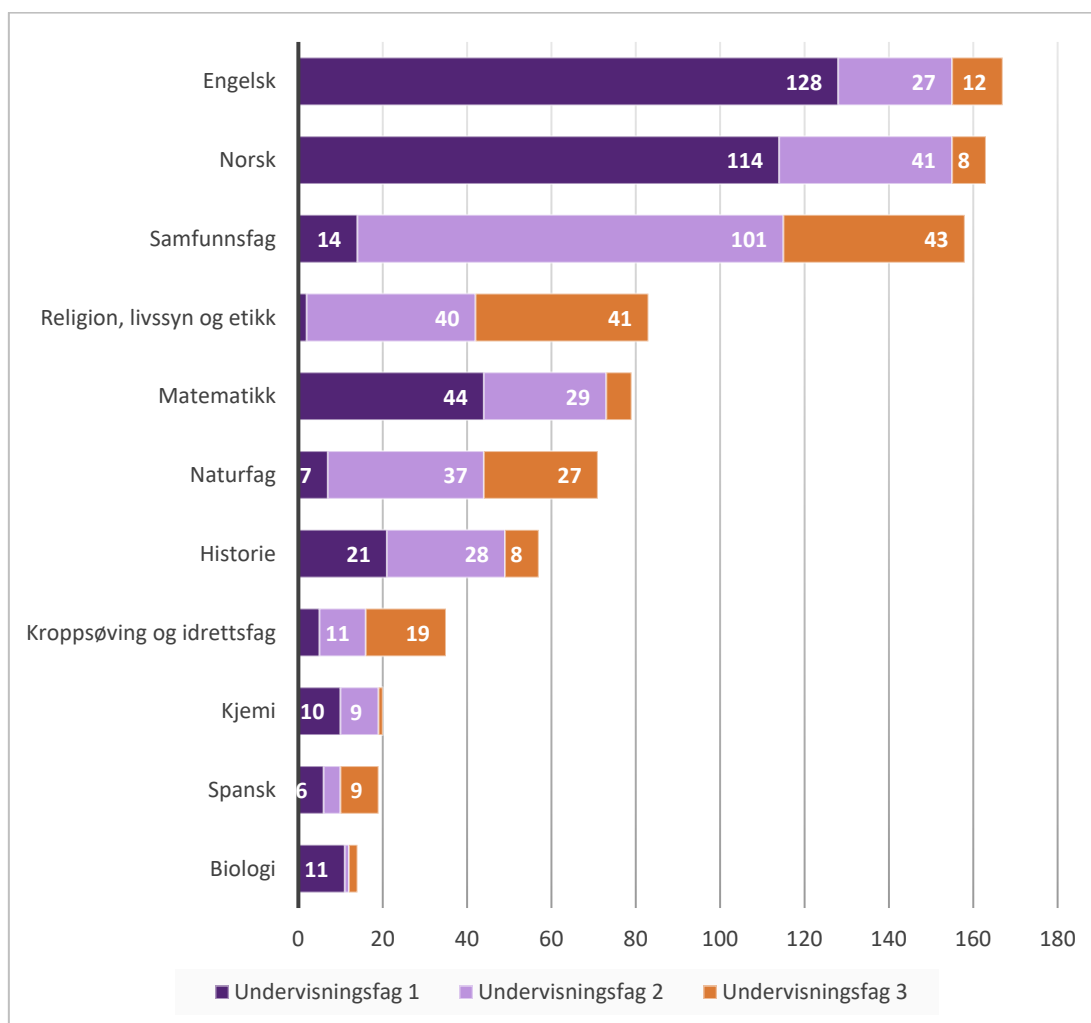

For 40 prosent av respondentene var dette deres første lærerjobb, mens til sammen 60 prosent har jobbet som lærer ved siden av studiene. Kun en liten andel har jobbet som lærer før de begynte på studiene (til sammen 8 prosent).

9.3 Undervisningsfag og kvalifisering til jobb

Respondentene ble bedt om å oppgi hvilke fag de underviser i, fordelt på undervisningsfag 1, 2 og 3. 396 respondenter oppga et undervisningsfag 1, 372 oppga et undervisningsfag 2 og 253 respondenter oppga også et tredje undervisningsfag. Figur 9.9 viser de fagene som forekom hyppigst.

Figur 9.9 Undervisningsfag 1, 2 og 3. Antall respondenter per fag. De hyppigste fagene.

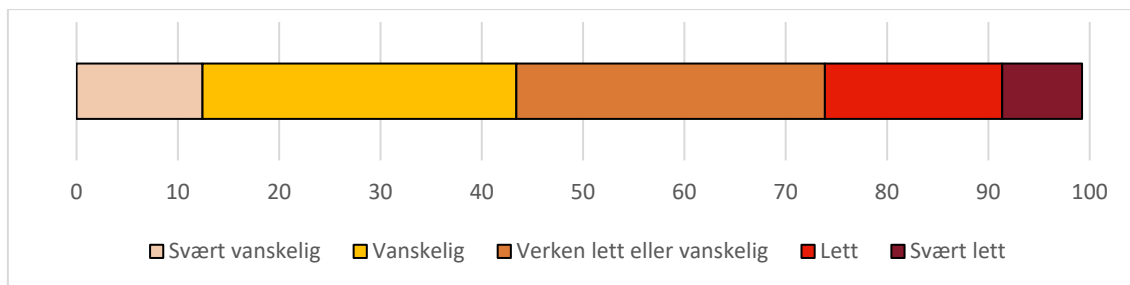
Engelsk og norsk er de fagene som størst andel har som undervisningsfag 1. Til sammen har nesten to tredeler av respondentene en av disse fagene som sitt første undervisningsfag. Dernest er matematikk det tredje største faget som undervisningsfag 1. Disse tre fagene er også de største fagene i skolen, og det er dermed naturlig at en stor andel av lektorene underviser i disse fagene.

Når det gjelder undervisningsfag 2 og 3, troner samfunnsfag på toppen. KRLE kommer også høyt opp på lista som undervisningsfag 2 og 3, dernest naturfag og norsk.

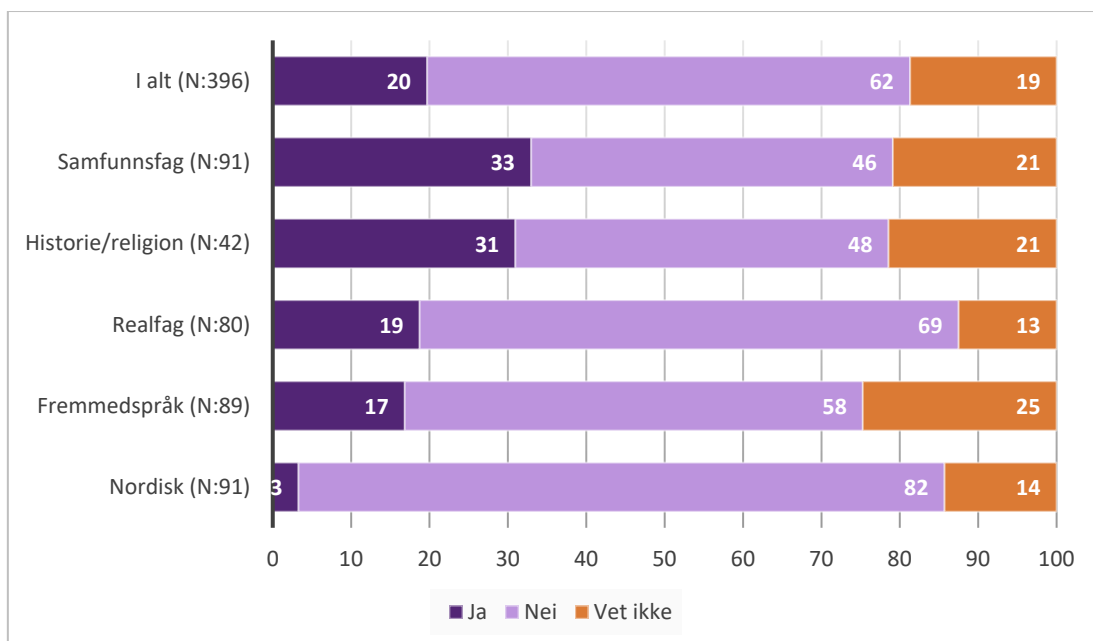
Vi spurte også respondentene om de underviser i fag de ikke har høyere utdanning i (minst 60 studiepoeng) – nesten halvparten (47 prosent, 183 respondenter) svarte bekreftende på dette. De som svarte ja, kunne spesifisere i et fritekstfelt hvilke(t) fag det var: KRLE er det faget som aller flest oppgir at de underviser i selv om de ikke har høyere utdanning innen dette faget (21 prosent av de 183 respondentene). Kroppsøving, samfunnsfag og matematikk går også igjen hos mange her, rundt 13–14 prosent. Rundt 10 prosent oppgir at de underviser i norsk uten at de har høyere utdanning i det.

På spørsmål om de opplevde det som lett eller vanskelig å få seg jobb, svarte over 40 prosent at de opplevde det som vanskelig. 30 prosent mente det verken var lett eller vanskelig, litt under 30 prosent opplevde det som lett (figur 9.10).

Figur 9.10 «Vil du si at det var lett eller vanskelig å få jobb?». Svarfordeling. Prosent. N=394.

Figur 9.11 «Har det vært vanskelig å få jobb på grunn av fagkombinasjonen du har?». Svarfordeling etter fagretning. Prosent.

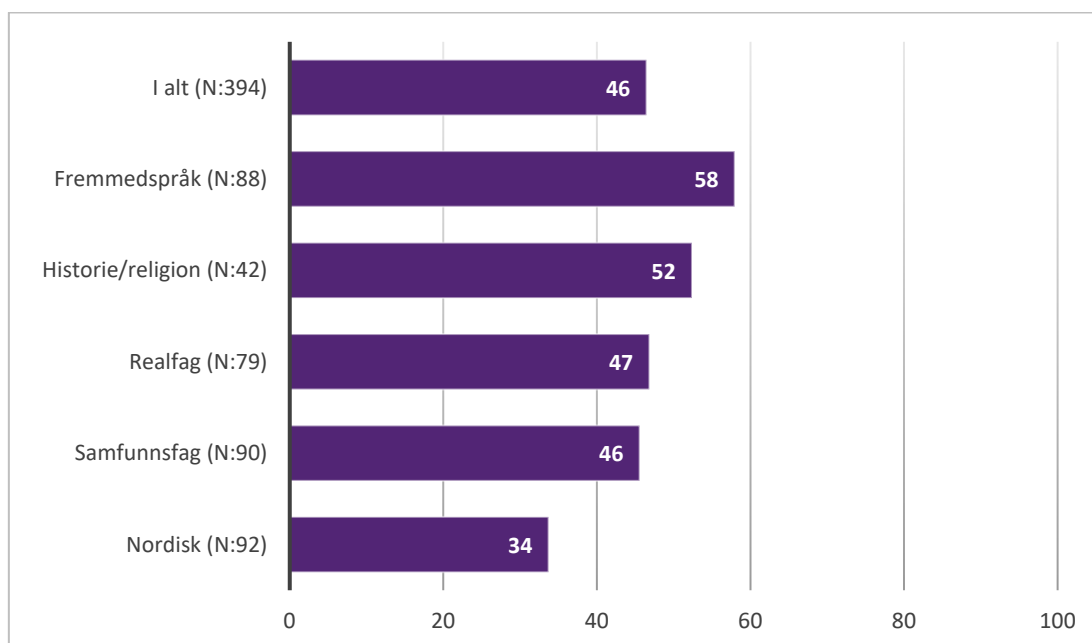

Over 60 prosent mente at fagkombinasjonen de hadde *ikke* var et problem for å få seg jobb, mens 20 prosent opplevde fagkombinasjonen som en grunn til at det var vanskelig å få seg jobb (figur 9.11). Det var høyest andel blant dem med fagretning «Samfunnsfag» og «Historie/Religion» som opplevde at fagkombinasjonen gjorde det vanskelig å få jobb (over 30 prosent), og lavest andel blant dem med fagretning «Nordisk» (kun 3 prosent).

Blant dem som opplevde det som vanskelig eller svært vanskelig å få seg jobb, mente altså en tredel at det var vanskelig å få seg jobb på grunn av fagkombinasjonen de hadde. Det betyr at to tredeler av dem som opplevde det som vanskelig å få seg jobb, mente at det var på grunn av *andre forhold* enn fagkombinasjonen.

Omtrent halvparten av lektorene som jobber i skolen, har imidlertid studert eller studerer ekstra for å få flere undervisningsfag (figur 9.12).

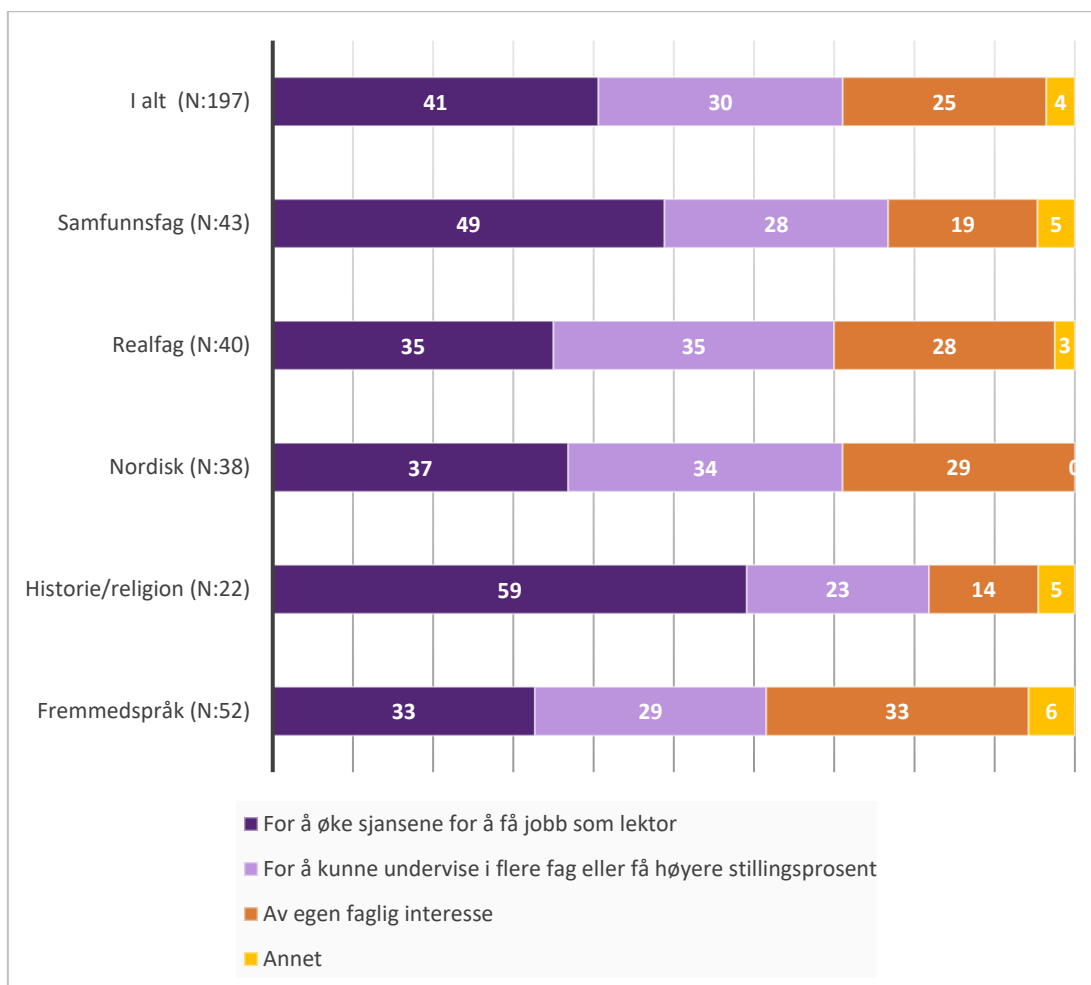
Figur 9.12 «Har du studert/studerer du ekstra for å få flere undervisningsfag?». Svarfordeling etter fagretning. Prosent.

I alt har altså 46 prosent av lektorene som jobber i ungdoms- eller videregående skoler studert, eller de studerer ekstra, for å få flere undervisningsfag. Andelen er ganske jevn når vi ser tallene fordelt etter fagretning: Høyest blant dem med fagretning «Fremmedspråk» (58 prosent) og lavest blant dem med fagretning «Nordisk» (34 prosent). På grunn av få antall svarende er det kun andelen for fagretning «Nordisk» som er signifikant forskjellig fra de andre fagretningene.

De som svarte ja på spørsmålet om de studerte ekstra for å få flere undervisningsfag, fikk et oppfølgingsspørsmål om hva som var den viktigste årsaken til at de ønsket flere undervisningsfag. Svarfordelingen på dette spørsmålet vises i figur 9.13 (de som svarte «Ikke relevant» er utelatt fra beregningen av svarfordeling).

Figur 9.13 «Hvis ja, hva var den viktigste årsaken til at du ønsket flere undervisningsfag?»
Svarfordeling. Prosent.

En stor andel (41 prosent) svarte at de hadde studert flere undervisningsfag nettopp for å øke sjansene for å få jobb som lektor. 30 prosent hadde gjort det for å få økt stillingsprosent eller for å kunne undervise i flere fag, mens 25 prosent gjorde det av egen faglig interesse.

Det er relativt små forskjeller i svarfordelingen mellom fagretningene. Imidlertid er det, på tross av få svarende, signifikant høyere andel som svarte at de hadde studert flere undervisningsfag for å øke sjansen for å få jobb innen «Historie/religion» (59 prosent) enn innen «Fremmedspråk» (33 prosent). For lektorer innen «Fremmedspråk» var egen faglig interesse en vel så viktig grunn til at de ønsket flere undervisningsfag.

9.4 Erfaringer med arbeidsmarkedet for lektorer

Til slutt i denne temabolken fikk respondentene anledning til å fortelle mer om erfaringen deres med det å få jobb som lektor i skolen i et fritekstfelt. 121 av respondentene valgte å skrive i fritekstfeltet.

Flesteparten av kommentarene handlet om at det var vanskelig å få jobb av ulike grunner. Det er en tendens til at de som syntes det var vanskelig å få jobb, i større grad skrev i fritekstfeltet: 55 prosent av lektorene som skrev i fritekstfeltet, svarte at det var vanskelig eller svært vanskelig å få jobb, mot 38 prosent blant dem som ikke skrev i dette fritekstfeltet.

Hyppest ble det nevnt at det generelt er et vanskelig arbeidsmarked for lærere – spesielt vanskelig er det å få *fast* jobb. Rundt halvparten av kommentarene omtalte tematikk rundt dette med fast stilling og vikariater. Det ble tatt opp at det er mye vikariater, gjerne kortvarige og med lav stillingsprosent:

«Det er veldig vanskelig å komme inn, man må være på riktig sted til riktig tid og klore seg fast til det man får.»

«Jeg synes det har vært lett å få vikarjobber, men det er VELDIG vanskelig å få fast jobb (og iallfall 100 % fast). Alle sier at man har så stort behov for lærere, men skjønner ikke hvor alle jobbene er.»

Kortvarige, små vikariater virker å være lettere å få, og flere forteller at de begynte som tilkallingsvikar. Arbeidsmarkedet i de store byene nevnes spesielt som svært vanskelig, og flere nevner at de fikk napp først når de begynte å søke på jobber på mindre steder. Det innebærer at de må flytte eller pendle. Rundt 20 av kommentarene tok opp at det er enklere å få seg jobb dersom man er villig til å ta på seg mindre vikariater eller være tilkallingsvikariat, flytte eller pendle.

En usikker jobbsituasjon med kun små vikariater innebærer også stor uforutsigbarhet og økt stress for de nyutdannede lektorene:

«Særlig som nyutdannet lektor føler jeg at stillingen er svært uforutsigbart. Man vet ikke om man får jobb etter sommer, tilfeldige vikariater og vikartimer gjør hverdagen veldig uforutsigbar, noe som bidrar til et økt stressnivå for min del.»

«Får kun vikariat, vanskelig å senke skuldrene når jobbutsikter er såpass usikkert»

«I en større by er det veldig vanskelig å få fast jobb. Alle må gå de tre årene i vikariat før kommune eller fylkeskommune må gi deg fast stilling. Det er slitsomt og uforutsigbart for et ungt menneske som vil etablere seg i livet.»

*«Det har vært nærmest umulig å få seg jobb i *navn på by*, hvor jeg er bosatt. De siste to årene har jeg vært ukependler for å kunne jobbe (...). Heller ikke her har det vært snakk om mulighet for fast stilling. Det har vært en stressende og usikker tid. (...) Våren nærmer seg med stormskritt, og jeg har ingen formening om hva som blir å skje med meg videre. Jeg må selvfølgelig belage med på å fortsette å pendle, kanskje til et nytt tettsted jeg aldri har vært/besøkt tidligere.»*

22 av kommentarene omhandler utallige søknader uten at de får svar eller blir innkalt på intervju, at det er mange om beinet, få utlysninger og at de ofte blir «forbigått» av personer med mer erfaring. Omtrent like mange kommenterer at nettverk og tidligere arbeidserfaring er nøkkelen til å få jobb:

«Det var stor konkurranse i jobbmarkedet. Få faste stillinger som ble utlyst, jeg fikk jobb gjennom nettverket mitt. Det begynte som 25%, så ble det til 84% etter tre måneder. Skolen bruker mange vikarer og jeg har et inntrykk av at det er vanskelig å få fast stilling på skolen.»

«Fikk jobb pga. en studievenn som hadde jobben fra før anbefalte meg til ledelsen på skolen. Jeg ble aldri kalt inn til intervju hos noen av de andre skoler jeg hadde søkt på med vanlig søknad.»

Over 30 av kommentarene tok også opp dette med hvilken betydning fagkombinasjonen og antall undervisningsfag har for mulighetene på arbeidsmarkedet, og hvordan andre lærerutdanninger var mer attraktive på grunn av flere undervisningsfag. Flesteparten av disse kommentarene dreide seg om at man fikk jobb takket være sitt tredje undervisningsfag, eller at man ville fått jobb dersom man hadde flere undervisningsfag.

«Jeg opplevde at det i grunnskolen er vanskelig å få jobb med bare to undervisningsfag. Jeg hadde 30 studiepoeng i naturfag etter et år på ingeniørutdannelse, og dette tror jeg gjorde det lettere å få jobb. I skolen må man få kabalen til å gå opp, og jeg opplever at de ofte ønsker flere fag fremfor dybde i faget.»

«Svært vanskelig å få jobb som nyutdannet, lite interesse fra skoler som lyser ut stillinger. Mange er også mer interesserte i grunnskolelærere fordi de også har mastergrad, men tre undervisningsfag.»

Til sist var det 6 kommentarer som tok opp at det var spesielt vanskelig å få seg jobb i videregående skole, mens det var enklere å få jobb i ungdomsskolen.

Noen av kommentarene (rundt 15 respondenter) hadde hatt mer flaks på arbeidsmarkedet og omtalte seg selv som «heldige», eller at de hadde positive erfaringer med å raskt få jobb. Fagkombinasjonen, tidligere erfaringer og «timing» ble gjerne trukket frem som avgjørende.

10 Lektorenes vurdering av læringsutbytte fra utdanningen

Respondentene som jobber som lektor ved ungdoms- eller videregående skole, fikk videre en rekke spørsmål om kompetansen de hadde fått fra lektorutdanningen. De ble bedt om å svare på spørsmålene med utgangspunkt i behovet for kompetanse de opplever i jobben som lektor.

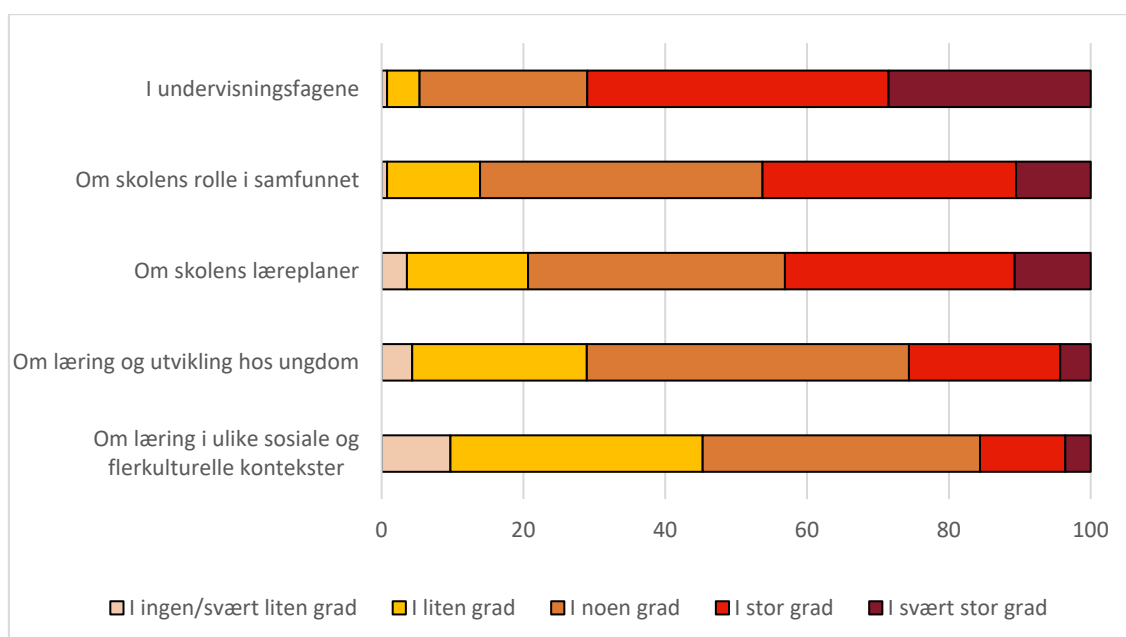
Spørsmålene er utarbeidet med grunnlag i lektorutdanningens læringsutbytte slik det er definert i §2 i Forskrift om rammeplan for lektorutdanning for trinn 8–13¹⁷. Med utgangspunkt i det som er beskrevet der om hva ferdige lektorkandidater skal ha av kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse, operasjonaliserte vi det til spørsmål egnet til spørreundersøkelsen.

¹⁷ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2013-03-18-288>

Spørsmålene ble innledet med teksten «I hvilken grad ga utdanningen deg tilstrekkelig kunnskap om ...» eller «I hvilken grad ga utdanningen deg tilstrekkelig kompetanse til å ...», og de kunne besvares på en svarskala med følgende svarkategorier: «I Ingen / svært liten grad», «I liten grad», «I noen grad», «I stor grad», og «I svært stor grad», i tillegg til svarkategorien «Vet ikke / ikke relevant».

Svarfordelingen på disse spørsmålene vises i figurene 10.1–10.5. Det var rundt 390 respondenter som svarte på disse spørsmålene. Det var veldig få som svarte «Vet ikke / ikke relevant» på spørsmålene om kompetanse, mellom 0–2 prosent. Svarfordelingen i figurene er beregnet uten de som svarte «Vet ikke / ikke relevant».

Figur 10.1 «I hvilken grad ga utdanningen deg tilstrekkelig kunnskap ...:». Svarfordeling. Prosent.

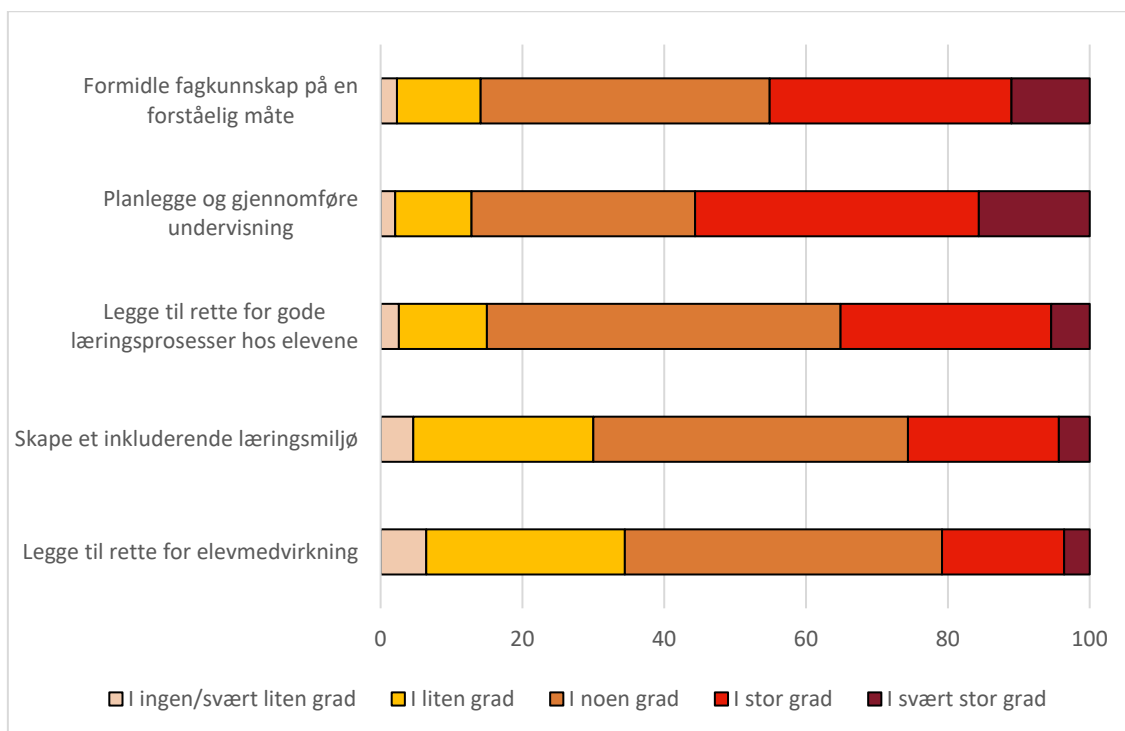

I dette første spørsmålsbatteriet som omhandler læringsutbytte fra utdanningen og om hvordan de opplever å ha fått tilstrekkelig kompetanse til jobben som lektor i skolen, ser vi at lektorene i stor grad opplever at de har fått tilstrekkelig kunnskap i undervisningsfagene sine (til sammen 70 prosent).

Det som angår skolens rolle i samfunnet og skolens læreplaner havner mer midt på – her svarer under halvparten at utdanningen i stor grad har gitt dem tilstrekkelig kunnskap. En stor andel, rundt 40 prosent, svarer «I noen grad» på disse to spørsmålene.

Når det gjelder spørsmålene om læring og utvikling hos ungdom og om læring i ulike sosiale og flerkulturelle kontekster, er det mindretallet som opplever i stor grad å ha fått tilstrekkelig kunnskap om dette gjennom utdanningen. Spesielt gjelder dette læring i ulike sosiale og flerkulturelle kontekster: Her er det nesten halvparten som opplever i liten grad å ha fått tilstrekkelig kunnskap om dette.

**Figur 10.2 «I hvilken grad ga utdanningen deg tilstrekkelig kompetanse til å ...:»
Svarfordeling. Prosent.**

Det andre spørsmålsbatteriet, som omhandlet kompetansen fra utdanningen, tok for seg undervisning, læringsprosesser, læringsmiljø og elevmedvirkning.

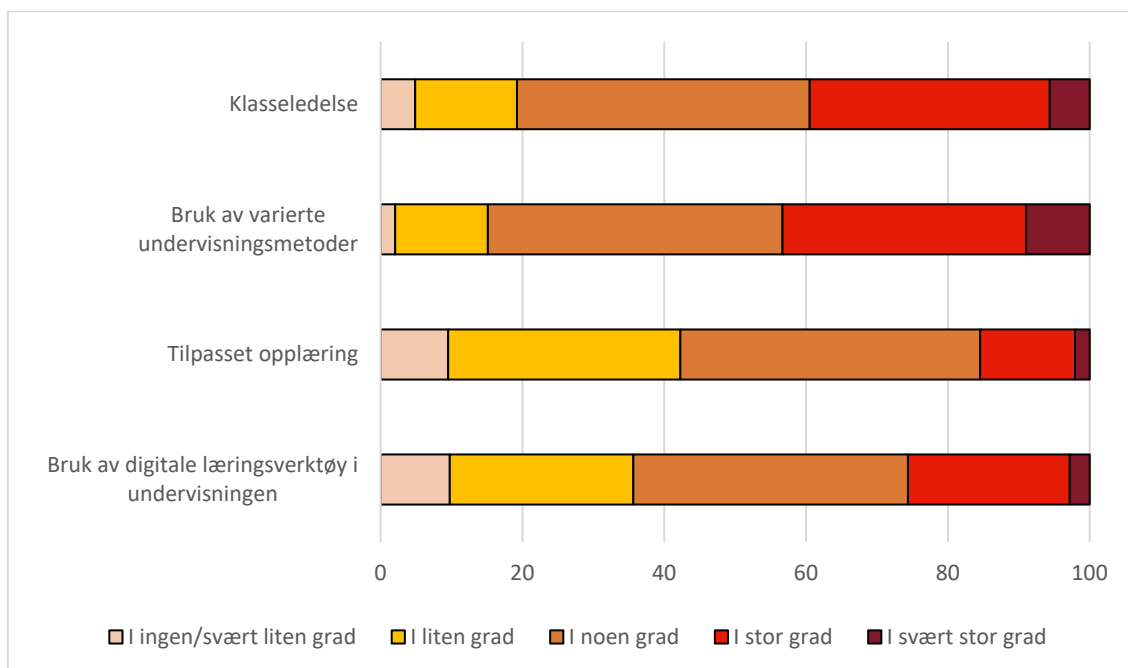
Av disse fem påstandene opplever lektorkandidatene seg mest kompetente til å planlegge og gjennomføre undervisning – litt over halvparten opplever at de i stor grad har fått tilstrekkelig kompetanse til dette gjennom utdanningen. Det er likevel en viss andel (13 prosent) som opplever at utdanning i liten grad har gitt dem tilstrekkelig kompetanse til å planlegge og gjennomføre undervisning.

Når det gjelder å legge til rette for gode læringsprosesser hos elevene og å skape et inkluderende læringsmiljø, er det bare et mindretall som opplever at utdanningen har gitt dem tilstrekkelig kompetanse innen dette – henholdsvis 35 og 26 prosent. Hele 30 prosent opplever at utdanningen i *liten grad* ga kompetanse i å skape et inkluderende læringsmiljø.

Elevmedvirkning er et kompetanseområde som ikke er hentet fra rammeplanens læringsutbyttebeskrivelse, men som vi likevel spurte om i denne bolken¹⁸. 21 prosent opplever at de har fått kompetanse om dette gjennom utdanning, mens andelen som ikke opplever det er en del høyere (38 prosent).

¹⁸ Etter innspill fra Lektorstudentene.

Figur 10.3 «I hvilken grad ga utdanningen deg tilstrekkelig kompetanse i ...:» Svarfordeling. Prosent.

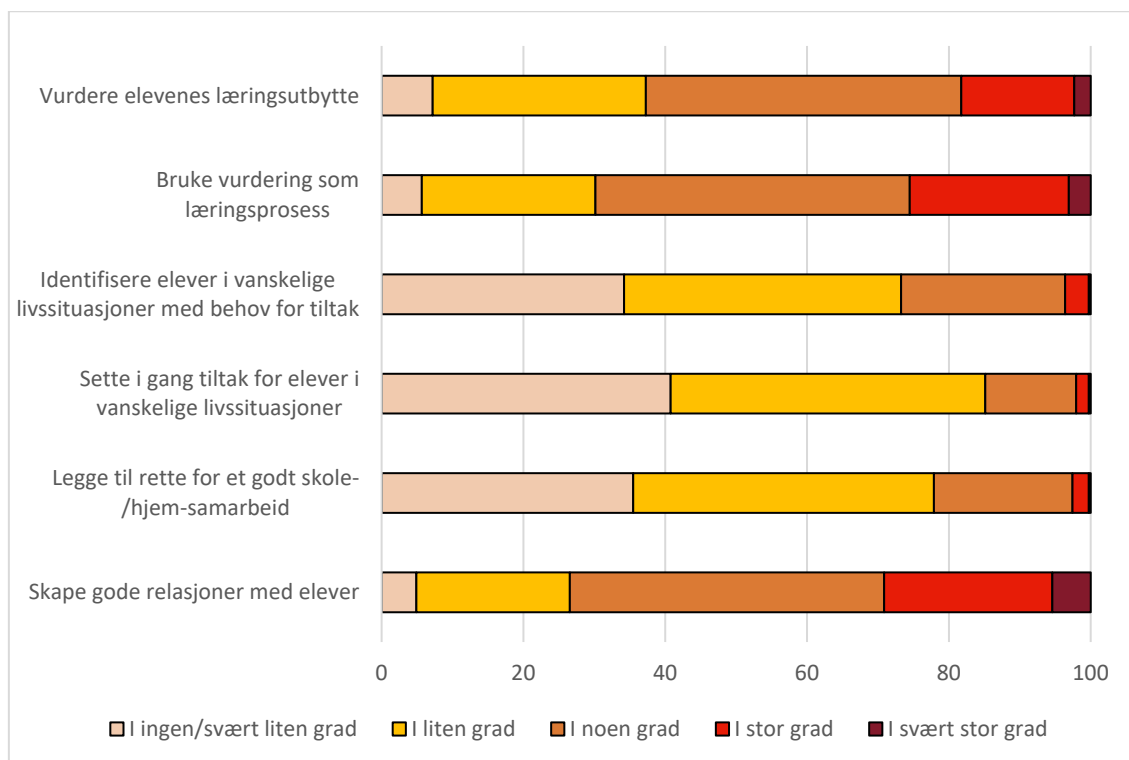

Den tredje spørsmålsbolken handlet om klasseledelse, undervisningsmetoder, tilpasset opplæring og digitale læringsverktøy. Det sistnevnte er ekstra aktualisert i forbindelse med omlegging til mye digital undervisning og hjemmeskole på grunn av covid19-pandemien. Kun en av fire opplever at utdanningen hadde gitt dem tilstrekkelig kompetanse i bruk av digitale læringsverktøy i undervisningen. Andel som svarte i liten grad på dette spørsmålet var 36 prosent.

Enda færre av lektorene opplever å ha fått tilstrekkelig kompetanse i tilpasset opplæring – knappe 15 prosent svarte «I stor grad» eller «I svært stor grad» på dette. Over 40 prosent opplever i liten grad å ha tilstrekkelig kompetanse når det gjelder tilpasset opplæring.

Rundt 40 prosent mener utdanningen har gitt dem tilstrekkelig kompetanse i klasseledelse og bruk av varierte undervisningsmetoder.

**Figur 10.4 «I hvilken grad ga utdanningen deg tilstrekkelig kompetanse til å ...:»
Svarfordeling. Prosent.**

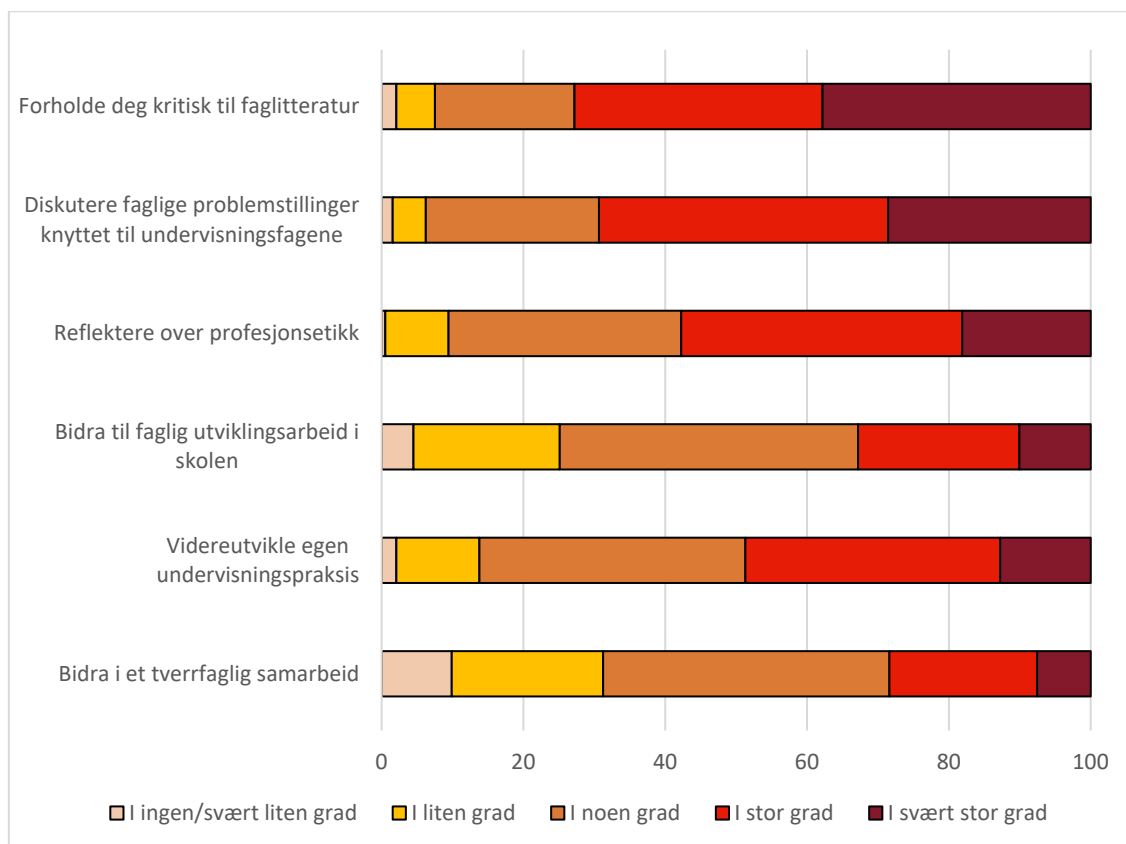

Fjerde spørsmålsbolk tok for seg vurdering, elever i vanskelige livssituasjoner og relasjonskompetanse. Her utpeker spesielt tre av spørsmålene seg med en meget høy andel som svarer at de i liten grad har fått tilstrekkelig kompetanse gjennom utdanningen: Det gjelder spørsmålet om å identifisere elever i vanskelige livssituasjoner med behov for tiltak, å sette i gang tiltak for elever i vanskelige livssituasjoner og å legge til rette for et godt skole-/hjem-samarbeid. Rundt 80 prosent har svart «I Ingen / svært liten grad» eller «I liten grad» på disse tre spørsmålene, og en forsvinnende liten andel har svart i motsatt ende av skalaen (kun 2–3 prosent).

Når det gjelder å skape gode relasjoner med elever, ser det ut til at lektorene i noe større grad opplever at de har tilstrekkelig kompetanse (29 prosent), selv om det likevel her er en høy andel som svarer i liten grad (27 prosent).

Vurdering av elevenes læringsutbytte og å bruke vurdering som læringsprosess er det også få som opplever å ha tilstrekkelig kompetanse i. Rundt 20 prosent svarer i stor grad på disse spørsmålene, og over 35 prosent svarer i liten grad.

**Figur 10.5 «I hvilken grad ga utdanningen deg tilstrekkelig kompetanse til å ...:»
Svarfordeling. Prosent.**

I den siste bolken med spørsmål som omhandler læringsutbytte, spurte vi om kompetanse knyttet til å forholde seg kritisk til faglitteratur, diskutere faglige problemstillinger, reflektere over profesjonsetikk, utviklingskompetanse og tverrfaglig samarbeid.

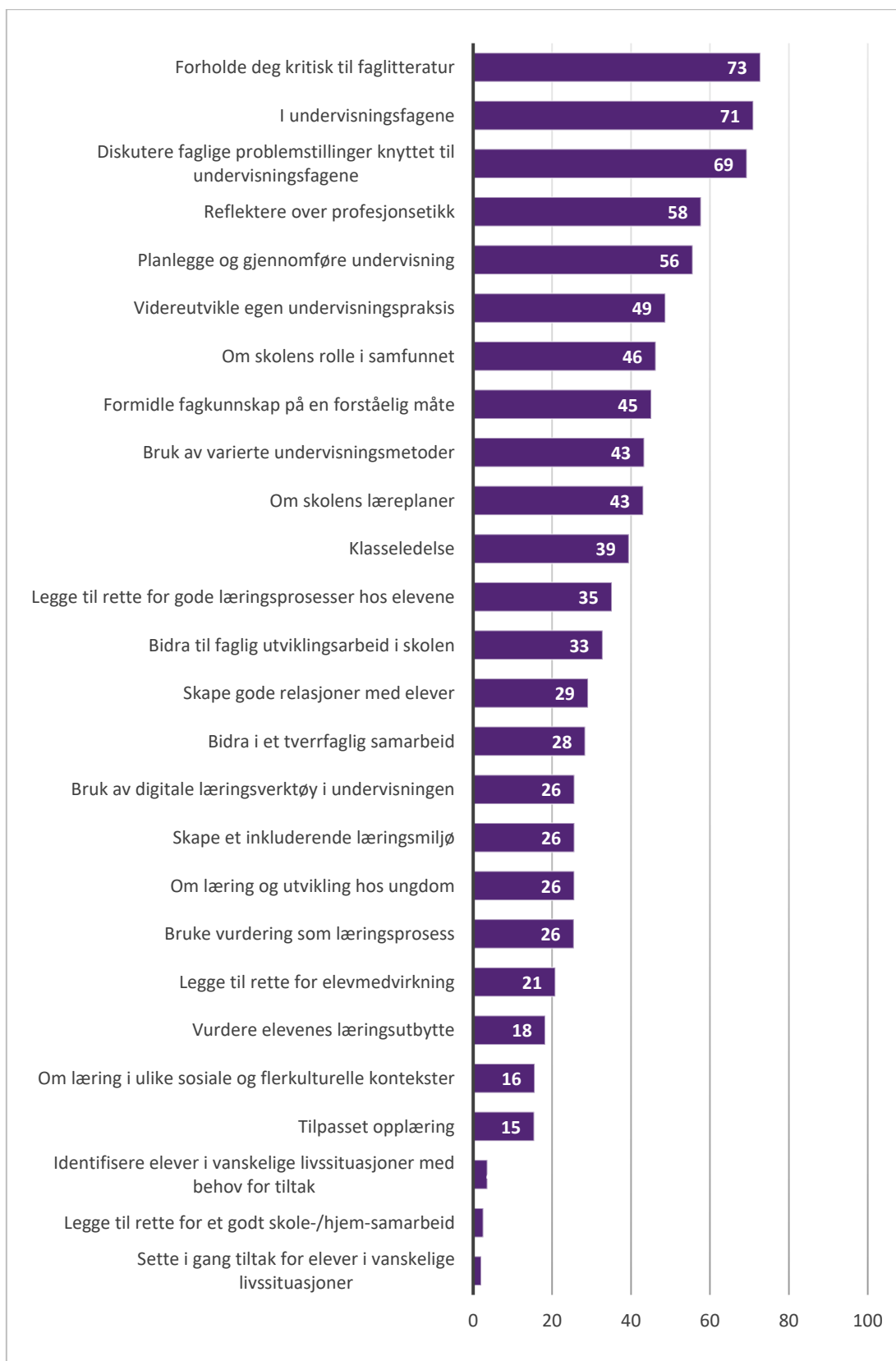
Å forholde seg kritisk til faglitteratur og å diskutere faglige problemstillinger knyttet til undervisningsfagene var noe de aller fleste opplevde at de hadde tilstrekkelig kompetanse til å gjøre (rundt 70 prosent). Noe mindre andel opplevde at utdanningen hadde gitt dem tilstrekkelig kompetanse til å reflektere over profesjonsetikk og til å videreutvikle egen undervisningspraksis (rundt 50 prosent).

Å bidra til faglig utviklingsarbeid i skolen og å bidra i et tverrfaglig samarbeid er det bare rundt 30 prosent som opplever i stor grad at de har fått tilstrekkelig kompetanse i fra utdanningen. Andelen som svarer i liten grad på disse to spørsmålene er like høy.

10.1 Høy kompetanse i undervisningsfagene

For å se alle kompetanseområdene fra figur 10.1–10.5 i sammenheng har vi i figur 10.6 slått sammen andel som svarte «I stor grad» eller «I svært stor grad» og rangert spørsmålene etter høyest andel. På den måten får vi et inntrykk av hvilke områder lektorene som jobber ved ungdoms- eller videregående skoler, opplever at de har sterkest og svakest kompetanse.

Figur 10.6 Andel som har svart i stor eller svært stor grad på spørsmålene om læringsutbytte fra utdanningen. Prosent.

Resultatene viser at de lektorene som jobber ved ungdoms- eller videregående skoler, i størst grad opplever at utdanningen har gitt dem tilstrekkelig kompetanse i selve undervisningsfagene, å diskutere faglige problemstillinger knyttet til undervisningsfagene og det å forholde seg kritisk til faglitteraturen. Rundt 70 prosent av lektorene svarte «I svært stor grad» eller «I stor grad» på disse spørsmålene.

I andre enden av skalaen finner vi kompetanse som angår elever i vanskelige livssituasjoner og skole-/hjem-samarbeid – her er det nesten ingen av lektorene som opplever at de har tilstrekkelig kompetanse. Tilpasset opplæring og læring i ulike sosiale og flerkulturelle kontekster er også kompetanseområder hvor et fåtall av lektorene opplever å ha tilstrekkelig kompetanse.

Halvparten av lektorene opplever å ha tilstrekkelig kompetanse til å planlegge og gjennomføre undervisning og å videreutvikle egen undervisningspraksis. Bruk av varierte undervisningsmetoder kommer litt under.

Fra 30–40 prosent opplever at de har tilstrekkelig kompetanse i klasseledelse, å legge til rette for gode læringsprosesser og å skape gode relasjoner med elevene.

Rundt 30 prosent av lektorene opplever at de har tilstrekkelig kompetanse innen faglig utviklingsarbeid i skolen og tverrfaglig samarbeid.

Når det gjelder å skape et inkluderende læringsmiljø og kompetanse om læring og utvikling hos ungdom, er det bare rundt 25 prosent som opplever at de har tilstrekkelig kompetanse på dette. Det samme gjelder å bruke vurdering som læringsprosess. En enda mindre andel opplever å ha tilstrekkelig kompetanse til å vurdere elevenes læringsutbytte.

Flere av de ulike kompetanseområdene har høy korrelasjon, det vil si at de som svarer f.eks. at de i stor grad har tilstrekkelig kompetanse på det ene området, har stor sannsynlighet for å svare i stor grad på et annet område. De kompetanseområdene som har korrelasjoner på mellom 0,5 og 0,6 er følgende:

- «Kunnskap om læring og utvikling hos ungdom» og «Kunnskap om læring i ulike sosiale og flerkulturelle kontekster» (0,57)
- «Formidle fagkunnskap på en forståelig måte» har korrelasjon på mellom 0,5 og 0,6 med de følgende spørsmålene:
 - «Planlegge og gjennomføre undervisning» (0,59)
 - «Legge til rette for gode læringsprosesser hos elevene» (0,51)
 - «Klasseledelse» (0,53)
 - «Bruk av varierte undervisningsmetoder» (0,54)
- «Legge til rette for gode læringsprosesser» korrelerer også høyt med spørsmålene:
 - «Skape et inkluderende læringsmiljø» (0,54)
 - «Legge til rette for elevmedvirkning» (0,51)
 - «Bruk av varierte undervisningsmetoder» (0,56)
 - «Videreutvikle egen undervisningspraksis» (0,52)
- I tillegg korrelerer «Skape et inkluderende læringsmiljø høyt» med «Klasseledelse» (0,51) og «Skape gode relasjoner med elever» (0,58)
- «Vurdere elevenes læringsutbytte» og «Bruke vurdering som læringsprosess» (0,62)

- «Identifisere elever i vanskelige livssituasjoner med behov for tiltak» og «Sette i gang tiltak for elever i vanskelige livssituasjoner» (0,76)
- «Sette i gang tiltak for elever i vanskelige livssituasjoner» korrelerer også høy med «Legge til rette for et godt skole-/hjem-samarbeid» (0,53)
- «Forholde seg kritisk til faglitteratur» og «Diskutere faglige problemstillinger knyttet til undervisningsfagene» (0,64)
- «Diskutere faglige problemstillinger knyttet til undervisningsfagene» og «Reflektere over profesjonsetikk» (0,59)
- «Bidra til faglig utviklingsarbeid i skolen» og «Videreutvikle egen undervisningspraksis» (0,54) og «Bidra i et tverrfaglig samarbeid» (0,55)

Fagretning

Tabell 10.1 viser oversikt over andel som har svart «I svært stor grad» eller «I stor grad» på spørsmålene om kompetanse fra utdanningen, fordelt etter fagretning. Cellene har gradert farge fra rødt til grønt basert på verdiene, hvor mørk rød er laveste verdi og mørk grønn er høyeste verdi. Nederste rad viser gjennomsnittlig andel som har svart «I svært stor grad» eller «I stor grad» på de 26 spørsmålene.

Tabell 10.1 Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad» på spørsmål om kompetanse fra utdanningen, etter fagretning. Prosent.

	Fagretning					
	I alt	Fremmed-språk	Historie/religion	Nordisk	Realfag	Samfunns-fag
I undervisningsfagene	71	76	63	65	87	63
Om skolens rolle i samfunnet	46	43	57	40	46	53
Om skolens læreplaner	43	44	43	43	33	51
Om læring og utvikling hos ungdom	26	33	21	27	23	22
Om læring i ulike sosiale og flerkulturelle kontekster	16	15	22	18	15	11
Formidle fagkunnskap på en forståelig måte	45	43	37	47	48	47
Planlegge og gjennomføre undervisning	56	59	39	60	61	50
Legge til rette for gode læringsprosesser hos elevene	35	34	20	40	43	32
Skape et inkluderende læringsmiljø	26	22	20	35	23	26
Legge til rette for elevmedvirkning	21	17	15	23	23	23
Klasseledelse	39	34	44	43	38	42
Bruk av varierte undervisningsmetoder	43	42	32	45	47	44
Tilpasset opplæring	15	14	5	15	22	17
Bruk av digitale læringsverktøy i undervisningen	26	31	12	26	22	30
Vurdere elevenes læringsutbytte	18	23	15	15	22	14
Bruke vurdering som læringsprosess	26	26	17	25	26	28
Identifisere elever i vanskelige livssituasjoner med behov for tiltak	4	2	3	2	3	8
Sette i gang tiltak for elever i vanskelige livssituasjoner	2	2	5	1	1	2
Legge til rette for et godt skole-/hjem-samarbeid	3	0	3	7	3	1
Skape gode relasjoner med elever	29	25	22	31	25	38
Forholde deg kritisk til faglitteratur	73	74	75	71	73	73
Diskutere faglige problemstillinger knyttet til undervisningsfagene	69	73	62	73	66	70
Reflektere over profesjonsetikk	58	59	63	56	57	59
Bidra til faglig utviklingsarbeid i skolen	33	27	31	39	43	24
Videreutvikle egen undervisningspraksis	49	45	44	61	50	42
Bidra i et tverrfaglig samarbeid	28	30	28	34	28	24
Antall svarende	394	88	42	92	79	90
Gjennomsnittlig andel som har svart «I svært stor grad» eller «I stor grad»	35	34	31	36	36	34

Forskjellene mellom fagretningene er små, med gjennomsnittlig høyest andel som har svart «I svært stor grad» eller «I stor grad» innen fagretningen «Nordisk» (36 prosent) og lavest andel innen fagretningen Historie/religion med 31 prosent.

Institusjonsnivå

Tabell 10.2 viser gjennomsnittet for andel som har svart «I svært stor grad» eller «I stor grad» for alle spørsmålene om kompetanse fra utdanningen, fordelt etter hvilken institusjon lektorene har utdanningen sin fra og kun for de utdanningsinstitusjonene med flest antall svarende.

Tabell 10.2 Gjennomsnittlig andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad» på 26 spørsmål om kompetanse fra utdanningen, etter utdanningsinstitusjon. Prosent.

	Utdanningsinstitusjon					
	I alt	NTNU	UiT	UiB	UiO	UiS
Antall svarende	394	124	26	39	126	18
Gjennomsnittlig andel som har svart «I svært stor grad» eller «I stor grad» på de 26 spørsmålene om kunnskap/kompetanse fra utdanningen	35	35	39	32	36	19

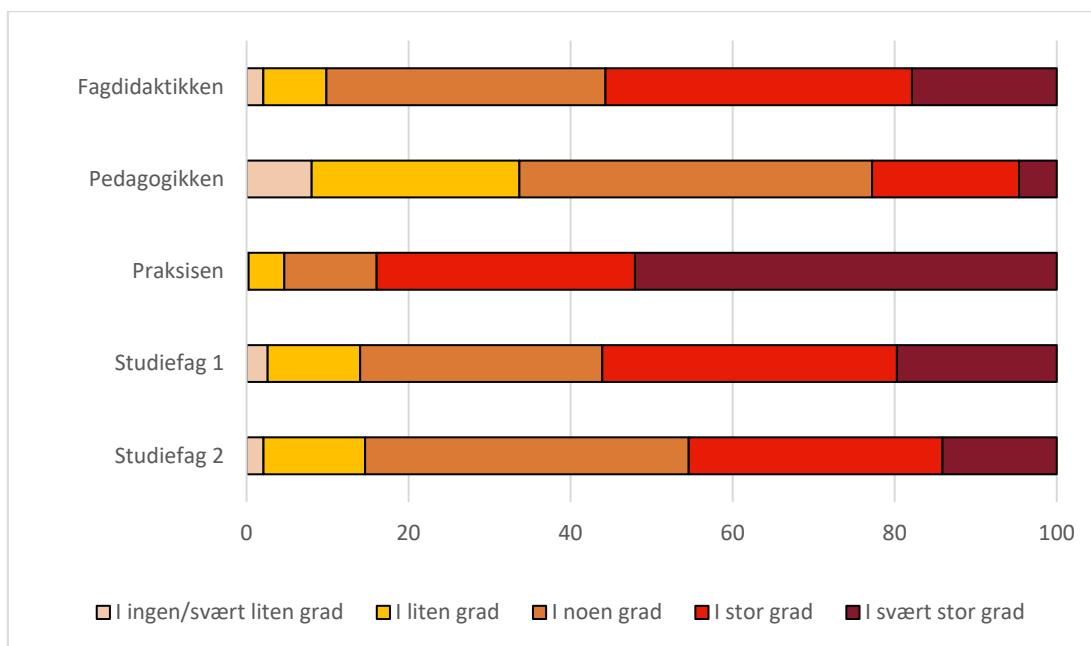
Gjennomsnittlig andel som har svart «I stor grad» eller i «Svært stor grad» på de 26 spørsmålene om ulike kompetanseområder, er jevn også når vi skiller etter hvilken institusjon lektorene har utdanningen sin fra. Alle institusjonene har gjennomsnittlig andel som har svart positivt på spørsmålene om kompetanse på mellom 32–39 prosent, med unntak av UiS som skiller seg ut med en gjennomsnittlig andel på 19 prosent (kun 18 respondenter).

10.2 Praksis forbereder godt

Respondentene fikk også spørsmål om i hvilken grad de opplevde at de ulike elementene i utdanningen hadde forberedt dem godt til jobben som lektor. Her skulle respondenten svare for fagdidaktikken, pedagogikken, praksisen og studiefag 1 og 2. Med studiefag mener vi disiplin-fagene (ofte kalt fag 1 og fag 2).

Svarkategoriene var «I Ingen / svært liten grad», «I liten grad», «I noen grad», «I stor grad», og «I svært stor grad», i tillegg til svarkategorien «Vet ikke / ikke relevant». Det var 386 respondenter som svarte på disse spørsmålene, og figur 10.7 viser svarfordelingen. Under 1 prosent svarte «Vet ikke / ikke relevant», og disse er holdt utenfor beregningen av svarfordeling.

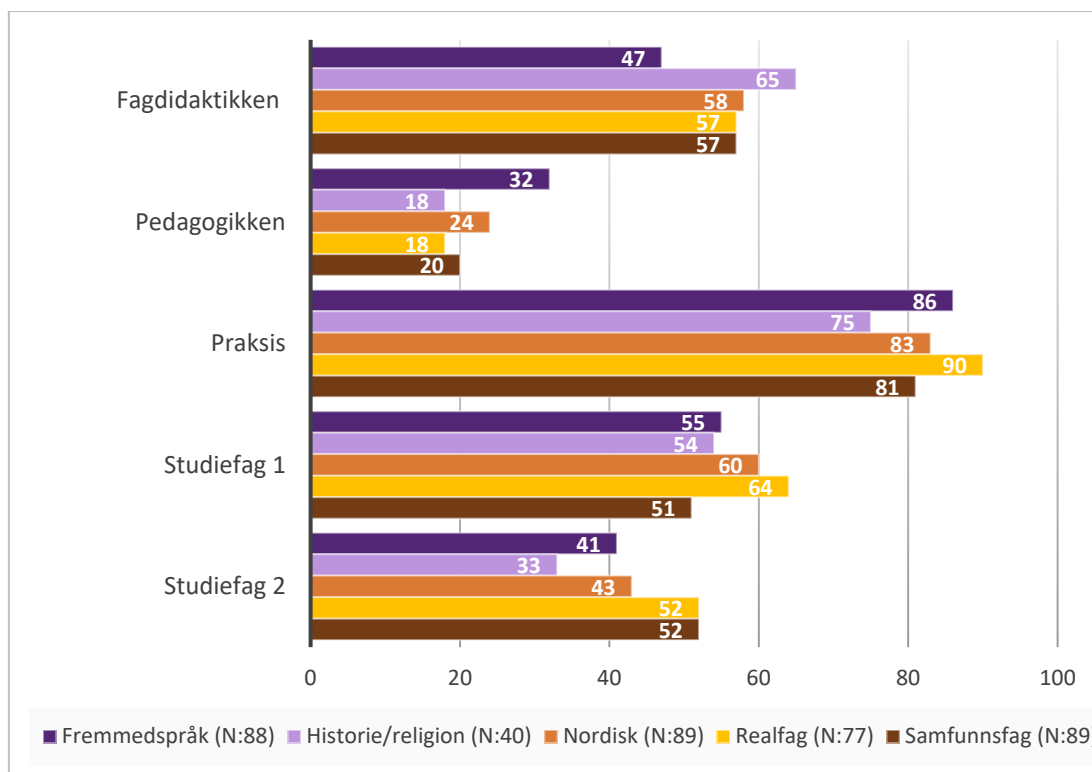
Figur 10.7 «I hvilken grad opplevde du at de ulike elementene i utdanningen forberedte deg godt til jobben som lektor?» Svarfordeling. Prosent.

Over 80 prosent opplevde at praksisen forberedte dem i stor eller svært stor grad til jobben som lektor. Over halvparten opplevde at det de lærte i fagdidaktikken og i studiefag 1 forberedte dem godt.

Når det gjelder pedagogikken, var det bare litt over 20 prosent som opplevde den som en god forberedelse til jobben som lektor i skolen. Hele 34 prosent mente derimot at pedagogikken forberedte dem i liten eller svært liten/ingen grad.

Figur 10.8 Andel som svarte «I Svært stor grad» eller «I stor grad» på spørsmålet «I hvilken grad opplevde du at de ulike elementene i utdanningen forberedte deg godt til jobben som lektor?», etter fagretning. Prosent.

Alt i alt er det store likheter mellom hvordan lektorer innen de ulike fagretningene svarer¹⁹. Vi ser likevel noen små tendenser: Sammenlignet med andre fagretninger ser vi at lektorer som har utdanning innen «Historie/religion», i størst grad opplever at fagdidaktikken har forberedt dem godt til jobben som lektor, mens de i minst grad opplever at de andre elementene i utdanningen har forberedt dem. Unntaket er for studiefag 1 – der skårer de ganske jevnt med de andre fagretningene.

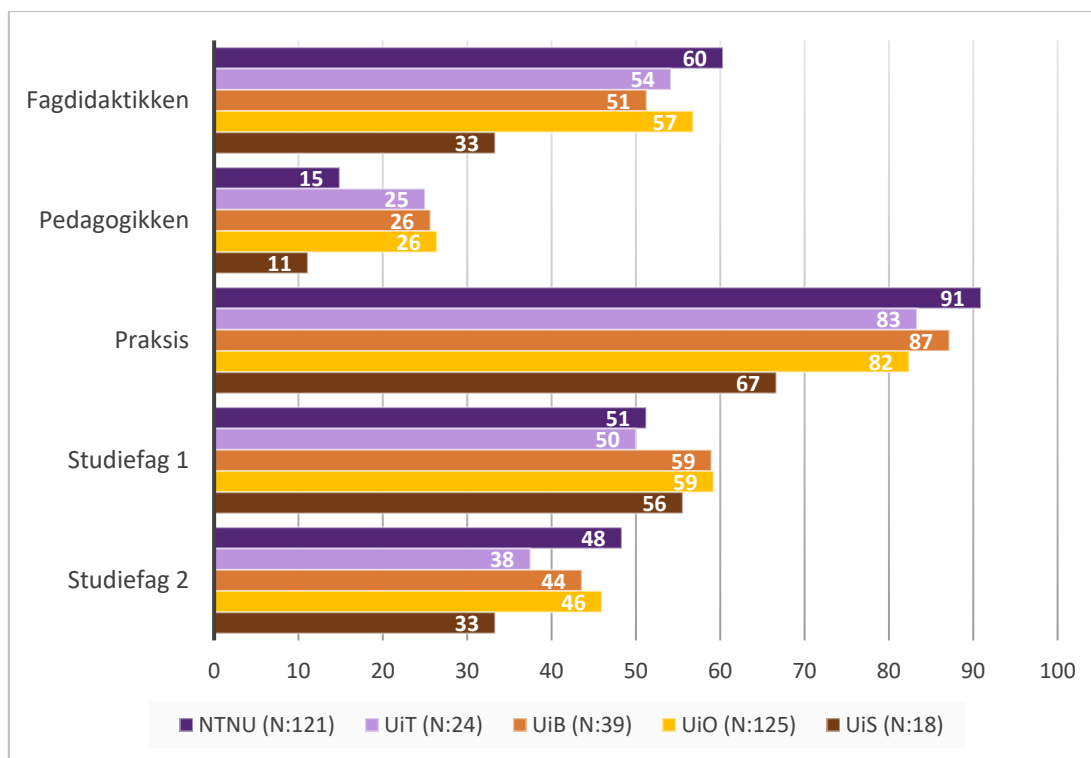
Lektorer med utdanning innen «Realfag» er de som i størst grad opplever at praksisen og studiefagene har forberedt dem godt.

Fremmedspråk er den fagretningen med høyest andel lektorer som opplevde at pedagogikken i stor grad forberedte dem til jobben som lektor.

Figur 10.9 viser tilsvarende andeler fordelt etter hvilken institusjon lektorene har utdanningen sin fra. Vi viser resultatene for de fem utdanningsinstitusjonene med flest antall svarende.

¹⁹ Det er kun de største forskjellene som er signifikante. For fagdidaktikk er forskjellen mellom fremmedspråk og historie signifikant. For pedagogikk er forskjellen mellom fremmedspråk vs. historie og realfag signifikant. For praksis er forskjellen mellom historie og realfag signifikant. For studiefag 1 er forskjellen mellom realfag og samfunnsfag signifikant. Og for studiefag 2 er forskjellen mellom historie vs. realfag og samfunnsfag signifikant

Figur 10.9 Andel som svarte «I Svært stor grad» eller «I stor grad» på spørsmålet «I hvilken grad opplevde du at de ulike elementene i utdanningen forberedte deg godt til jobben som lektor?», etter utdanningsinstitusjon. Prosent.

Som for fagretning ser vi også her at det er store likheter mellom utdanningsinstitusjonene, og med et lite utvalg er ikke mange av forskjellene signifikante²⁰. Vi ser likevel en antydning til at lektorene med utdanning fra NTNU i større grad enn lektorer med utdanning fra de andre institusjonene opplevde at fagdidaktikken og praksis forberedte dem til jobben som lektor, mens når det gjelder pedagogikken, skårer NTNU lavest.

Sammenlignet med de andre institusjonene ser det også ut til at lektorer med utdanning fra UiS er minst fornøyd med hvordan de ulike elementene forberedte dem til jobben som lektor, med unntak for studiefag 1 hvor UiS skårer jevnt med de andre institusjonene.

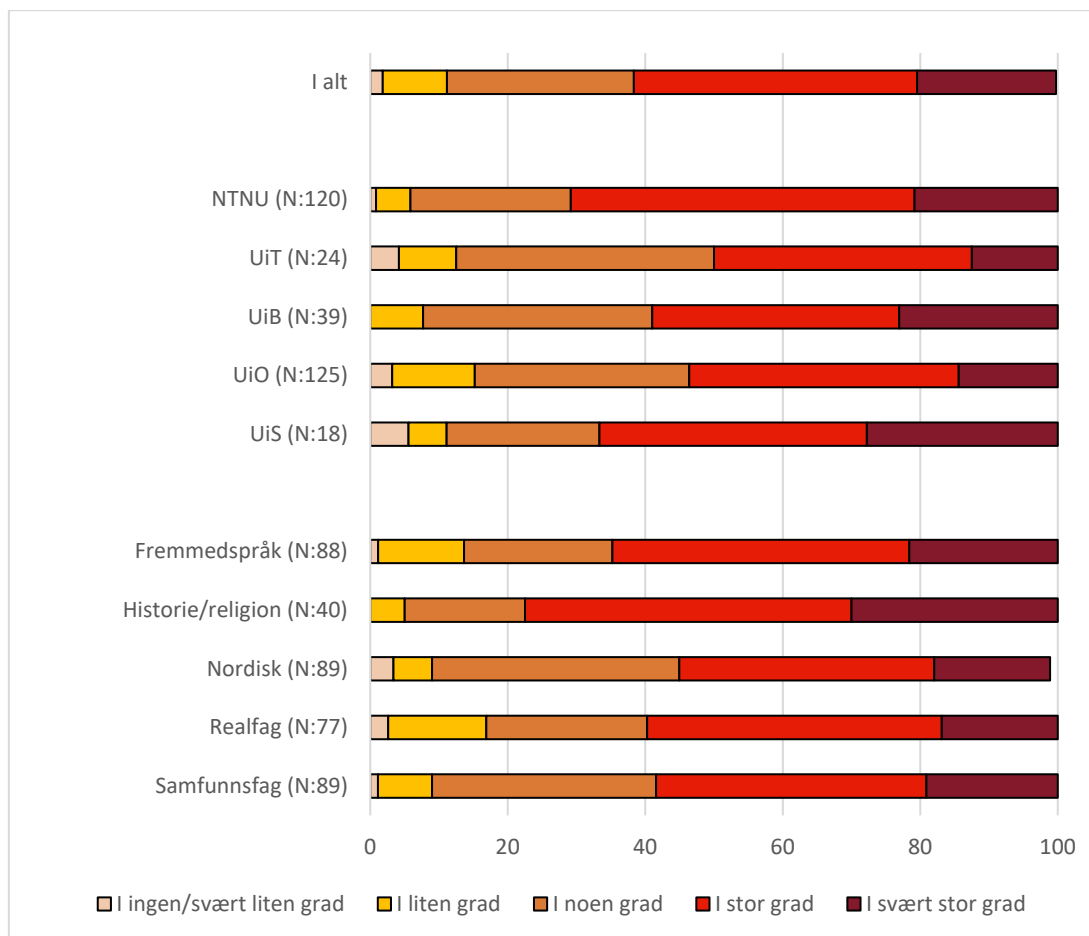
11 Utfordrende overgang mellom utdanning og yrke

Undersøkelsen tok videre for seg mer om overgangen mellom utdanning og yrke. Først fikk respondentene et spørsmål om hvordan de opplevde overgangen (figur 11.1).

²⁰ For fagdidaktikk er forskjellen mellom UiS vs. NTNU og UiO signifikant. For pedagogikk er forskjellen mellom UiO vs. NTNU og UiS signifikant. For praksis er forskjellen mellom NTNU vs. UiS og UiO signifikant.

Spørsmålet kunne besvares på en svarskala med svarkategoriene «I Ingen / svært liten grad», «I liten grad», «I noen grad», «I stor grad», og «I svært stor grad», i tillegg til svarkategorien «Vet ikke / ikke relevant». 386 respondenter svarte på dette spørsmålet. Det var veldig få som svarte «Vet ikke / ikke relevant» på spørsmålene om kompetanse (under 1 prosent). Svarfordelingen i figurene er beregnet uten de som svarte «Vet ikke / ikke relevant».

Figur 11.1 «I hvilken grad vil du si overgangen mellom utdanning og yrke var utfordrende?» Svarfordeling etter utdanningsinstitusjon og fagretning. Prosent.

Nesten to tredeler av respondentene opplevde overgangen mellom utdanning og yrke som utfordrende. Kun én av ti opplevde overgangen til yrke som lite utfordrende.

Det er ikke store variasjoner vi ser når vi bryter ned på fagretning og utdanningsinstitusjon. Det er få respondenter per fagretning og per institusjon, slik at de fleste forskjellene er ikke signifikante. Respondenter med lektorutdanning innen fagretningen historie/religion rapporterte imidlertid i større grad at overgangen til yrke var utfordrende, sammenlignet med de andre fagretningene. Lektorer med utdanning fra NTNU skiller seg også fra lektorer med utdanning fra UiO og UiT med at de i større grad syntes overgangen til yrket var utfordrende.

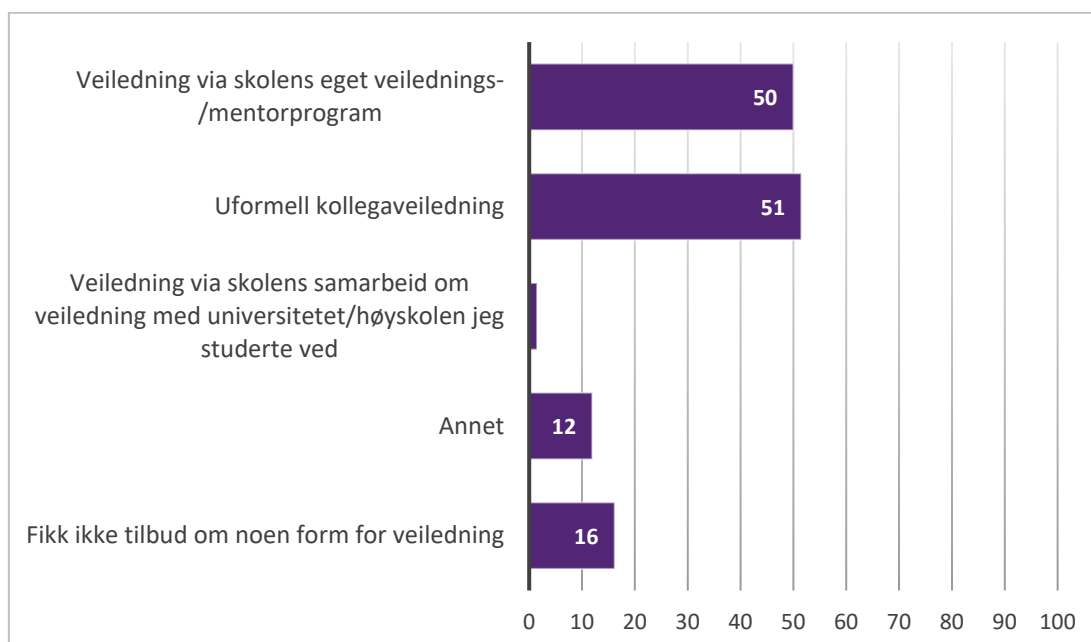
Det er ingen forskjell i hvordan respondentene svarer på spørsmålet etter hva slags type skole de jobber på: like stor andel opplevde i stor grad at overgangen til yrke var utfordrende, enten de jobber på videregående skole eller de jobber på ungdomsskole.

Vi skal videre se på hva slags type oppfølging de fikk ved oppstart i jobben, og hva de opplever er viktig for en god overgang til yrket.

11.1 Behov for veiledning

Lektorene som jobber ved ungdoms- eller videregående skoler, fikk spørsmål om hva slags veiledningstilbud de hadde fått i forbindelse med oppstart i jobb. Her kunne respondentene krysse av for flere former for veiledning. Svaralternativene og svarfordelingen vises i figur 11.2.

Figur 11.2 «Hva slags tilbud om veiledning fikk du i forbindelse med oppstart i jobben?» Flere svar mulig. Svarfordeling. Prosent. N=384.

Halvparten hadde fått veiledning via veiledningsordning/mentorordning, og halvparten hadde også fått veiledning via uformell kollegaveiledning. Det er noe overlapp her, siden respondentene kunne krysse av for flere svaralternativer – noen har fått både òg, mens andre har fått kun én av delene: 16 prosent har fått både formell veiledning via eget veiledningsprogram og uformell kollegaveiledning, 19 prosent hadde kun fått via veiledningsprogram og 20 prosent hadde kun fått uformell kollegaveiledning.

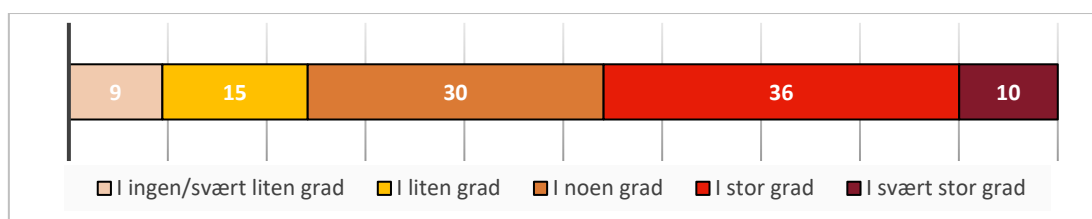
Til sammen hadde over 80 prosent av respondentene fått en eller annen form for veiledning. 16 prosent av respondentene opplevde imidlertid å ikke ha fått tilbud om noen form for veiledning.

12 prosent (48 respondenter) svarte «Annet» og kunne spesifisere i et fritekstfelt. En tredel av kommentarene handlet om at respondentene hadde deltatt i kommunens veiledningsprogram. Foruten dette var kommentarene overlappende med

svaralternativene i spørsmålet med uformell kollegaveiledning eller eget veiledningsmentorprogram. 7 av kommentarene handlet om at de hadde fått et tilbud om veiledning, men at det ikke ble fulgt opp, så i praksis ingen veiledning.

Flertallet hadde altså fått et tilbud om veiledning – enten formell eller uformell – i forbindelse med oppstart i jobben, men opplevde de å få tilstrekkelig med veiledning? Respondentene fikk spørsmål om de opplevde å få den veiledningen de trengte (figur 11.3). 381 respondenter svarte på dette spørsmålet.

Figur 11.3 «I hvilken grad fikk du den veiledningen du trengte?» Svarfordeling. Prosent.

Selv om over 80 prosent hadde fått et tilbud om en eller annen form for veiledning, var det litt under halvparten som opplevde å ha fått den veiledningen de trengte. Et stort mindretall (en av fire) opplevde det motsatte – de hadde i ingen eller (svært) liten grad fått den veiledningen de trengte. Dette er uavhengig av om de jobber på videregående skole eller ungdomsskole – andelen som i liten grad opplever å ha fått den veiledningen de trengte er lik.

Respondentene fikk anledning til å skrive i et fritekstfelt om hva de trengte veiledning på og eventuelle styrker og svakheter ved veiledningen. 109 av respondentene la igjen en kommentar her. Når det gjelder hva de trengte veiledning på, var det følgende temaer som gikk igjen:

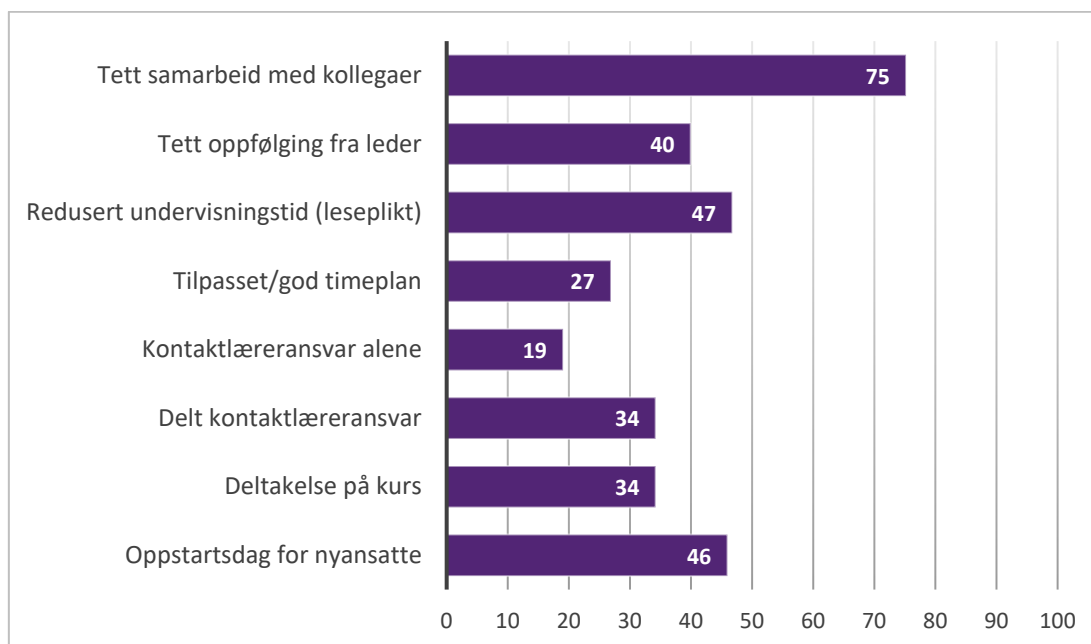
- Opplæring i skolens digitale verktøy og i ulike digitale læringsplattformer
- Alt som har med regelverk, dokumentasjon og rapportering å gjøre
- Vurdering
- Klasseledelse
- Måned- og semesterplaner
- Kontaktlærerrollen
- Skole-hjem-samarbeid
- Planlegging av undervisning

22 av kommentarene handlet om positive erfaringer med veiledningen/oppfølgingen de hadde fått, og flere trekker frem betydningen av den uformelle veiledningen fra gode kollegaer. Like mange kommentarer handlet om veiledning som ikke fungerte: Enten at de fikk tilbud om veiledning uten at det ble fulgt opp, at veileder ikke har samme fag som en selv, at veileder ikke har tid til å gi veiledning eller at man selv ikke har mulighet til å sette av tid til å få veiledning.

11.2 Andre tiltak

Ved siden av veiledning kan det være mange andre tiltak som kan være viktige for å få en god oppstart i jobben som lektor. Figur 11.4 viser hvordan 383 respondenter svarte på spørsmålet om hvilke andre tiltak de hadde opplevd å få da de startet i jobben som lektor.

Figur 11.4 «Hvilke av det følgende opplevde du i forbindelse med oppstart i jobb som lektor ved skolen?» Flere svar mulig. Svarfordeling. Prosent.

Tett samarbeid med kollegaer er noe de aller fleste opplever i forbindelse med oppstart i ny jobb som lektor. Nesten 3 av 4 krysset av for dette alternativet. Videre er redusert undervisningstid og oppstartsdag for nyansatte noe mange får (litt under halvparten).

Rundt en tredel av respondentene hadde fått tett oppfølging fra leder, delt kontaktlæreransvar og deltakelse på kurs i forbindelse med oppstart i jobben som lektor.

I neste kapittel skal vi se nærmere på hva de ferdigutdannede lektorene faktisk synes er viktig for en god overgang fra utdanning til yrke.

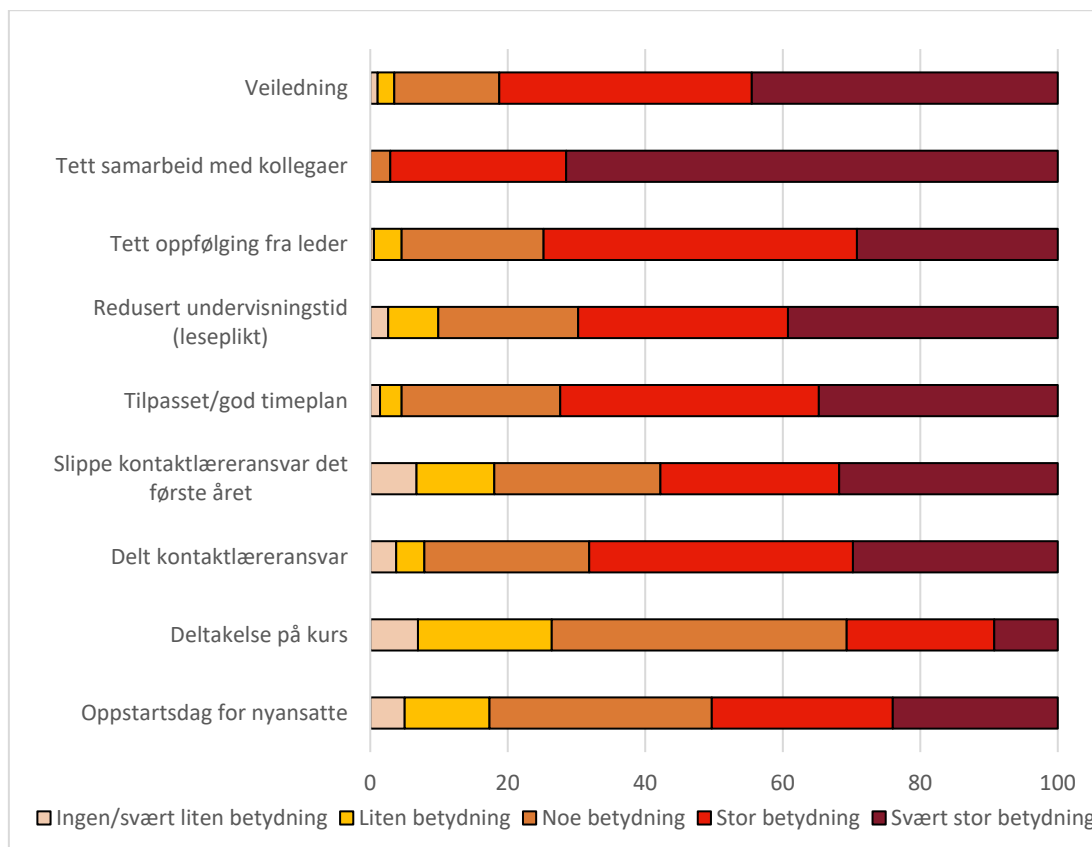
11.3 Tett samarbeid med kollegaer er viktig

Lektorene som jobber ved ungdoms- eller videregående skole, ble bedt om å ta stilling til hvilken betydning de mener ulike former for tiltak har for en god overgang fra utdanning til yrke. Spørsmålene ble også her besvart på en svarskala fra «I Ingen / svært liten grad» til «I svært stor grad», i tillegg til svarkategorien «Vet ikke».

380 respondenter svarte på dette. De svarte for alle tiltakene uavhengig av om de hadde opplevd det selv, slik at andel som svarte «Vet ikke» varierte mye for de ulike tiltakene alt etter hva respondentene mente de kunne uttale seg om: 0–2 prosent svarte «Vet ikke» på de tre første spørsmålene (veiledning, tett samarbeid og oppfølging), 7–9 prosent svarte «vet ikke» på spørsmål om redusert undervisningstid og tilpasset timeplan. 13 prosent

svarte «Vet ikke» på spørsmålet om å slippe kontaktlæreransvar, mens rundt 20 prosent svarte «Vet ikke» på de tre siste spørsmålene (delt kontaktlæreransvar, deltakelse på kurs og oppstartsdag).

Figur 11.5 «Hvilken betydning mener du disse faktorene har for en god overgang fra utdanning til yrke?». Svarfordeling. Prosent.

Nesten alle lektorene som jobber i skolen, mener tett samarbeid med kollegaer har stor eller svært stor betydning for en god overgang fra utdanning til yrke. Dernext kommer veiledning hvor 80 prosent mener det har stor betydning og tett oppfølging fra leder, tilpasset timeplan og redusert undervisningstid med 70–75 prosent.

Når det gjelder kontaktlæreransvar, er det litt under 60 prosent som mener det har stor betydning for en god overgang fra utdanning til yrke. Nesten 20 prosent mener faktisk at det har liten betydning. Delt kontaktlæreransvar ser ut til at har noe større betydning for en god overgang.

Oppstartsdag for nyansatte og deltakelse på kurs er det lektorene mener har minst betydning for en god overgang fra utdanning til yrke. Hele 25 prosent mener at deltakelse på kurs har liten betydning, mens nesten 20 prosent mener oppstartsdag for nyansatte har liten betydning for overgangen.

Til slutt i denne bolken var det et fritekstspørsmål. «Er det andre forhold ved arbeidsplassen du mener er viktig for å få en god overgang mellom utdanning og yrke?» 48 respondenter la igjen en kommentar her. Halvparten av kommentarene vektla et godt

kollegium – og at et godt kollegium innebærer at det er enkelt å spørre om hjelp uten å føle seg til bry, at man har støttende kolleger og ledelse, god delingskultur og at man kan samarbeide og ha et felleskap med andre som underviser i samme fag. Noen trakk også frem mentor-ordning som viktig.

Foruten det som allerede var dekket av svarkategoriene, var det noen som trakk frem ryddige forhold på arbeidsplassen og gode rutiner (at ikke alt «sitter i veggene»), tilgang på bank for undervisningsopplegg og avsatt tid til veiledning. Spesielt samarbeid og veiledning på vurderingsarbeid ble trukket frem som viktig.

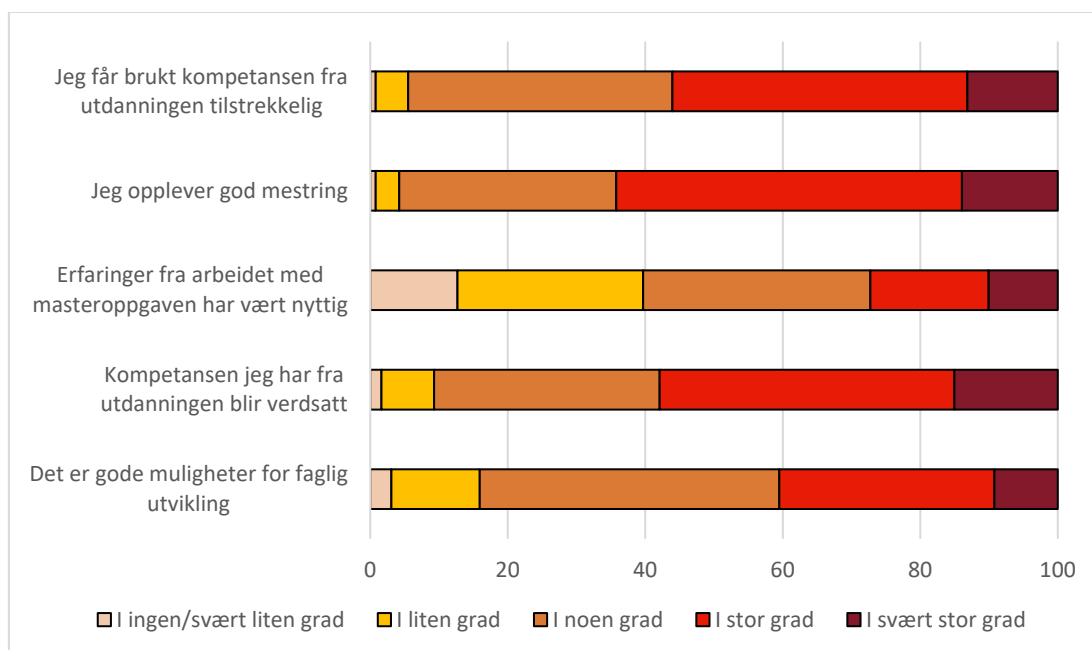
12 God mestring i jobben som lektor

Et viktig spørsmål i evalueringen er hvordan lektorenes kompetanse blir brukt i arbeidslivet. I undersøkelsen var det fem spørsmål som dreide seg om dette: Hvorvidt lektorene som jobber i skolen opplever å få brukt kompetansen sin tilstrekkelig, om de opplever mestring, om arbeidet med masteroppgaven har vært nyttig i jobben som lektor, om kompetansen fra utdanningen blir verdsatt i jobben som lektor og om de opplever gode muligheter for faglig utvikling når de jobber som lektor i skolen.

Svarkategoriene var en fem-delt skala fra «I Ingen / svært liten grad» til «I svært stor grad», i tillegg til «Vet ikke / ikke relevant».

Figur 12.1 viser svarfordelingen på disse spørsmålene, hvor 380 respondenter svarte. Andel som svarte «Vet ikke / ikke relevant» var veldig lav på disse spørsmålene (0–6 prosent), med høyest andel på 6 prosent på spørsmålet om man opplevde at det var gode muligheter for faglig utvikling.

Figur 12.1 «I hvilken grad opplever du det følgende i jobben som lektor i skolen?». Svarfordeling. Prosent.

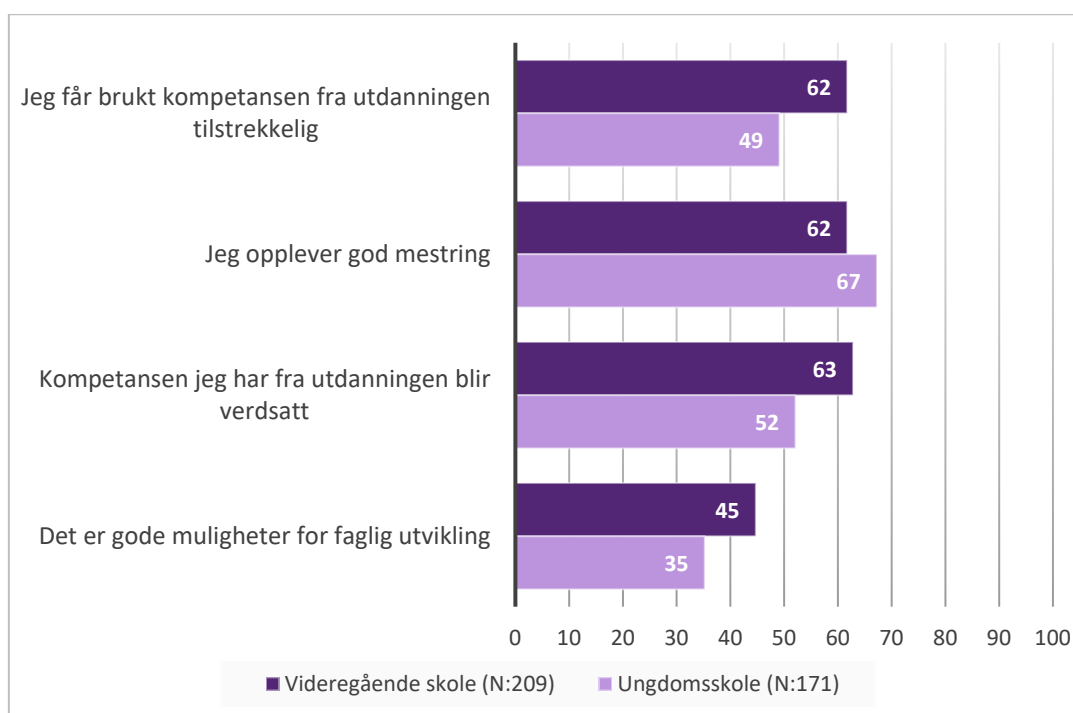
Rundt to tredeler av lektorene ser ut til i stor grad å oppleve god mestring i jobben sin (64 prosent), og over halvparten (56 prosent) opplever i stor grad å få brukt kompetansen fra utdanningen sin i jobben som lektor og at kompetansen fra utdanningen blir verdsatt. Rundt en av tre svarer «I noen grad» på disse spørsmålene, mens en liten andel (under 10 prosent) svarer i liten grad.

Mulighetene for faglig utvikling ser ut til å være litt delt – 40 prosent opplever i stor grad å ha gode muligheter for faglig utvikling, mens omtrent like stor andel opplever det kun i noen grad. 15 prosent opplever i liten grad at det er gode muligheter for faglig utvikling.

Det mest slående er at så mange som 40 prosent mener at erfaringene med arbeidet med masteroppgaven i liten grad har vært nyttig. Kun én av fire – 27 prosent – opplever det motsatte, nemlig at erfaringen med arbeidet med masteroppgaven i stor grad har vært nyttig i jobben som lektor. Vi skal se litt nærmere på det i neste kapittel.

Disse spørsmålene kan være interessante å se opp mot hva slags type skole lektorene jobber ved – om de som jobber ved videregående skoler svarer forskjellig fra dem som jobber ved ungdomsskoler. Figur 12.2 viser andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad» på fire av spørsmålene, etter hva slags type skole de jobber ved²¹.

Figur 12.2 Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad» på spørsmål om «I hvilken grad opplever du det følgende i jobben som lektor i skolen?». Etter type skole. Prosent.

²¹ Når det gjelder spørsmålet om hvorvidt erfaringene fra arbeidet med masteroppgaven har vært nyttig i jobben som lektor, vises dette i Figur 10.5

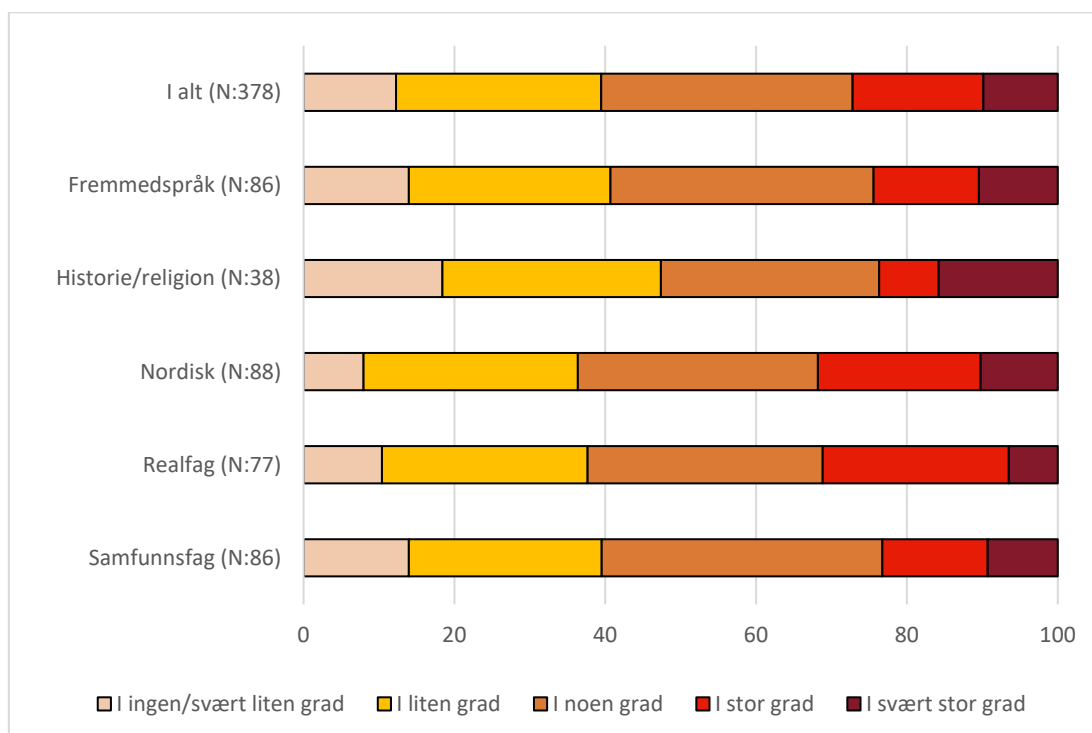
Når det gjelder god mestring i jobben sin, er det ikke noe betydelig forskjell om de jobber ved videregående skole eller i ungdomsskolen. Derimot er det en signifikant forskjell etter type skole når vi ser på i hvor stor grad lektorene opplever å få brukt kompetansen tilstrekkelig: En noe høyere andel av lektorene som jobber i videregående skole, opplever å få brukt kompetansen sin tilstrekkelig sammenlignet med lektorene som jobber i ungdomsskolen (62 vs. 49 prosent). Dette kan henge sammen med at det studiefaglige nivået er høyere på videregående skole, og at lektorene dermed opplever å få brukt mer av sin studiefaglige kompetanse.

Vi ser også en tendens til at lektorer som jobber i videregående skole, i noe større grad svarer positivt på spørsmålene om kompetansen fra utdanningen blir verdsatt og om det er gode muligheter for faglig utvikling. Når det gjelder muligheter for faglig utvikling, er det likevel et mindretall som opplever dette i stor grad.

12.1 Erfaringer fra masteroppgaven lite nyttige

Vi kan se om det er noen forskjeller i om de opplever at erfaringer fra arbeidet med masteroppgaven har vært nyttig i jobben som lektor etter fagretning (figur 12.3), hvor de jobber og slags type masteroppgave de skrev (figur 12.5).

Figur 12.3 «Erfaringer fra arbeidet med masteroppgaven har vært nyttig?». Svarfordeling, etter fagretning. Prosent.

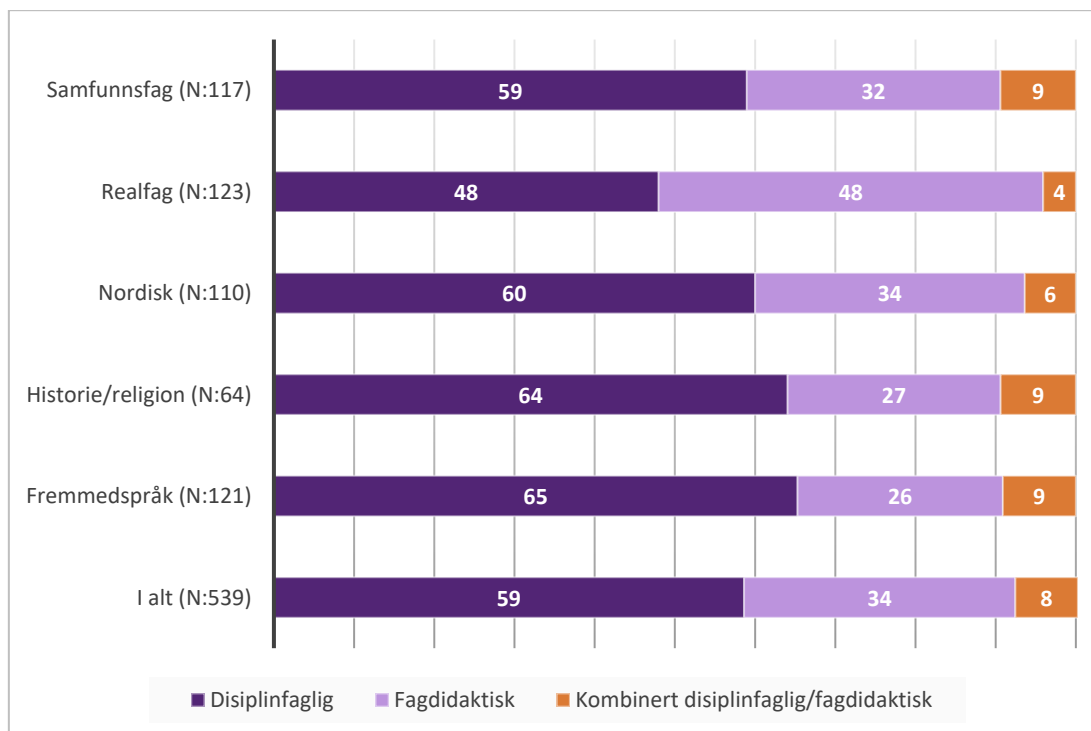

Det er få forskjeller etter fagretning i om lektorene opplever at erfaringer fra arbeidet med masteroppgaven er nyttige i jobben som lektor. Figur 12.3 viser at lektorer innen fagretningen «Historie/religion» i minst grad opplever at erfaringer fra arbeidet med

masteroppgaven har vært nyttige, mens lektorer innen «Nordisk» og «Realfag» har en noe større andel som svarer «I stor grad» eller «I svært stor grad», men de er ikke signifikant forskjellige fra hverandre.

I undersøkelsen kartla vi om lektorene hadde skrevet en disiplinfaglig, fagdidaktisk eller kombinert disiplinfaglig/fagdidaktisk masteroppgave. Svarfordelingen på dette spørsmålet vises i figur 12.4

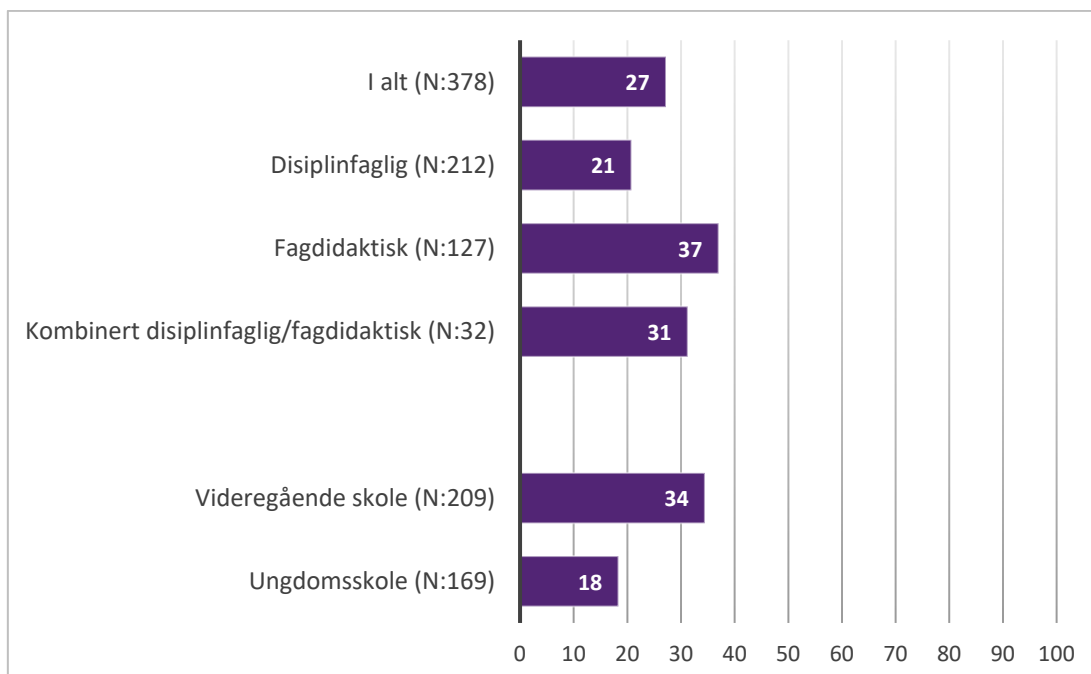
Figur 12.4 «Skrev du en disiplinfaglig eller fagdidaktisk masteroppgave?» Svarfordeling etter fagretning. Prosent.

Det vanligste er å skrive en disiplinfaglig masteroppgave – 59 prosent av lektorene hadde gjort det. Hvis vi ser type masteroppgave opp mot hvilken fagretning de har, ser vi at lektorene innen realfag skiller seg ut med en noe høyere andel som skrev en fagdidaktisk masteroppgave. For alle fagretningene var det under 10 prosent som skrev en kombinert fagdidaktisk/disiplinfaglig masteroppgave.

Hvor nyttig man opplever at erfaringer fra arbeidet med masteroppgaven er for jobben som lektor i skolen, kan ha sammenheng med hva slags type masteroppgave man skrev og med hva slags type skole man jobber ved. Figur 12.5 viser hvordan lektorene besvarte spørsmålet om hvor nyttige erfaringer fra arbeidet med masteroppgaven var etter hva slags type masteroppgave de hadde skrevet, og etter om de jobber i videregående skole eller i ungdomsskolen.

Figur 12.5 Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad» på spørsmål om «I hvilken grad opplever du det følgende i jobben som lektor i skolen: Erfaringer fra arbeidet med masteroppgaven har vært nyttig?». Etter type masteroppgave og etter type skole. Prosent.

Vi ser en klar tendens til at lektorene som skrev en fagdidaktisk masteroppgave i større grad opplever at erfaringer fra arbeidet med masteroppgaven har vært nyttige i jobben som lektor. Det samme gjelder lektorer som jobber ved videregående skoler fremfor i ungdomsskolen. Det er likevel bare rundt en av tre lektorer som svarte «I stor grad» eller «I svært stor grad» på dette spørsmålet.

12.2 Fagkompetansen mest nyttig, men også minst utnyttet

Respondentene fikk muligheten til å utdype i to fritekst-spørsmål hvilken kompetanse fra utdanningen de opplever som spesielt nyttig i jobben som lektor, og hvilken kompetanse de opplever å få brukt for lite.

På det første spørsmålet, om hvilken kompetanse de opplever som spesielt nyttig, var det 126 respondenter som skrev i fritekstfeltet. Rundt halvparten av kommentarene handlet om fagkompetansen i studiefagene: «Faglig trygghet», «Bred og god faglig kompetanse» og «Faglig dybde» er eksempler på ord som ble brukt.

Videre var erfaringer fra praksis hyppig nevnt som det mest nyttige (rundt en tredel av kommentarene). Fagdidaktikken ble også trukket frem som spesielt nyttig i omtrent like mange av kommentarene, mens bare syv av respondentene nevnte pedagogikk.

Av mer konkrete svar ble kritisk tenkning, relasjonskompetanse, undervisningsmetoder, klasseledelse og vurdering nevnt. Masteroppgaven ble spesifikt trukket frem i fem av kommentarene, mens noen nevnte også mer generelt skrivetrening/skrive oppgaver.

På det andre spørsmålet, om hvilken kompetanse fra utdanningen de opplever å få brukt for lite i jobben som lektor, var det 118 respondenter som skrev i fritekstfeltet.

Samtidig som faglig kompetanse hyppigst ble trukket frem som det som var mest nyttig i jobben som lærer, ble også den faglige kompetansen oftest trukket frem som det man ikke får brukt tilstrekkelig. Rundt halvparten av kommentarene handlet om dette, blant annet at man ikke får brukt den faglige dybden i studiefagene, og enda mer spesifikt at det gjelder det de har lært på masternivå. Flere påpeker at det de har lært på masternivå ikke kommer til nytte i jobben – det er for teoretisk, for abstrakt og på for høyt nivå – og at de ville ha foretrukket mer relevant praksis og pedagogikk fremfor emnene på masternivå. Enkelte av kommentarene trekker frem at de jobber i ungdomsskolen, og at dette kanskje ville vært annerledes dersom de jobbet i videregående skole.

Noen få av kommentarene som tar opp at man ikke får brukt sin faglige kompetanse tilstrekkelig, begrunner det med at de ikke får undervist i disse fagene (7 kommentarer til sammen).

20 av respondentene nevnte pedagogikken, og de som utdyper det, trekker frem at pedagogikk-fagene fra utdanningen ikke har kommet til nytte fordi de er for teoretiske og ikke er relevante nok.

15 respondenter trekker frem arbeidet med masteroppgaven som lite nyttig for jobben som lektor i skolen.

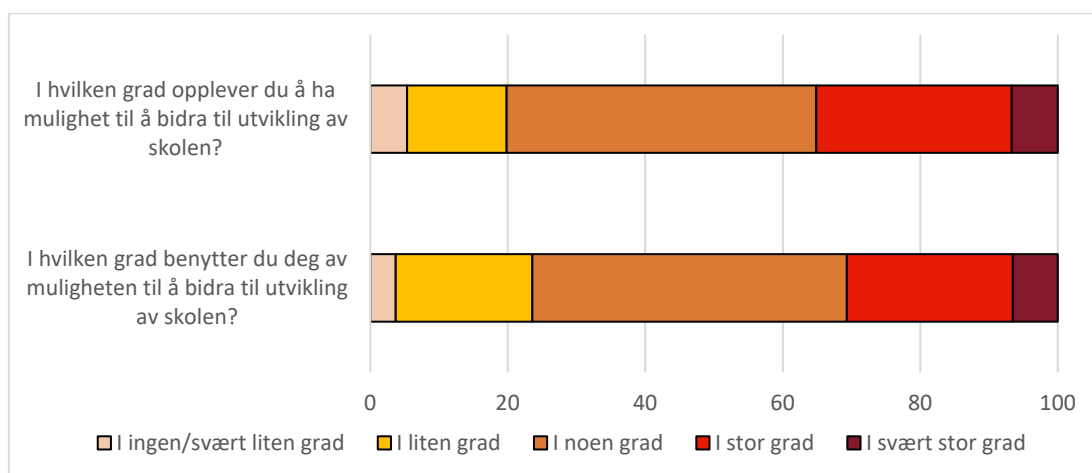
Av alle kommentarene – uavhengig av om de trekker frem faglig dybde, pedagogikk eller om det bare gjelder hele utdanningen generelt – er det flere (rundt 16 av kommentarene) som påpeker at det de har lært i utdanningen ikke er tilpasset det de møter i jobben som lektor i skolen: Fagene var for teoretiske, ikke rettet mot undervisning, ikke relevant for lærerplanene osv.

12.3 En av tre opplever gode muligheter til å bidra til utvikling av skolen

Som vi så i figur 10.5 opplever en av tre lektorer at de har god kompetanse til å bidra til faglig utviklingsarbeid i skolen. Vi spurte dem også i hvilken grad de opplever å *ha mulighet* til å bidra til utvikling av skolen, og i hvilken grad de *benytter seg av den muligheten*.

Svarkategoriene var en fem-delt skala fra «I Ingen / svært liten grad» til «I svært stor grad», i tillegg til «Vet ikke / ikke relevant». 380 respondenter svarte på disse to spørsmålene. Andel som svarte «Vet ikke» var på henholdsvis 2 og 7 prosent, og disse er ikke tatt med i beregningen av svarfordeling i figur 12.6.

Figur 12.6 Svarfordeling på spørsmål om muligheter til å bidra til utvikling av skolen. Prosent.

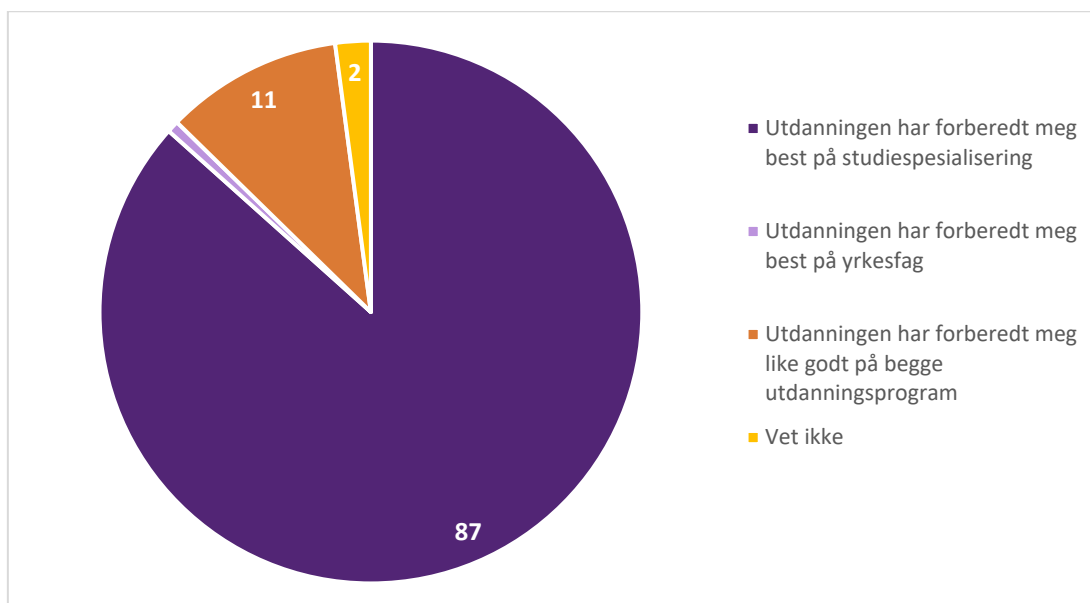
Rundt en av tre av lektorene opplever i stor grad å ha mulighet til å bidra til utvikling av skolen og benytter seg også av denne muligheten. Dette gjelder uavhengig av om de jobber ved videregående skole eller ungdomsskole.

Det er høy korrelasjon mellom disse to spørsmålene (0,45), noe som indikerer at mange som svarte i stor grad på den ene påstanden også svarte i stor grad på den andre (og/eller motsatt – mange som svarte i liten grad på en av påstandene også svarte det på den andre).

13 Ikke godt nok forberedt til å jobbe på yrkesfaglig utdanningsprogram

Respondentene som jobber på videregående skole, fikk spørsmål om de underviser på studiespesialiserende eller yrkesfaglig utdanningsprogram. Over halvparten svarte at de underviser ved både studiespesialisering og yrkesfag. En tredel underviser kun ved studiespesialisering og 15 prosent kun ved yrkesfag. Til sammen var det 149 av respondentene som underviser på yrkesfaglig utdanningsprogram. Disse fikk et spørsmål om hvorvidt de opplever at utdanningen har forberedt dem godt til å undervise på både yrkesfag og studiespesialisering (figur 13.1).

Figur 13.1 «Opplever du at utdanningen har forberedt deg godt til å undervise på både yrkesfag og studiespesialisering?» Svarfordeling. Prosent.

Nesten ni av ti av lektorene som underviser på yrkesfaglig utdanningsprogram i videregående skole, mener at utdanningen har forberedt dem best på studiespesialiserende utdanningsprogram, mens en av ti opplever at utdanningen forberedte like godt på begge utdanningsprogram. Utvalget er så lite her at det ikke er hensiktsmessig å se på resultatene fordelt på fagretning eller utdanningsinstitusjon.

I et fritekstfelt kunne respondentene fortelle om sine erfaringer med hvordan utdanningen har forberedt dem på henholdsvis studiespesialisering og yrkesfag. 45 respondenter valgte å supplere med svar.

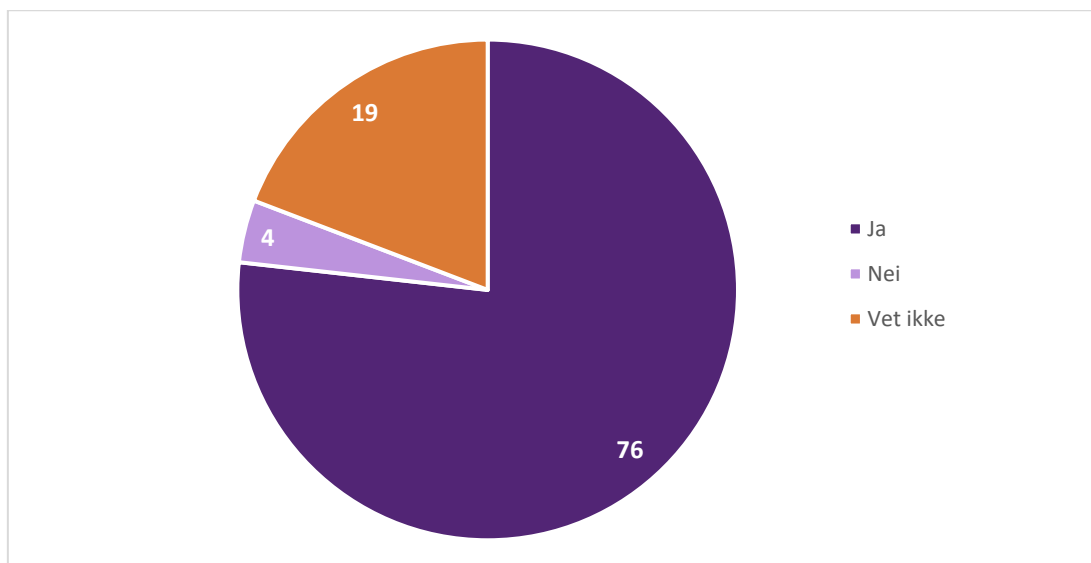
Det var kun et fåtall (3 respondenter) som kommenterte at de opplevde at utdanningen forberedte dem på både studiespesialiserende og yrkesfag. Disse hadde hatt praksis på begge utdanningsprogram gjennom studiet. To av dem påpeker at man i grunn har tilstrekkelig faglig bakgrunn for å undervise på begge, men at det er ulike muligheter og utfordringer både på yrkesfag og på studiespesialisering avhengig av hvilken linje man underviser på og hvilke elever man møter.

Foruten disse tre respondentene dreide de andre kommentarene seg om at utdanningen i hovedsak forberedte dem til å undervise på studiespesialisering. Dette ble av flere utdypet med at man på yrkesfag møtte en litt annen elevgruppe enn på studiespesialisering. Flere påpekte at utdanningen ikke forberedte en godt nok på hvordan en skal tilpasse undervisningen til elever på ulike nivåer – både når det gjelder faglig nivå og med tanke på tilpasset opplæring for elever med ulike utfordringer – noe som de opplevde var mer aktuelt på yrkesfag enn på studiespesialiserende. Flere etterlyste verktøy for å jobbe med mindre motiverte elever. I tillegg trakk noen av respondentene frem at utdanningen hadde mest fokus på det teoretiske og lite fokus på tverrfaglighet og samarbeid mellom fellesfag og yrkesfag.

14 Tre av fire ønsker å fortsette som lektor i skolen

Lektorene som jobber i skolen for trinn 8–13, fikk spørsmål om de ønsker å fortsette å jobbe som lektor i skolen. Det ble videre stilt spørsmål avhengig av hva de svarte på dette spørsmålet. Det var 380 svarende, og figur 14.1 viser svarfordelingen.

Figur 14.1 «Ønsker du å fortsette å jobbe som lektor i skolen?» Svarfordeling. Prosent.

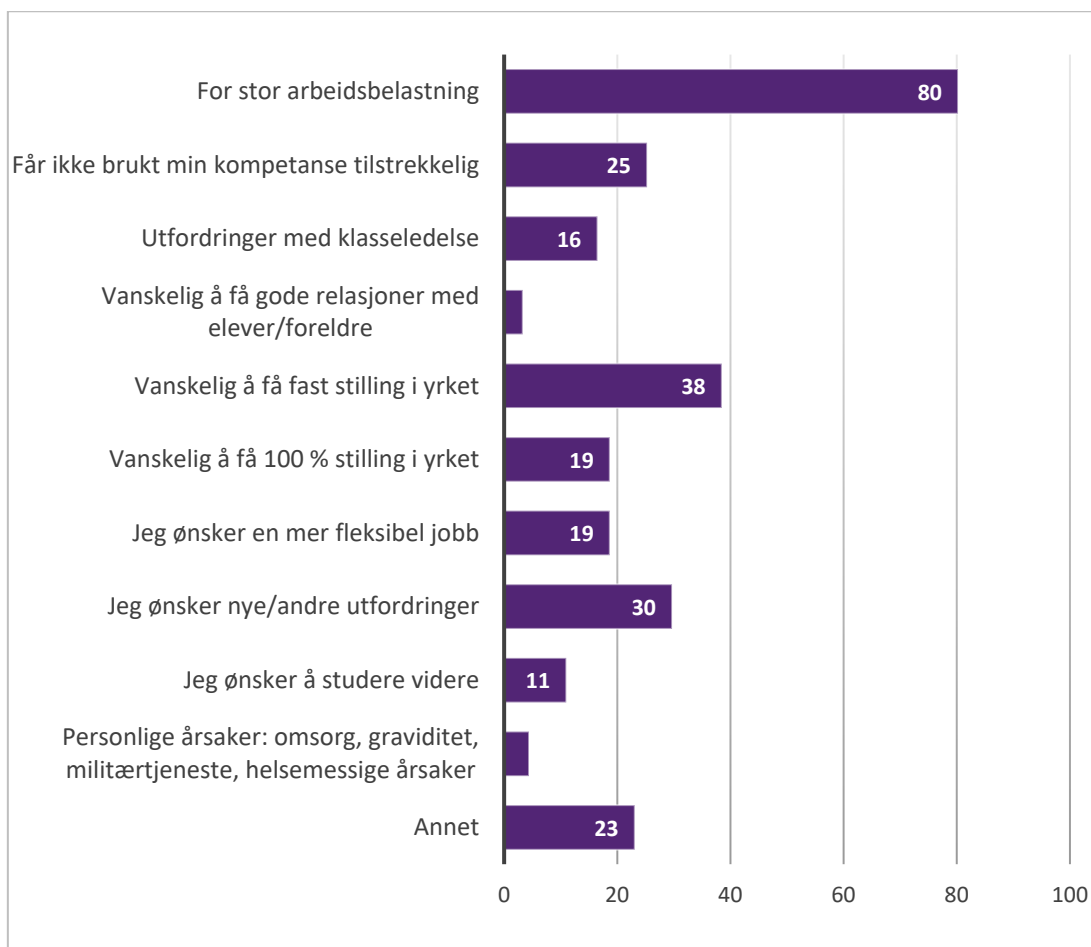
Tre av fire av dem som jobber som lektor i skolen, ønsker å fortsette med det. En noe høyere andel blant dem som jobber i ungdomsskolen, svarte at de ønsket å fortsette i jobben som lektor sammenlignet med dem som jobber i videregående skole (81 mot 72 prosent). Andelen som ønsker å fortsette som lektor i skolen, er jevn når vi ser på resultatene etter fagretning, kjønn, karakterer fra videregående og karakterer fra høyere utdanning.

14.1 Arbeidsbelastningen en viktig grunn til at noen vil slutte

De som svarte «Nei» eller «Vet ikke» på spørsmålet om de ønsket å fortsette i jobben som lektor i skolen, fikk oppfølgingsspørsmål videre om *hvorfor* de ikke ønsket å jobbe som lektor i skolen, til sammen 91 respondenter (figur 14.2, 91 respondenter).

Årsakene kunne handle om egenskaper ved jobben, eller de kunne handle om mer utenforliggende faktorer. Respondentene kunne krysse av for flere av alternativene.

Figur 14.2 «Hva er de viktigste årsakene til at du ikke ønsker å fortsette som lektor i skolen?» Flere svar mulig. Prosent.

For stor arbeidsbelastning er den desidert hyppigste årsaken til at noen av lektorene ikke ønsker å fortsette å jobbe i skolen. Hele 80 prosent krysset av for denne årsaken. Dette er en faktor som i høy grad handler om innholdet i jobben og forhold ved arbeidsplassen. Forhold knyttet til arbeidssituasjonen under korona-pandemien kan spille inn på respondentenes svar her.

Rundt en av tre krysset av for alternativene «Vanskelig å få fast stilling i yrket» og «Jeg ønsker nye/andre utfordringer». Førstnevnte sier noe om utfordringer med å få et stabilt og forutsigbart arbeidsforhold, mens sistnevnte handler med om egne preferanser.

En av fire oppga at de ikke ønsket å fortsette som lektor i skolen fordi de ikke får brukt kompetansen sin tilstrekkelig.

De 23 prosent som krysset av for annet, kunne spesifisere andre årsaker til at de ikke ønsker å fortsette i lærerjobben. Her la 21 respondenter inn kommentar, og en tredjedel av disse gjaldt ønske om høyere lønn. Her kommenterte to at lønnen er for lav for arbeidet som legges ned, mens en annen opplever at lønnen er for lav sammenlignet med andre med tilsvarende utdanning.

Noen løftet frem dette med høy arbeidsbelastning i fritekstsvaret sitt, hvorav tre av kommentarene handlet om at det er for mange andre oppgaver, for eksempel dokumentasjon og administrasjon.

15 De som ikke jobber som lektor i skolen

115 av respondentene (20 prosent) jobber ikke i skolen. Disse fikk noen oppfølgingsspørsmål om hva de gjør, og om hvorfor de ikke jobber i skolen. Vi skal se litt nærmere på disse i de neste kapitlene.

15.1 Flere med fagretning nordisk som jobber i skolen

Når vi ser på bakgrunnsvariabler som fagretning, utdanningsinstitusjon, kjønn, alder og karakterer, er det kun små forskjeller mellom de ferdigutdannede lektorene som jobber ved ungdoms- eller videregående skoler og de som ikke jobber i skolen i det hele tatt.

I kapittel 9 så vi at det er en lavere andel som ikke jobber i skolen blant dem som har «Nordisk» som fagretning (9 prosent), sammenlignet med de andre fagretningene hvor andelen som ikke jobber i skolen ligger på 19–25 prosent (figur 9.2).

Det var også en lavere andel som ikke jobber i skolen blant kandidater med utdanning fra UiO (15 prosent) og UiT (13 prosent), sammenlignet med de andre institusjonene i figur 9.3, hvor andelen ligger mellom 21–25 prosent. Som vist i kapittel 5.3 har mange av dem med fagretning «Nordisk» utdanningen sin fra UiO.

Det er en noe høyere andel menn blant lektorene som ikke jobber i skolen (33 prosent menn), sammenlignet med dem som jobber i skolen (28 prosent menn), men forskjellen er ikke signifikant.

Når det gjelder karakterer, har de som ikke jobber i skolen noe høyere snittkarakter fra videregående skole enn de som jobber i skolen for trinn 8–13 (4,83 mot 4,65).

Se vedlegg 3 for tabell med oversikt over fordeling på alle bakgrunnsvariabler.

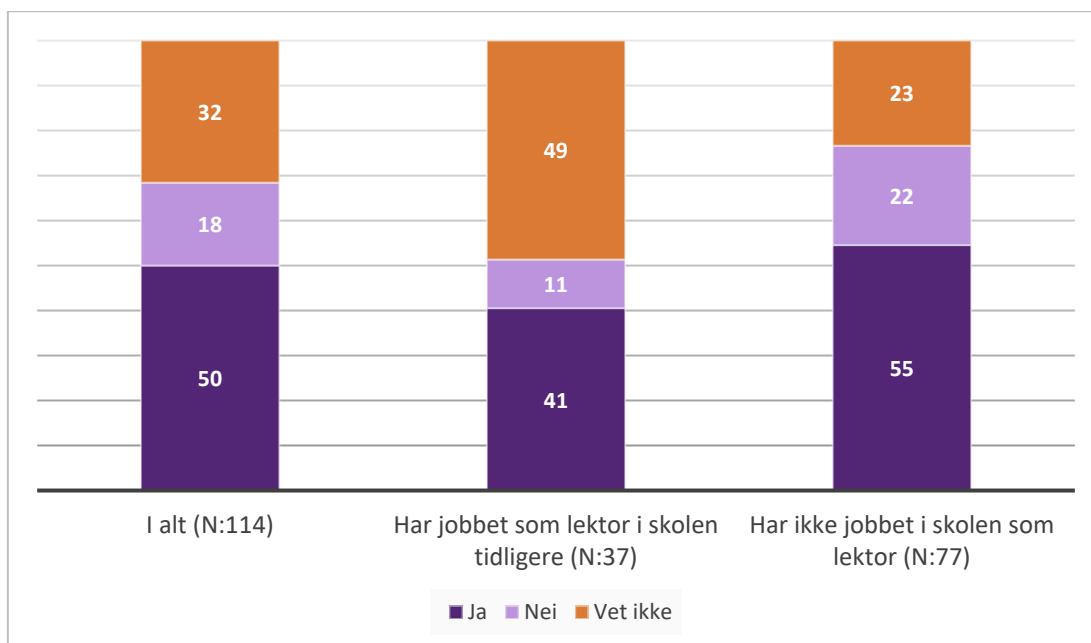
15.2 Halvparten ønsker å jobbe i skolen senere

De som ikke jobber i skolen fikk spørsmål om de har jobbet som lektor i skolen tidligere, med svarkategoriene «Ja» og «Nei». Neste spørsmål var om de ønsker å jobbe som lektor i skolen på et senere tidspunkt. Her kunne de også svare «Vet ikke».

En tredel av de som ikke jobber som lektor i skolen nå, har jobbet som lektor i skolen tidligere (32 prosent, 37 respondenter), mens to tredeler har altså aldri jobbet som lektor i skolen (68 prosent, 77 respondenter).

Figur 15.1 viser hvordan disse to gruppene svarte på spørsmålet om de ønsker å jobbe som lektor i skolen i fremtiden.

Figur 15.1 «Ønsker du å jobbe som lektor i skolen på et senere tidspunkt?» Svarfordeling, etter om man har jobbet i skolen tidligere eller ikke. Prosent

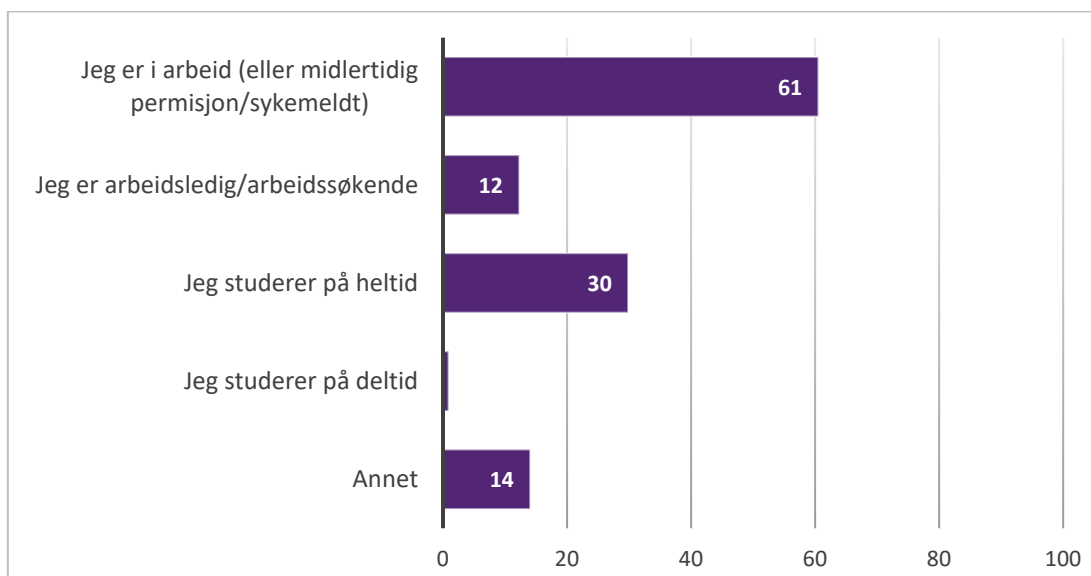

Samlet sett har halvparten av dem som ikke jobber som lektor i skolen et ønske om å jobbe som lektor i skolen på et senere tidspunkt. Andel som ønsker å jobbe som lektor i skolen i fremtiden er litt høyere blant dem som aldri har jobbet som lektor i skolen tidligere, sammenlignet med dem som har jobbet i skolen, men det er små grupper og forskjellen er ikke signifikant.

De som har jobbet som lektor i skolen tidligere utpeker seg imidlertid med en signifikant høyere andel som svarer «vet ikke» (49 prosent) på spørsmål om de ønsker å jobbe som lektor i skolen på et senere tidspunkt.

15.3 En av tre studerer

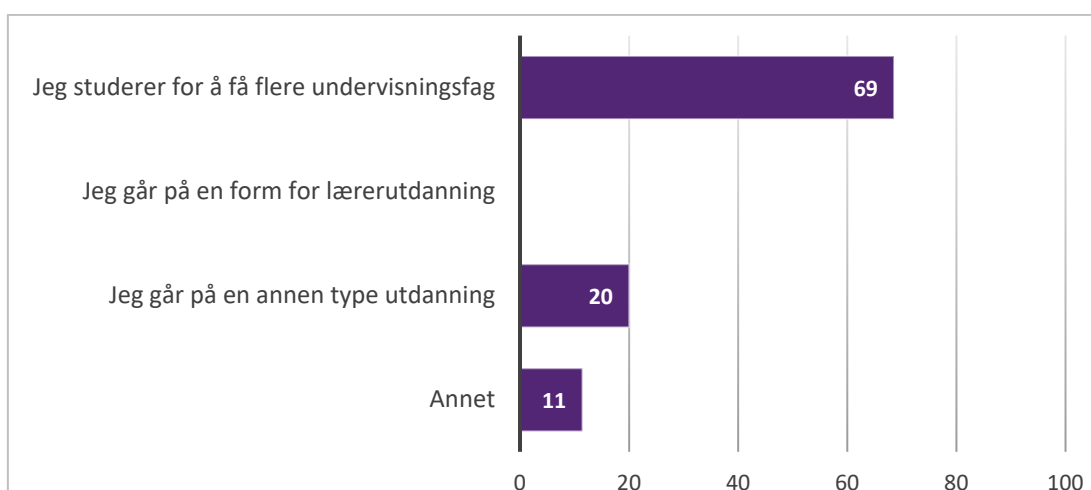
De lektorene som ikke jobber i skolen – 115 respondenter, det vil si 20 prosent av nettoutvalget – fikk videre spørsmål om hva de gjør nå. På dette spørsmålet var det mulig å krysse av for flere av svaralternativene. Se svarfordelingen i figur 15.2.

Figur 15.2 «Hva gjør du nå?» Flere svar mulig. Prosent.

Over 60 prosent av lektorene som ikke jobber i skolen, er i annet arbeid. 31 prosent av dem studerer heltid eller deltid, mens 12 prosent er arbeidssøkende.

14 prosent valgte «Annet»-kategorien, og disse kunne utdype hva de gjør nå: Fem av dem jobber som lærervikar eller på deltid som lærer, og et par av disse studerte ved siden av. Tre er doktorgradsstipendiater, mens en er høyskolelektor. De tre siste jobber i ikke-lektorrelaterte jobber.

De som krysset av for at de studerte på heltid eller deltid (35 respondenter) fikk et oppfølgingsspørsmål for å kartlegge om de studerer for å få flere undervisningsfag eller om de går på annen lærerutdanning. Figur 15.3 viser svarfordelingen.

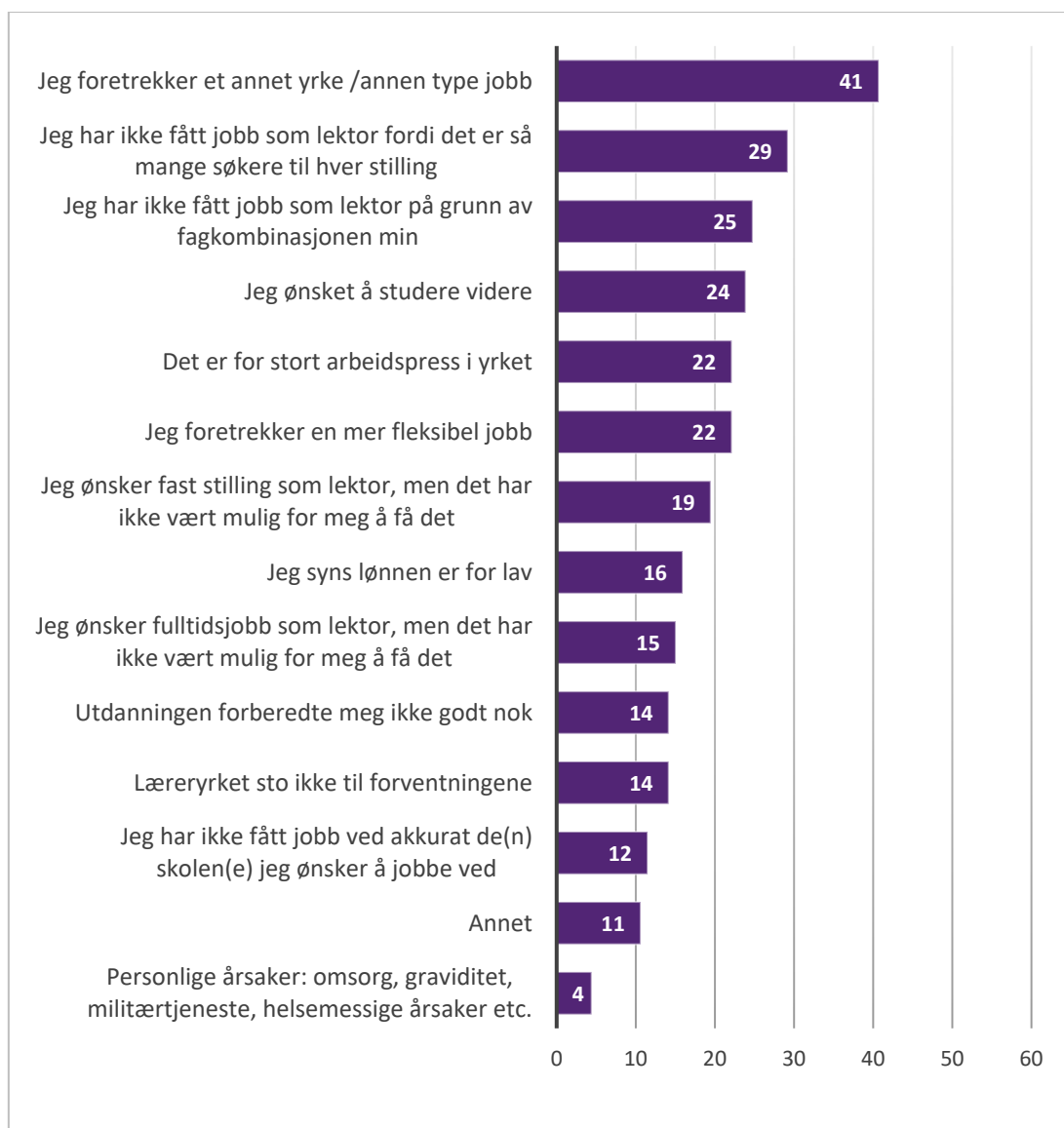
Figur 15.3 «Hva studerer du?» Flere svar mulig. Prosent.

Ingen av dem som studerer går på en annen form for lærerutdanning. To av tre studerer imidlertid for å få flere undervisningsfag. De som svarte «Annet» (4 respondenter) fikk mulighet til å spesifisere: i tillegg til å studere for å få flere undervisningsfag, studerer noe annet for å ha flere yrkesvalg.

15.4 Mange foretrekker en annen type jobb

Lektorene som ikke jobber i skolen (115 respondenter), fikk et spørsmål om hva som er årsaken til at de ikke jobber i skolen nå. Spørsmålet hadde 14 svaralternativer, og det var mulig å krysse av på flere av alternativene. Figur 15.4 viser svarfordelingen på dette spørsmålet, rangert etter andel som krysset av for alternativet.

Figur 15.4 «Hva er årsaken til at du ikke jobber som lektor i skolen nå?» Flere svar mulig. Prosent.

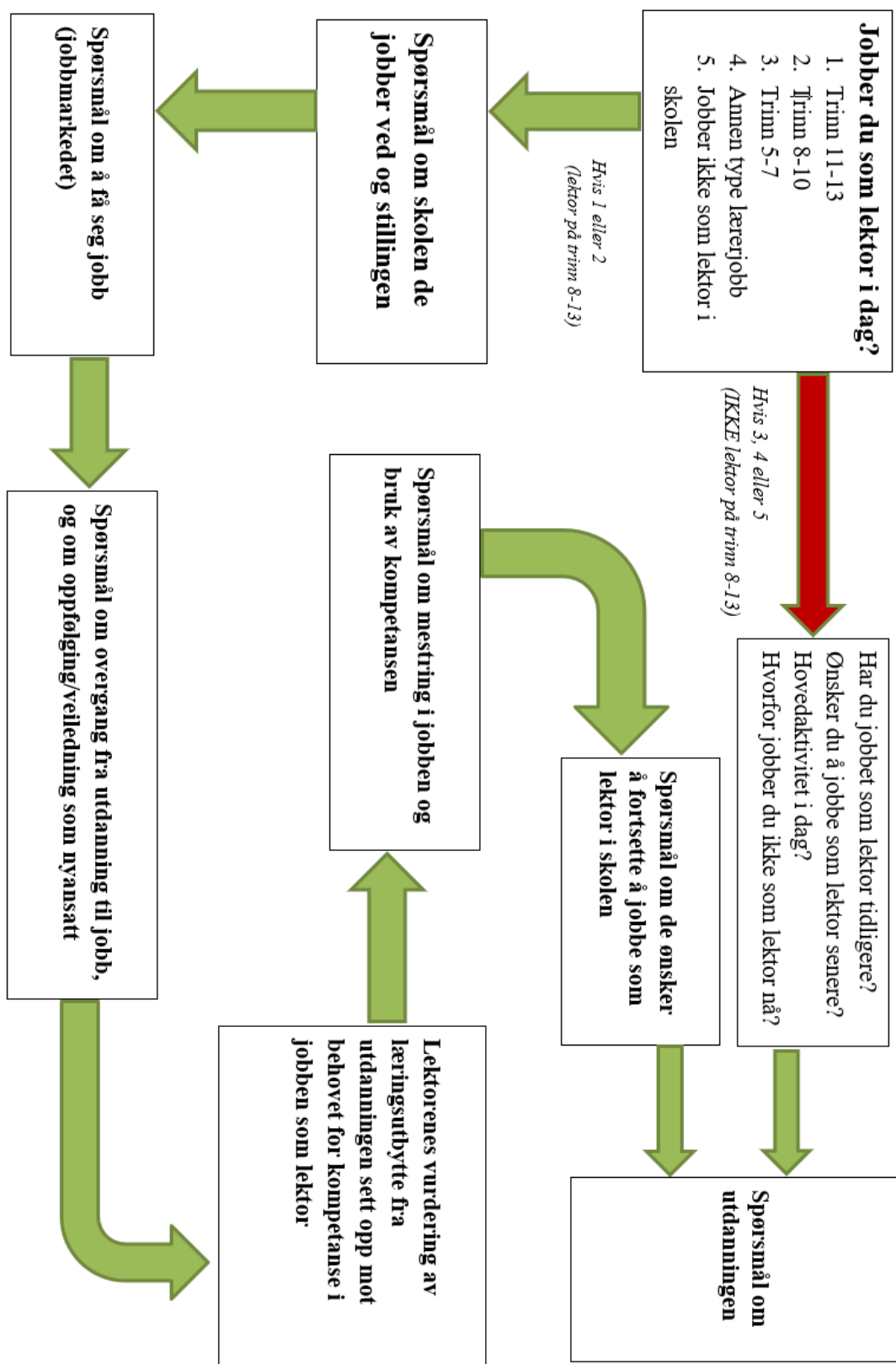
Den hyppigste årsaken til at lektorene ikke jobber i skolen, er at de foretrekker et annet yrke eller en annen type jobb (41 prosent). Omtrent en av fire svarer også at de ikke jobber i skolen fordi det er så mange søkere til hver jobb, fordi de ikke får jobb i skolen på grunn av fagkombinasjonen de har eller fordi de ønsket å studere videre.

Andre oppgir at det handler om mer kvalitative ting ved yrket: 22 prosent jobber ikke som lektor i skolen fordi de mener at det er for stort arbeidspress i yrket. Samme andel foretrekker en mer fleksibel jobb.

Det var 14 prosent som oppgir som grunn at utdanningen ikke forberedte dem godt nok til yrket, eller at læreryrket ikke sto til forventningene.

De 11 prosentene som krysset av på «annet» kunne spesifisere hvilken annen årsak som ligger til grunn for at de ikke jobber som lektor i skolen nå. Det var også mulighet for alle å til slutt utdype mer om hvorfor du ikke jobber som lektor i skolen. Til sammen 40 respondenter la igjen en kommentar. Det var fire årsaker som gikk igjen: Den hyppigste årsaken var at de hadde fått annet interessant jobbtillbud eller opplevde andre typer jobber som mer attraktive (12 respondenter). Dernest var det 10 av respondentene som opplyste at de hadde gått videre med doktorgrad. 10 andre respondenter skrev at årsaken til at de ikke jobbet som lektor i skolen nå var fordi det var vanskelig å få jobb, enten på grunn av fagkombinasjonen/for få fag, et vanskelig arbeidsmarked eller koronasituasjonen. Til sist var det seks respondenter som hadde valgt å ikke jobbe som lektor i skolen fordi de opplevde at yrket ikke passet til dem blant annet på grunn av arbeidsbelastningen.

Vedlegg 1 Flytdiagram spørreskjema

Vedlegg 2 Fordeling fagretning og utdanningsinstitusjon

Vedleggstabell 1 viser hvordan lektorer innen de ulike fagretningene er fordelt prosentvis etter utdanningsinstitusjon. Vedleggstabell 2 viser fordelingen etter fagretning per institusjon. Fordelingen for UiA er ikke med i disse oversiktene, jf. kapittel 5.2.

Vedleggstabell 1: Nettoutvalg fagretning, fordelt på institusjon. Prosent.

	I alt	Fremmed- språk	Historie/ religion	Kropps- øving	Nordisk	Realfag	Samfunns- fag
Andel	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
HINN	2 %	8 %	-	-	2 %	-	-
MF	3 %	-	26 %	-	-	-	-
NMBU	3 %	-	-	-	-	12 %	-
NTNU	32 %	31 %	30 %	100 %	21 %	40 %	32 %
Nord	2 %	-	-	-	-	-	9 %
UiT	7 %	6 %	14 %	-	5 %	7 %	5 %
UiA	4 %	-	-	-	-	-	-
UiB	11 %	17 %	-	-	18 %	17 %	-
UiO	29 %	23 %	- ¹	-	44 %	18 %	47 %
UiS	5 %	9 %	11 %	-	7 %	1 %	-
USN	3 %	-	19 %	-	2 %	-	-
Antall respondenter	574	129	70	4	117	127	127

¹ Lektorer fra UiO som har tatt historie ligger under fagretning samfunnsfag.

Vedleggstabell 2 Nettoutvalg institusjon, fordelt på fagretning. Prosent.

	Andel	Fremmed- språk	Historie/ religion	Kropps- øving	Nordisk	Realfag	Samfunns- fag	Antall respondenter
HINN	100 %	83 %	-	-	17 %	-	-	12
MF	100 %	-	100 %	-	-	-	-	18
NMBU	100 %	-	-	-	-	100 %	-	15
NTNU	100 %	22 %	12 %	2 %	13 %	28 %	23 %	181
Nord	100 %	-	-	-	-	-	100 %	12
UiT	100 %	21 %	26 %	-	15 %	23 %	15 %	39
UiA	100 %	-	-	-	-	-	-	24
UiB	100 %	34 %	-	-	32 %	34 %	-	65
UiO	100 %	18 %	- ¹	-	31 %	14 %	37 %	164
UiS	100 %	41 %	28 %	-	28 %	3 %	-	29
USN	100 %	-	87 %	-	13 %	-	-	15
I alt	100 %	22 %	12 %	1 %	20 %	22 %	22 %	574

¹ Lektorer fra UiO som har tatt historie ligger under fagretning samfunnsfag.

Vedlegg 3 Lektorer som ikke jobber i skolen

Vedleggstabell 3 viser hvordan fordelingen er etter kjønn, alder, fagretning, utdanningsinstitusjon og karakterer for henholdsvis de som jobber som lektor for trinn 8-13 og de som ikke jobber i skolen. Respondentene som jobber for trinn 5-7 eller i andre type lærerjobber er ikke tatt med i tabellen (til sammen 55 av respondentene).

Vedleggstabell 3 Fordeling etter kjønn, alder, fagretning, utdanningsinstitusjon og karakterer, etter om man jobber i skolen eller ikke.

	I alt	Jobber som lektor på trinn 8-13	Jobber ikke i skolen ¹
Antall	574	353	108
Kjønn			
Kvinner	71 %	72 %	67 %
Menn	29 %	28 %	33 %
Alder			
Median	28	28,2	27,5
Fagretning			
Fremmedspråk	22 %	23 %	23 %
Historie/religion	12 %	11 %	15 %
Kroppsøving	1 %	1 %	1 %
Nordisk	20 %	24 %	9 %
Realfag	22 %	21 %	26 %
Samfunnsfag	22 %	21 %	26 %
Institusjon			
HINN	2 %	2 %	1 %
MF	3 %	3 %	4 %
NMBU	3 %	3 %	2 %
Nord	2 %	2 %	3 %
NTNU	32 %	32 %	38 %
UiT	7 %	7 %	5 %
UiA	4 %	3 %	5 %
UiB	11 %	11 %	14 %
UiO	29 %	31 %	22 %
UiS	5 %	5 %	6 %
USN	3 %	2 %	2 %
Snittkarakter fra VGS			
Gjennomsnitt	4,68	4,65	4,83
Karakterpoeng fra høyere utdanning²²			
Gjennomsnitt	3,46	3,45	3,54

²² Variabelen vektes med hvert emnes størrelse, målt i studiepoeng. Beregnes slik: A=5, B=4, C=3, D=2, E=1, F=0. Emner med karakterene Bestått / Ikke bestått inngår ikke i beregningen.

16 Referanseliste

- Arnesen, Clara Åse og Per Olaf Aamodt (2010). «Fra lærerutdanning til skole: En undersøkelse blant nyutdannede allmennlærere i 2009». NIFU STEP rapport 32-2010. <https://nifu.brage.unit.no/nifu-xmlui/bitstream/handle/11250/279401/NIFUrapport2010-32.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Finne, Håkon, Heidi Jensberg, Bjørg Eva Aaslid, Halvdan Haugsbakken, Ida Holth Mathiesen og Siri Mordal (2011). «Oppfatninger av studiekvalitet i lærerutdanningen blant studenter, lærerutdannere, øvingslærere og rektorer». SINTEF Teknologi og Samfunn. https://www.sintef.no/globalassets/upload/teknologi_og_samfunn/teknologiledelse/sintef_a18011_oppfatninger-av-studiekvalitet-i-larerutdanningen-blant-studenter-larerutdannere-ovingslarere-og-rektorer.pdf
- Finne, Håkon, Siri Mordal og Trine Marie Stene (2014). «Oppfatninger av studiekvalitet i lærerutdanningene 2013». SINTEF Teknologi og Samfunn. <https://sintef.brage.unit.no/sintef-xmlui/handle/11250/2562981>
- Finne, Håkon, Siri Mordal og Eli Fyhn Ullern (2017), «Oppfatninger av kvalitet i lærerutdanningene 2016». SINTEF Teknologi og Samfunn. <https://www.sintef.no/publikasjoner/publikasjon/1452784/>
- Lid, Stein Erik (2013). «PPUs relevans for undervisning i skolen. En kartlegging av studenters og nyutdannede læreres oppfatninger.» NOKUT rapport 2013–3. https://www.nokut.no/contentassets/9989482e51f1473786a8037c4b71b46d/lid_stein_eri_k_ppus_relevans_for_undervisning_i_skolen_2013_3.pdf
- Løhre, Audhild et al. (2016): «Verdier engasjement og tilhørighet som drivkrefter i lærerstudenters yrkesvalg og utvikling av læreridentitet.» <https://pedagogikkogkritikk.no/index.php/ntpk/article/view/163/621>
- Pedagogstudentene (2019): «Motivasjonsundersøkelsen blant lærerstudenter». https://pedagogstudentene.no/globalassets/_pedagogstudentene/studiehverdag/hvorfor-velge-larerutdanning/motivasjonsundersokelse-blant-larerstudenter.pdf
- Pedagogstudentene (2021). «Praksis i lærerutdanningene. Hva kjennetegner vellykket og mislykket praksis?». https://www.pedagogstudentene.no/globalassets/_pedagogstudentene/dokumenter/undersokelser/praksis-i-larerutdanningene_2021.pdf
- Rambøll (2016). «Veiledning av nyutdannede barnehagelærere og lærere: En evaluering av veiledningsordningen og veilederutdanningen.» <https://www.udir.no/globalassets/filer/tall-og-forskning/rapporter/2016/evaluering-av-veiledningsordningen-sluttrapport.pdf>
- Rambøll (2021). «Evaluering av veiledning av nyutdannede nytilsatte lærere». Delrapport 2020.

https://www.udir.no/contentassets/8f74754444124fe5b3e93415b7472180/sluttrapport_evaluering-av-veiledning-av-nyutdannede-nytilsatte-larere.pdf

Utdanningsforbundet (2020). «Nye lærere i barnehage og skole– jobbstatus, trivsel og vurderinger av utdanningen.» Rapport 3/2020.

https://www.utdanningsforbundet.no/globalassets/var-politikk/publikasjoner/rapporterutredninger/rapport_03.2020_nye_larere.pdf

Watt, Helen M G, Richardson, Paul W., Klusmann, Uta og Kunter, Mareike (2012): “Motivations for choosing teaching as a career: An international comparison using the FIT-Choice scale”. Teaching and Teacher Education 28 (2012) 791-805.

DRAMMENSVEIEN 288 | POSTBOKS 578,1327 LYSAKER | T: 21 02 18 00 | [NOKUT.NO](https://www.nokut.no)